

Іван Будз

Канікули

Вовчика

Ромика

Пригодницькі повісті

НАМИСТО
ТІТОНЬКИ
МАРИ

УДК 821.161.2'06-343-93
Б90

Жодну з частин даного видання не можна копіювати
або відтворювати в будь-якій формі без письмового
дозволу видавця.

Будз Іван
Б90 Канікули вовчика Рормика.

— Київ: Видавець Будз Іван., 2019. — 160 ст.: іл.

Перша повість про вовчика Ромика. Бажання вовчика, провідати дідуся під час шкільних канікул, перетворилось на низку дивовижних пригод, де були несподівані зустрічі із загадковими казковими персонажами.

Дорога до дідуся виявилась нелегкою, але неймовірно цікавою.

У другій повісті розповідається про дивовижні події, які розбурхали спокійне розмірене життя мешканців невеличкого містечка. Борсук Лінько, бобер Зуб і кротик Око взялися за важку справу — розслідувати причини тих дивних, неймовірних подій.

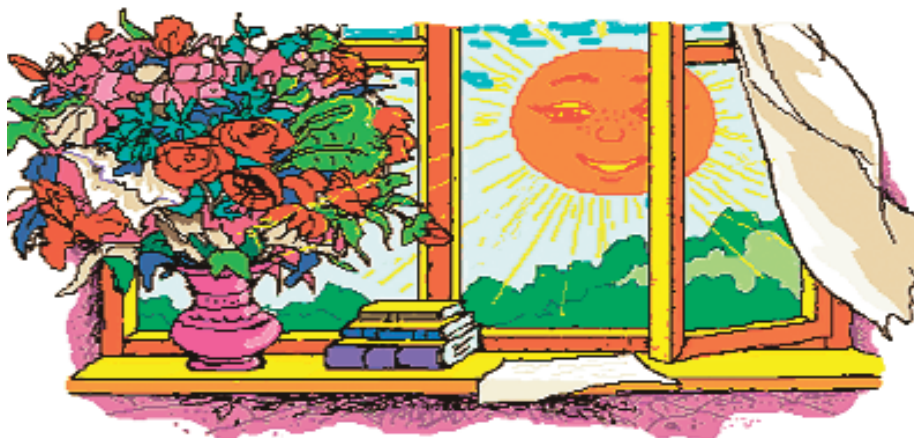
Героїчні подвиги трьох сміливців, зрештою, увінчалися успіхом, хоч розгадка виявилась зовсім несподіваною.

УДК 821.161.2'06-343-93

ISBN 978-966-97739-3-7

© ФОП Будз І. Ф. 2019
© І. Будз, текст, ілюстрації,
художнє оформлення. 2019

Канікули вовчика Ромика

У гості до дідуся

Ранок сьогодні видався ясным, погожим. Вовчик Ромик, прокинувшись, виглянув у вікно. На небі не було жодної хмаринки, і він задоволено посміхнувся.

Ромик планував саме сьогодні провідати дідуся, який, будучи єгерем, мешкав у сусідньому лісі.

Сам Ромик з батьками проживав у невеличкому містечку, і про дідуся знав лишень із розповідей батька та завдяки старій фотографії, на якій дідусь виглядав бравим мисливцем. Голову дідуся прикривав хвацький мисливський бриль з пір'їнкою, у руках він тримав рушницю, а біля пояса звисали пару підстрелених зайців, які мали необережність зустрітися з дідусем під час його полювання.

Ромик давно мріяв побачитись з дідусем, але йому батьки не дозволяли, натякаючи на те, що він, нібито, ще маленький і розповідаючи про якісь небезпеки, які обов'язково з ним повинні трапитися в лісі. Зрештою, йому наскучило все те слухати,

і він, скориставшись шкільними канікулами та вихідним днем, вирішив таки провідати дідуся. Бо не така вже він і малеча, щоб весь час сидіти дома, біля мами.

Ромик швиденько умився, нашвидку поснідав і заглянув до вітальні. Мама з батьком уже сиділи біля телевізора, дивлячись нудне телешоу, а це відволіче їх надовго.

Треба скористатись зручною нагодою, вирішив Ромик.

Щоб не йти в дорогу з порожніми руками, він поклав у рюкзачок гостинець дідусеві та деякі дрібнички для себе, тобто — іграшковий пістолет, чистенькі носочки на зміну і навіть спортивну шапочку, хоча й не любив надівати головні убори. Але це вже для мами, щоб не дорікала потім, що вийшов на двір з непокритою головою. Ну, а мобілка, плеєр і таке інше завжди були при ньому, бо це сьогодні є звичайні речі для будь-якого школяра. В останню секунду Ромик ще прихопив з собою парасольку і також заховав у рюкзачок. Так, на всякий випадок, якщо трапиться дощ.

Для дідуся він заздалегідь приготував теплі рукавички, які насправді купили недавно йому, але рукавички виявились завеликими, а дідусеві мають бути якраз впору. Вийшовши вже на вулицю, Ромик згадав, що треба було взяти в дорогу щось поїсти, але повертатись із-за подібної дрібниці він не став.

Ліс, здавалося Ромику, знаходився зовсім близько. Коли він виглядав у вікно, то міг побачити навіть зграї птахів, які літали над верхів'ями дерев. Він мав намір швиденько провідати дідуся і повернутись додому, поки мама з татом переглядають своє улюблене телешоу. Хоч, якщо чесно, він би з задоволенням залишився в дідуся на всі канікули. Тільки, нажаль, такого тривалого телешоу ще не придумали.

Весело підстрибуючи в такт мелодії, яка доносилась з навушників, Ромик і не помітив як містечко вже залишилось позаду. Струмок, який перетнув йому дорогу, не виявився якоюсь серйозною перепорою. З легкістю перескочивши через нього, Ромик зупинився на мить, щоб зорієнтуватись, чи вірною дорогою він іде. Дороги він тут не побачив, зате вузьенька ледь по-

мітна в траві стежечка простягалась якраз туди, куди йому й потрібно. Стежечка вихляла серед високої трави, обминаючи горбочки й невеликі кущики, і здавалось, що їй не буде кінця.

Раптом Ромик наштовхнувся на якесь дивне створіння. Чогось подібного він ніколи ще не бачив, хоч знав багато різних звірів, маючи дома великий розкішний атлас з чудовими малюнками майже всіх представників тваринного світу. Але отакого дивака, що зараз сидить на стежці, він в атласі не знаходив. Незрозуміло було чи це людина, чи якась тваринка. Голову воно мало велику і прикриту зів'ялим польовим лопухом, з під якого зиркали сльозливі маленькі очиці. Одежа на ньому, якщо це можна назвати одежею, була зроблена із

трави, реп'яхів, будяків та інших колючок.

— Кхе, кхе, — чи то кашлянуло, чи заговорило створіння.

— Д-добридень вам, — невпевнено привітався Ромик. Він звільнив одне вухо від навушника і почув знову таке саме: «кхе, кхе», тільки прозвучало воно гучніше.

Звичайно, Ромик міг обійти стороною цього дивака й не витратити на нього часу, але це було б неввічливо. І потім, де він ще побачить щось подібне?

— Я, знаєте, направляюсь до лісу, щоб провідати дідуся, — Ромик звільнив і друге вухо від навушника. — Мене, до речі, звуть Ромиком. А вас як величати?

Створіння несподівано піднялось на кривенькі ніжки, підтягнуло поясок, скручений із польової трави, ще два рази кашлянуло і, нарешті, заговорило:

— Я, Польовий Дух, хазяїн полів та степів! Може чув про мене?.. Я дуже, дуже відомий у цих краях.

Старенький зірвав листочок лопуха, вітер слізливі оченята і уважніше поглянув на Ромика.

— Але куди тобі про мене знати, ти, я бачу, ще зовсім малеча.

Ромик на мить розгубився, не знаючи як реагувати на почуте. Щоб сказати, що він злякався, так ні. Дідусь виглядав зовсім немічним. Можна було б легко переплигнути через нього і йти собі далі.

Польовий Дух, скориставшись розгубленістю малого, раптом, випрямивши сухі наче бадилля руки, пронісся над полем сюди-туди, вигукуючи хрипким старечим голосом:

— Гу-гу-гу-гу! Га-га-га-га...

Навіть вітер здійнявся від такої його метушні. Два перелякані зайці, вискочивши з трави, миттєво шмигнули десь у поле. І перелякана пташина, злетівши зі своїх гнізд у траві, розлетілась хто куди. Зупинившись над Ромиком, Польовий Дух ще гучніше закричав.

— Ги-ги-ги-ги!..

Але Ромик, схоже, уже оговтався і не злякався кумедних

маніпуляцій діда. Він ще й не такого надивився, переглянувши недавно майже всі серії фільму про Гаррі Поттера.

Така поведінка малюка здивувала Польового Духа. Він зібрався ще чимось налякати Ромика, але раптом схопився за попереk і незграбно зігнувся з перекошеним від болю гримасою. У попереку щось хруснуло, тому він так і залишився зігнутим.

— Ох, клятий радикуліт, як він мене замучив! — Польовий Дух спробував випрямитись, але в попереку знову хруснуло і він ще нижче зігнувся. — Я, знаєш, живу на сирій землі, сиджу і сплю на ній, тому й застудив собі попереk. — Дідусь глянув жалібно на Ромика, — у тебе, вовчику, не знайдеться якихось ліків від цієї болячки? Якщо ти мене вилікуєш, тоді я пропущу тебе до лісу, а якщо ні!..

Ромик згадав, як недавно батько, розмовляючи з мамою, розповідав, що найкраща терапія від будь-яких болячок, це лі-

кування музикою. Можна включити дідові щось веселеньке, бо нема сил дивитись на його перекошене від болю обличчя.

— Як ви відноситеся до того, щоб послухати музику, дідусю?

— Ой, не до музики мені зараз, вовчику, — Польовий Дух продовжував триматись за попереk. — Я, коли в мене гарний настрій, люблю слухати музику легкого грайливого вітру, від подиху якого ледь-ледь прогинається польова травичка. Ти, мабуть, таку музику маєш на увазі, вовчику?

Побачивши, що Ромик протягує до його вух якісь шнурочки, Польовий Дух навіть злякався, подумавши, що дивне вовчення може задушити його цими шнурками.

— Що ти робиш, вовчику, і де твоя музика?

— Зараз, дідусю, зараз буде вам музика, — Ромик вставив у вуха дідові навушники, прилаштував йому за поясok плеєр і включив його на повну потужність.

Що сталося після цього з дідом, навіть важко переказати. Очі його округлилися, він раптом випрямився й почав бігати полем, пританцювуючи, наче молодий парубок. Ромик навіть злякався за діда, щоб, бува, з ним чогось не трапилось. Але, побачивши широку посмішку на обличчі старого та як він витанцювує кривими ніжками різні головоломні па, вирішив не втручатись.

Поки Польовий Дух веселиться, можна трошки перепочити, вирішив Ромик. Шкода, що він не взяв в дорогу їжу, бо пора вже й підкріпитись. Але я поїм уже в дідуся, вирішив він, піднімаючись, щоб зупинити шалений танок Польового Духа. Підкравшись до танцюючого ззаду, Ромик висмикнув у нього з вух навушники.

Дід зупинився, помацав собі попереk, навіть підстрибнув кілька разів, щоб упевнитись чи все з ним гаразд.

— Що це було, вовчику? Я на двадцять років помолодшав! — радісно викрикнув він, оглядаючись де Ромик.

А Ромик уже пішов стежечкою далі, бо треба поспішати. І де ж той ліс, дивувався він, озираючись навкруги. Хоч би не за-

блукати, захвилювався вовчик.

— Кхе, кхе, — раптом почув він знайоме покашлювання.

З-за ближнього горбочка, ніяково посміхаючись, показався Польовий Дух.

— О, дідусю, ви знову тут? — запитав здивований Ромик.

— Та я тут скрізь, не дивуйся, — відповів старий. — Це ж моє поле...

— Якщо ви отакий свій на цьому полі, то може підкажете, де знаходиться ліс, — Ромик знову озирнувся. — Схоже, що я заблукав.

— Не переймайся так, вовчику, — старий сів, перегордивши стежечку, вирвав кілька польових квіточок і протягнув їх Ромику. — Для чого тобі отой ліс? — дід продовжував рвати навколо себе квіти. — Бачиш, як тут красиво. Залишайся в мене, я хочу ще послухати твою музику. Дуже вона мені сподобалась...

— Я ж вам казав, що іду провідати свого дідуса в лісі, а того лісу ніде не видно, — Ромик почав уже нервувати. — Куди подівся ліс, не знаєте?

— Чому не знаю, я тут про все знаю, — старий знову ніяково кашлянув. —

Вибач, вовчику, але я навмисне відсунув той ліс подалі, з надією, що ти залишишся хоч на день зі мною. Дай послухати ще раз твоєї музики...

Такого Ромик не очікував, навіть від Польового Духа.

— Як вам не соромно, дідусю! — змушений він був підвищити голос на старого, хоч

добре знав, що підвищувати голос на старшого не годиться. — Давайте так домовимось, коли я буду повертатись назад, то дозволю вам ще раз послухати мою музику. Добре?

Польовий Дух, відчуючи свою провину, змушений був погодитись. Він, хоч і без бажання, махнув рукою, і зразу ж за ним наче в казці з'явився ліс. Високі дерева тихо шуміли від по-дику вітру, защебетали весело птахи, і навіть сірий зайчисько вискочив з-за дерев, але, побачивши Ромика, миттєво захо-вавсь назад.

— Оце фокус! — здивовано вигукнув Ромик. — Тоді я пішов, бувайте!

— Тільки не забудь про свою обіцянку... — викрикнув йому вслід Польовий Дух.

Ромика налякати непросто

Простора лісова галявина, залита сонячними променями, нічим особливим не відрізнялась від інших подібних галявин, які повинні бути в будь-якому лісі. У траві поміж дерев, у заростях кущів вирувало життя. Безліч різних комах, жучків, мурашок, черв'ячків метушились тут, займаючись кожен своєю справою.

Але ця галявина була особливою. Посередині галявини ріс старий-престарий дуб. У його великому дуплі міг би поміститись легковий автомобіль.

Раптом із дупла донеслись спочатку якісь дивні звуки, а потім з'явилась звідтіля не менш дивна істота. Істота була схожа на дерев'яного пня, з якого стирчало поламане гілляччя, яке, мабуть, слугувало за руки. Пень зіскочив із дупла на ноги, якщо покручені коріння можна назвати ногами. Оскільки істота рухалась і видавала якісь звуки, то вона повинна мати очі, рот і вуха, але нічого подібного, на перший погляд, істота не мала. А можливо і мала, але глибокі зморшки кори прикривали все.

Істота, розім'явши трохи ноги-коріння, зробила кілька

вправ руками-гілляками, що було схожим на фіззарядку. Усе це супроводжувалось кректанням, сопінням та ще якимись незрозумілими звуками. Дерев'яні руки й ноги істоти скрипіли, потріскували, і складалось враження, що цей пень щось собі таки зламає. Зрештою, істота заспокоїлась, сіла під дубом і почала нишпорити руками-гілляками в траві. Знайшовся там невеличкий жучок, який пручався, намагаючись вирватись із цупких дерев'яних рук. Істота понюхала свою знахідку, невдоволено скривилась і викинула жучка геть.

Жучок упав якраз біля ніг Ромика, який уже хвилин десять спостерігав за маніпуляціями дивної істоти. Істота також побачила Ромика і навіть нахилилась в його бік, уважно розглядаючи нежданого гостя.

— Добридень, — на всяк випадок привітався Ромик. Хоч, якщо чесно, він ще ніколи не розмовляв із пнями.

У відповідь пень несподівано схопився на ноги-коріння, підтюпцем наблизився до Ромика й почав обнюхувати та розглядати його.

— Я іду провідати свого дідуся, і схоже, що заблукав... — спробував Ромик роз'яснити все істоті. — Мене звать Ромиком. А вас як величати?

— Тра-та-та-та-тах! — почув Ромик дивні звуки, які виходили десь із середини пня.

— Дуже приємно познайомитись, Тра-та-та-та-таху, — відповів вовчик, на всяк випадок відступаючи від цього Тра-таха.

Пень ще хвилину пострибав навколо Ромика, а потім, захекавшись, усівся на своє місце, на краю дупла. Він наче образився на гостя. Можливо, йому не сподобалось, що гість чомусь не злякався його тра-тахання.

— Я ніякий не Тра-тах! — зрештою заговорив пень. — Мене звать тут Лісовим Страхом. А це означає, що мене повинні всі страхатись! Зрозумів? — Пень нахилився до Ромика, очікуючи ствердної відповіді. — Я сподіваюсь, що ти, вовчику, страхаєшся мене. Вірно?

— Та страхаюсь, страхаюсь, — відповів Ромик, щоб якимось заспокоїти пня.

— Отож бо, — прогудів задоволено Лісовий Страх. — Молодець!

Він знову знишпорив рукою-гіллякою біля дупла.

— Ти мене відволік, вовчику, від сніданку, а в моєму віці потрібно дотримуватись розпорядку дня і ретельно слідкувати за дієтою.

Намацавши якогось черв'ячка, пень із задоволенням з'їв його, плямкаючи дерев'яними губами. Поснідавши, він знову заговорив:

— Ти щось говорив, вовчику, про свого дідуся. Він що, живе в цьому лісі?

— Звичайно, — відповів Ромик. — Мій дідусь, якщо хочете знати, є відомий мисливець у цьому лісі...

— Хи-хи-хи-хи... — чомусь засміявся Лісовий Страх у відпо-

відь. — Якщо ти є внуком такого відомого, поважного мисливця, то заходь до мене в гості, я пригощу тебе чимось смачненьким. Ти ж, напевно, зголоднів уже, — він зробив жест, запрошуючи Ромика до дупла.

Ромик справді зголоднів, але пригощатись якимись там черв'ячками в нього бажання не було. Він озирнувся в розгубленості, не знаючи, куди далі йти, а Лісовий Страх жестами все запрошував до дупла.

— Та, я якось іншим разом, — лячно поглядаючи на темне в середині дупло, відповів Ромик.

— Заходь, вовчику, сміливіше. У мене тут дуже цікаво, — Лісовий Страх напрочуд спритно заплигнув у дупло і подав дерев'яну руку Ромику.

«А може справді трохи перепочити, — подумав Ромик. — Тільки одну хвилинку, не більше!» — твердо вирішив він, і таки заплигнув у дупло.

— Ой-йой-йой-й-о-о-о-ой!!! — раптом пролунав у суцільній темряві дупла відчайдушний крик вовчика.

Він хоч і не вважав себе боягузом, але мусив злякатись, бо летів зараз у якесь провалля, якому не було кінця. Репетуючи, вовчик дивувався, звідкіля в дуплі з'явилось отака глибока яма?..

«Ой, даремно я послухався того дивного пня, — встиг ще подумати Ромик. — І куди він, до речі, подівся?!»

Раптом його падіння зупинила якась міцна сітка. Вона кілька разів підкинула вовчика доверху, ніби граючись з ним. Ромик напружено вдивлявся в темінь, намагаючись хоч щось розгледіти, і таки розгледів... Два яскравих вогники наближались до нього якось крадькома й зовсім беззвучно.

Десь поруч почулося вже знайоме, схоже на сміх тах-тахкання Лісового Страху.

— Гей, Лісовий Страху, а де ж твоє смачненьке пригощання? — запитав Ромик, не втрачаючи почуття гумору, бо, надивившись чудернацьких магічних пригод Гаррі Поттера, він уже знав, що почуття гумору не можна втрачати ні за яких об-

ставин.

— А ти, вовчику, зараз побачиш моє пригощання, — за-скрипів дерев'яний голосок. — Тільки цікаво, хто і ким буде тут пригощатись!..

Два вогники тим часом настільки наблизились, що Ромик зумів уже розгледіти величезного мохнатого павука.

Ця сітка виявилась міцним павутинням цього страховиська, здогадався вовчик. Він із подивом спостерігав, як павук, зручно влаштувавшись поруч, пов'язав собі на шию серветку, дістав звідкись виделку й почав придивлятися до своєї жертви. Таке поведження павука по-справжньому розізлило Ромика.

— Ти чого задумав, павуче?! — якомога голосніше викрикнув він. — Я ішов лишень провідати свого дідуся, і нікому не бажав зла. Ти чуєш?!

Павук у відповідь тільки криво посміхнувся, облизав губи й ще ближче присунувся до Ромика.

Ромик згадав, що недавно записав на мобілку комп'ютерну гру, у якій потужні страхітливі танки атакували металеві укріплення противника, вистрілюючи з гармат шаленим полум'ям і величезними зарядами. Увімкнувши гучніше звук, Ромик направив яскравий дисплей мобілки на зажерливого павука. Гуркіт вибухів виявився настільки гучним, що від

нього навіть затремтіли стіни цього колодязя і зверху посилалось каміння. Один із камінців добряче тюкнув переляканого павука по тім'ячку, від чого він випустив виделку й намірився дременути кудись подалі. Але лапи заплутались в його ж павутинні, і павук почав з переляку рвати своє павутиння, мабуть дуже жалкуючи, що снував його настільки міцним. Зрештою, розірвавши павутиння, павук полетів десь донизу, голосно репетуючи.

Нажаль, Ромик також провалився у діру в павутинні й полетів вдогін павукові. Він так само щось викрикував, але пере-кричати павука йому не вдалося. Падіння закінчилось тим, що він плюхнувся у воду, занурившись з головою. Це було невелике, але доволі глибоке підземне озеро.

Поруч Ромик почув ще один сплеск води.

«Це, мабуть, пень переслідує мене», — подумав він.

Ніби в підтвердження цього, він почув десь поруч уже знайоме: «трах-та-та-та».

Ромик дуже, дуже образився на дерев'яного скрипучого пня, який подібним чином намагався залякати його. Він намірився ще й пню продемонструвати страшеньку гру на своїй побілці, але передумав. Пень може злякатись і подібно павуку кудись зникнути, а залишатись самому в скрутному становищі не хотілось. Хоча й очікувати чогось доброго від старої, скрипучої деревини також марно сподіватись.

Раптом Ромик відчув, що його хтось міцно тримає за штанину. Озирнувшись, він змушений був таки злякатись. Його втримувала якась дивна істота, схожа на величезного рака з довгими вусами й міцними клешнями. Очі у рака світились наче ліхтарики.

«Як би від нього відв'язатись? — напружено думав Ромик, намагаючись висмикнути штанину з клешні нападника. — Я так ще можу захлинутись водою... А що тоді скажуть тато з мамою, коли закінчиться транслявання їхнього улюбленого шоу?»

А рак підкрадався вже до другої штанини, постукуючи своєю другою клешнею.

І тут Ромик знову згадав про мобілку, у якій є доволі потужний ліхтарик. Яскравий промінь ліхтарика на мить осліпив рака, і він відпустив Ромика. Скориставшись цим, Ромик осідлав нападника наче коня й, тримаючись за довгі вуса рака, направив його до поверхні води.

Побачивши Ромика верхи на раку, Лісовий Страх розсміявся. Ще ніколи його знайомий рак так прудко не плавав. Він, зазвичай, коли хотів перемовитись словом, виповзав з озера по дну.

— Досить, досить! — звернувся Лісовий Страх до Ромика.

— Відпусти мого знайомого, бо зовсім замучиш його.

Але рак набрав таку швидкість, що вискочив аж на берег, ледь не придавивши Лісового Страха.

— Та вгмоніться вже! — закричав Лісовий Страх, ухопивши рака за хвоста, бо той помчав би далі, невідомо куди.

— А що оце в тебе, вовчику, так яскраво світить? — зацікавився він, показуючи на ліхтарика. — Мені дуже пригодилося б така штука. Я зовсім погано став бачити, особливо вночі. Може, подаруєш мені цього променя, а я покажу тобі дорогу до дідуся...

Ромик недовірливо поглянув на Лісового Страха.

— Ви знаєте дорогу до помешкання мого дідуся? — перепитав він, ховаючи мобілку в рюкзак

— Я тут все знаю, можеш не сумніватись, — Лісовий Страх, вставивши два пальця до рота, голосно свиснув.

Миттєво зверху забили крила якогось великого птаха з перебинтованою головою.

— Де ти вештаєшся, Круку! — накричав на птаха Лісовий Страх. — Піднімай нас до виходу з дупла. Бачиш, ми затримуємо нашого гостя, а в нього ще далека дорога попереду! Тільки не заблукай, як минулого разу, бо знову розіб'єш собі лоба, чи ще чого...

Крук, прийнявши на спину пасажирів, полетів уверх.

У лісі вже стемніло, коли вони вибрались з дупла. Наступав вечір, і треба було поспішати.

— Ну, показуйте дорогу, як обіцяли, бо я дуже поспішаю, —

Ромик поправив на плечах рюкзачок.

— Не переймайся, вовчику, дорогу тобі покаже Крук. А як же з ліхтариком? — Лісовий Страх жалісно поглянув на Ромика.
— Ти ж обіцяв...

— Буде, буде вам ліхтарик, коли повертатимусь назад, а поки що він мені в дорозі знадобиться.

Ромик, спостерігаючи куди полетів Крук, поспішив за ним, заглиблюючись в зарості лісу.

— Тільки не забудь! Тра-та-та-тах... — почув він за спиною.

Несподівані перешкоди

Таємничий, страхітливий ліс зашумів верхів'ями дерев, стовбури яких ледь поскрипували від натиску вітру.

«Невже мене знову хтось намагається тут налякати? — подумав Ромик, оглядаючись. — І куди подівся той Крук? Він же мав показувати мені дорогу!»

— Круку-у-у, — голосно позвав Ромик, сподіваючись, що той відгукнеться.

Мабуть, знову заблукав десь безтолковий птах.

А вітер здійнявся ще сильнішим, і до того ж почав накрапати дощ. Треба десь заховатись. Але де? Несподівано Ромик у темноті наштовхнувся на якусь землянку. Розгледіти, що це насправді, він не міг, але вхід таки побачив. Забравшись швиденько всередину, Ромик полегшено зітхнув і присів у куточку на купку сухого сіна.

— Ка-а-а-а-рррр! — раптом пролунало з-під Ромика, доволі налякавши його.

— Круку, це ти?! — зрадів Ромик, що птах таки знайшовся.
— Я не пошкодив тебе? — турботливо запитав він.

— Ка-а-а-а-рррр... — образливо прозвучало у відповідь, що мало означати: «Міг би бути уважнішим, ти ледь не задавив мене!»

— Вибач мені, я не навмисне, — Ромик притулився ближче до птаха, щоб було тепліше. — Цікаво, чия це домівка, ти не

знаєш?

— Ка-р-р-р, ка-р-р-р, — відповів Крук.

Це означало, що він звичайно знає, чия це домівка. Це — медвежий барліг, і його хазяїн, можливо, скоро з'явиться.

І справді, не встиг Крук докаркати до кінця, як у проході барлогу показала величезна голова бурого ведмедя. Очі звіра ніби світилися, і пролунав його грізний рик. Ромик з переляку так притиснувся до стіни барлогу, що проломив у ній щілину і миттєво вискочив назовні. За ним теж саме зробив і Крук. За барлогом Ромик потрапив у мокру, холодну, дуже високу траву, а Крук, звичайно, затріпотівши крилами, полетів десь.

Холодна від дощу трава добряче освіжила Ромика, і навела на сумні роздуми. Він раптом зрозумів, що, попросившись з лісовим страхом і поспішаючи за круком, потрапив у незвичайний ліс. Бо хіба можна назвати звичайною отаку високу траву?

«Які ж тут мають бути дерева, коли навіть трава така висока, — подумав розгублено Ромик. — І куди знову подівався Крук? Його не завадило би добряче покарати за подібну поведінку, але де тепер того Крука знайдеш».

У відчаї Ромик ще подумав, що дорогу до дідуся, мабуть, вже не вдасться відшукати. У цих заростях не те що дорогу, тут крихітної стежини не побачиш.

Раптом, прямо перед носом Ромика впав якийсь жучок. Він хотів зразу ж дременути в зарості, але не міг висмикнути ніжку з-під кросівки Ромика. Ромик справді ненароком наступив на ніжку жука, бо ж не очікував зустріти тут когось.

— Ой-ой, відпусти мою ніжку, мені ж боляче! — залепенував жучок, намагаючись якось вивільнитись.

На його крик із трави винирнула голова ще одного жучка. Він почав бігати навколо ніг Ромика і чомусь радіти з приводу того, що трапилось з його товаришем:

— Що, попався, той що кусався?! — злорадів він.

Мабуть, постраждалий жучок полюбляв кусатись, маючи

великі мов кліщі роги. Не звертаючи уваги на Ромика, прибулий жук прийнявся давати поради постраждалому товаришеві:

— У тебе ж є кусючі роги, то укуси його за ногу...

Почувши це, Ромик підняв ногу, звільнивши ніжку жучка. Поки жуки з цікавістю розглядали його, Ромик згадав свій атлас, але подібних жуків він там не бачив.

— Ви хто такі, і як вас звати, панове? — запитав він у спантеличених жучків.

Перший жучок, ще тримаючись за постраждалу ніжку, відповів грубуватим голосом:

— Я, жук-рогач! Бачиш які в мене великі та міцні роги? Так що краще не чіпай мене, бо потім дуже пошкодуєш!

— Вибачайте мені, — Ромик трошки відступив назад, щоб якось не пошкодити цих диваків. — А як вас величати? — звернувся він до другого жучка. Ромик навіть нахилився, щоб краще розгледіти його.

— Нас тут усі знають! — відповів другий жучок, стоячи у гордій, незалежній позі. — Я, жук-вусач! Невже так важко зрозуміти?!

— Дуже приємно познайомитись, — відповів ввічливо Ромик. А мене звать вовчиком Ромиком.

— Ви що, справжній вовк?! — злякано запитали жучки.

— Вірніше сказати — не вовк, а вовчик, — відповів Ромик, намагаючись усміхнутись.

— Не така вже велика різниця — вовк чи вовчик. У тебе он які великі кросівки, — продовжував розмову жук-вусач. — Ти ж можеш нас тут потоптати, або поламати нам ніжки.

— Ні, ні, що ви! — поспішив заспокоїти жучків Ромик. — Я не причиню вам шкоди.

Якраз в цю хвилину Ромику прямо на носа впав з дерева ще один жучок і, галасуючи, звалився йому до ніг.

— А тебе як величати, добродію? — звернувся до нього Ромик.

— Я... я не знаю, — відповів тоненьким голосочком жучок...

— Та це ж травневий хрущ! — втрутився в розмову жук-вусач. — Не звертайте на нього уваги. Хрущі — нікчеми. Вони тільки літають без цілі та гудуть невідомо чого.

— А ти, а ти... також поганий! — образився травневий хрущ.

— Годі, годі, не сваріться, — спробував заспокоїти їх Ромик.

Він зняв з плеча рюкзачок, присівши на нього, щоб зручніше було спілкуватися, і запитав у жучків:

— Ви, ненароком, не знаєте дороги до домівки мого дідуся, бо я, бачите, заблукав?

— Ні, ми з вовками не водимося, — відповів жук-вусач.

Вовки — мисливці. І у твого дідуса, мабуть, рушниця є. А рушниця — це дуже небезпечна штука. Я якось забрався був у дуло рушниці, а коли вона вистрілила, то зі мною таке трапилось... таке, що навіть страшно сказати.

— Так, з тобою справді трапилась неприємна пригода, — Ромику жаль стало жучків. Вони здалися йому дуже симпатичними.

Раптом жук-вусач запропонував:

— А ти, вовчику, запитай про дорогу до дідуса он, у жука-оленя. Він постійно шмигає сюди-туди, встигаючи вивідати всі новини, тому повинен знати все.

І справді, з'явившись із-за дерева, до них наближався та голосно дзижчав великий жук. Побачивши Ромика, жук на мить зупинився в повітрі, а потім злякано рвонув навікача. Але далеко втекти йому не вдалося, бо він наштовхнувся на стовбур дерева й упав, прокотившись по траві майже до ніг Ромика. Схопившись швиденько на ніжки, жук прийняв воявничу позу, виставивши вперед свої великі роги.

— Не чіпай мене, страшне чудовисько, — закричав він на Ромика, — бо я тебе... поколю рогами!

— Ха-ха-ха... — засміялись і Ромик, і жучки.

— Не лякайся мене, — заспокоїв Ромик прибулого. — Давай, будемо знайомитись. Мене звать Ромиком, а тебе, я вже знаю, жуком-оленем. Гарно тебе звать і роги в тебе дуже красиві, як у справжнього оленя.

Жук-олень, почувши це, заспокоївся, дістав з-під крила ху-

стинку, і старанно витер свої роги.

Тут мені сказали, що ти знаєш дорогу до домівки мого дідуся, — запитав Ромик.

Жук-олень раптом занепокоївся, трошки злетів у повітря, і злякано озирнувся.

— Тс-с-с... — прошепотів він, приклавши пальчика до рота. — У тебе, Ромику, дід — знаменитий мисливець. У нього є велика рушниця, яка вміє страшно бабахати. — Жук-олень ще раз лякливо озирнувся. — Він не так давно тут, біля річки, полював на качок, і так бабахнув із рушниці, що ми, жучки ледь не помиралі зі страху...

Ромика зацікавила розповідь жука-оленя, він хотів ще запитати щось про дідуся, але жук-олень, продовжуючи лякливо озиратись, раптом запропонував:

— Тут, недалеко є ще один відомий мисливець, тільки полює він на жаб. Це — великий, страшний, з довгим дзьобом лелека. — Жук-олень ще тихіше заговорив, — пішли, ми проведемо тебе до нього.

Ромику, зрадівши, звичайно погодився.

Жучки зразу ж заметушилися, почали рвати траву і робити з неї щось подібне на гамак.

— Сідай, Ромику, полетиш з нами, бо у цій траві ми до вечора будемо добиратись до річки. А лелека полює там, у плавнях.

Летіти високо над травою, навіть над деревами було справді приємніше, ніж пробиратись через зарості трави. Ромику було дуже зручно. Він подумав, що було б чудово ось так долетіти аж до домівки дідуся. Дідусь, напевне, здивувався б, побачивши, як Ромик прилетить до нього на такому килимі-літаку. Ромик обняв би дідуся, привітався з ним...

— Ой-йой-йо-о-ой! — закричав раптом він, падаючи донизу, бо жуки, побачивши, що уже наближаються до страшного лелеки, покинули гамак разом з Ромиком і порозлітались геть.

— Ай-яй-я-я-яй! — закричав ще гучніше Ромик, плюхнув-

шись у холодну воду прямо біля довгих, наче ходулі, ніг лелеки.

А лелеці здалося, що це жабка плюхнулась біля нього. Схопивши Ромика дзьобом, він зібрався вже проковтнути його, але подібний лемент жабки його здивував. Це було вперше в мисливській практиці лелеки, щоб жаба так лементувала.

— Відпусти мене негайно! — продовжував обурено кричати Ромик — Ти що, лелеко, уже полюєш на вовків?!

Лелека справді відпустив Ромика. Нахилившись донизу, він намагався розгледіти, кого тільки-но ледь не проковтнув.

— О, ти насправді вовк! — здивувався він.

Ромик, обтрусившись від холодної води, поправив на спині рюкзачок і все ще незадоволено промовив:

— Ну, я ще не зовсім вовк, мені треба хоч трошки підрости, щоб стати справжнім вовком, але це не означає, що мене можна отак, від нічого робити, проковтнути!

— Ха-ха-ха-ха, — чомусь розвеселився лелека. — Ото будуть сміятися мої лелеченята, коли я розповім, як ледь не проковтнув вовка.

До речі, як тебе звать, вовчику?

— Мене звать Ромиком. Я уже ходжу до школи, і не розумію, що вас так розвеселило! — відповів Ромик, все ще ображаючись на лелеку.

— О, вибач, Ромику. Я не хотів тебе образити. Але як ти тут опинився?

Ромик, трохи заспокоївшись, згадав задля чого жуки доставили його сюди.

— Я, розумієте, заблукав у цих краях, а мені треба відшукати дорогу до дідуся. Може ви знаєте, де живе мій дідусь?

— Так-так-так, — задумливо затріскотів дзьобом лелека. — Розумієш, твій дідусь у цих плавнях не живе, це моя територія. — Лелека підняв одну лапу і почесав собі потилицю, — але тут недалеко я бачив човна. Бо як без човна ти виберешся звідси?

Ромик у бджолиному полоні

Вибравшись з плавнів на човні, Ромик вирішив трошки перепочити. Він знаходився зараз на широкій уквітчаній поляні, не знаючи, куди направитись далі, і як йому, усе-таки, відшукати помешкання дідуся.

Біля його ніг на квіточку сіла бджілка. Вона збирала нектар. Ромик, спостерігаючи за цим, відчув, який він голодний і навіть позаздрив цій бджілці. Ось, вона насолоджується солоденьким нектаром, а в нього закінчилась навіть вода в пляшечці.

Бджілка, зібравши нектару, злетіла, задзижчала біля вуха

Ромика, ніби запрошуючи його в гості, і полетіла далі. Ромик подумав, а що коли прослідкувати за цією бджілкою, тоді можна відшукати, де її гніздо, чи вулик. Там повинен бути мед, а він дуже любляв солоденьке.

Бджілка все кружляла над полянкою, кружляла, мабуть на-вмисне хотіла випробувати терпіння Ромика. Він уже й пожалкував, що зв'язався з нею.

«Яка вона невгамовна, — роздратовано подумав він. — Ой, а куди ж це вона мене завела?»

Переслідуючи бджілку, Ромик і не помітив як опинився в приміщенні, схожому на величезного вулика. Тут було безліч таких же бджілок, які з цікавістю спостерігали за ним. Ромику це здалося дивним, і він трошки злякався. Бджоли можуть боляче жалити, а після так розпухнеш, що соромно буде з'явитись на очі дідусеві. Він згадав про Крука. Крук виніс би його на крилах із цієї бджолиної западні.

— Круку-у-у-у!.. — голосно позвав Ромик птаха...

І тут таке почалося. Бджілки всі разом задзижчали, замету-

шилися, зчинився неймовірний бджолиний шум і гам.

«Мабуть, вони, усе-таки, будуть мене жалити...» — у відчаї подумав Ромик.

Він заплющив очі, прикрив рюкзачком голову і присів на коліна, очікуючи найстрашнішого.

«Мене таки зуміли налякати в цьому лісі, — ще встиг подумати Ромик. — І хто? Крихітні бджілки!»

Ромику соромно стало за себе, і він сміливо розплющив очі, вирішивши захищатись.

Те, що він побачив, його страшенно здивувало. І як можна було не здивуватись? Посередині вулика з'явився накритий стіл, а на ньому безліч тарілочок з чимось дуже духмяним і смачним. Ромику здалося, що він бачить це у вісні. Він навіть боляче вщипнув себе, щоб проснутись.

Але це був не сон. Бджілки з лагідним дзижчанням підхопили його і повели до столу.

— Просимо, просимо... — запрошували вони тоненькими голосочками.

Посадовивши Ромика за стіл, вони розмістились кругом столу наче глядачі в концертній залі, спостерігаючи за ним.

Зрештою, заспокоївшись, Ромику нічого не залишалось, як прийнятись вгамовувати голод. Чогось смачнішого він у своєму житті ще не їв. У тарілочках було все, що здатні виробляти своєю кропіткою працею бджілки. Ромик навіть розгубився, не знаючи з якої тарілочки розпочати. Спорожнивши тарілочку з липовим медом, він присунув до себе тарілочку з медом акації.

Бджілки із задоволенням аплодували своєму гостеві, промовляючи тоненькими голосочками:

— Просимо, просимо...

Закінчивши з медом акації, Ромик прийнявся за цукерочки із бджолиного воску. Вони були дуже смачними, тягнучими наче нуга. Ромику здалося, що він поїсть усе, що на столі. Запивав цю смакоту він духмяним чаєм, настояним на прополісі.

— Просимо, просимо... — лунало звідусіль під гучні

оплески.

Ромик відчував, що вже наситився, але зупинитись не міг. Він ще полакомився маточним молочком, потім бджолоною пергою і, на кінець, медовими горішками.

А навколо все звучало:

— Просимо, просимо...

— Дякую, дякую, — відповів Ромик. — Ви дуже милі і гостинні, але мені треба уже іти. — Ромик підвівся з-за столу і взяв рюкзачок.

— Я іду до свого дідуся. Я його дуже давно не бачив.

Ромик подумав, що бджілки можуть показати йому дорогу. Вони скрізь літають без зупину, то могли зустріти й дідуся.

— Будьте так ласкавими, покажіть мені дорогу до дідуся, бо я, все-таки, заблукав.

А йому у відповідь:

— Просимо, просимо...

— Дякую ще раз. Усе було дуже смачним, — намагався якось заспокоїти бджілок Ромик.

Але зусилля його виявились даремними. Бджілки юрбою оточили його, повели до ліжечка й продовжували своє:

— Просимо, просимо...

Невже вони не знають інших слів? — здивувався Ромик. Він подумав, що справді не завадило б перепочити. Засинав Ромик під звуки тоненьких голосочків: «просимо, просимо...»

Невідомо, скільки часу спав Ромик, але, прокинувшись, він побачив, що надалі оточений юрбою бджілок, і почув таке вже знайоме:

— Просимо, просимо...

Не давши опам'ятатись Ромику, бджілки знову повели його до столу. Тарілки на столі були наповнені тими ж бджолиними солодощами.

Ромик подумав, що дорога в нього, напевне, ще далека, і добре підкріпитись перед дорогою не завадить. Тим паче, що оте: «просимо, просимо» продовжувало настирливо звучати.

Він знову опорожнив тарілки з різним медом, спробував ще раз бджолиного воску, квіткового пилку, маточного молока, бджолиної перги і, звичайно, медових горішків. Відчувши, що животик його поважчав, Ромик ввічливо подякував, вирішивши, що досить уже йому цієї безмірної гостинності.

Але бджілки мали іншу думку. Вони й не збиралися відпустити свого гостя. Юрбою, тріпочучи крильцями, вони підняли в повітря Ромика разом з рюкзачком і понесли, кружляючи, демонструвати свій чудовий вулик. Ромик побачив, які тут красиві бджолині стільники із запасами меду та перги. Які гарні градусники. Вони потрібні для підтримки постійної температури. Які чудові гнізда-ліжечка бджілок, схожі на справжні.

Експедиція по вулику продовжувалась довго, після чого бджілки, звичайно ж, посадили Ромика за стіл, заспівавши своє:

— Просимо, просимо...

Тарілки на столі були наповнені тими ж солодощами.

«Який жах! Мені знову доведеться все це поїдати?» — подумав Ромик.

— Я дуже дякую вам, — звернувся він до бджілок, — але чи не знайдеться на вашій кухні чогось м'ясного; ковбаски чи сосисок?

Несподівано у відповідь він почув не звичне: «просимо, просимо», а зовсім навпаки:

— Ой! — запищали злякані бджілки. — Як ви, з вашим чудовим смаком, можете вживати подібну отруту?! — Вони повернули Ромика обличчям до столу, і ніжні тоненькі голосочки заспівали знову:

— Просимо, просимо...

Подібного знущання над собою він ще не знав. Ромик поклявся собі, що коли вирветься звідсіля, то ніколи в житті більше не буде їсти солодкого.

А звідусіль продовжувало звучати нестерпне: «просимо, просимо...»

«Як би мені звільнитись від цих невгамовних бджіл?» — думав Ромик.

І тут він згадав про свого плеєра, який уже виручав його в скрутну хвилину. Діставши з рюкзака плеєр, Ромик увімкнув його на повну потужність звуку.

Що тут почалось...

Писк, гам, вереск. Вулик почав тріщати, хитатись і, нарешті, розвалився, ледь не придавивши Ромика. Швиденько вибравшись з-під руїн вулика, Ромик кинувся навіткача, не оглядаючись та не вимикаючи плеєра. Він так швидко ще ніколи не бігав.

Нарешті, спіткнувшись об пеньок, Ромик упав, і зразу ж оглянувся назад. Бджілок не було. Якщо вони й переслідували його, то звичайно відстали, бо він дуже швидко втік.

Поглянувши вперед, Ромик побачив глибоку канаву. Це була навіть не канава, а справжнє провалля. Якби він не спіткнувся, то напевне б упав у це провалля.

Ромик нахилився, намагаючись углядіти, чи є там дно. Дно таки було. Ромик розгледів унизу річечку й почув хлюпотіння її течії. Окрім цього доносилося звідтіля якесь дивне гуркотіння.

Пригоди у млині

— Гей, Круку, ти де?.. — задав Ромик птаха. Він подумав, що можна було б перебраться через провалля на спині Крука. І де він блукає?..

Але треба було рухатись далі, не повертатися ж йому назад. З нього всі сміятимуться, коли визнають, що він злякався якоїсь канави. Зламавши гілку, Ромик зробив зручну палицю і обережно почав спускатись в провалля. Щоб не чути загрозливого гуркотіння, він вставив собі навушники і голосніше зробив звук плеєра.

Провалля виявилось надто крутим. Зрештою, зірвавшись, він полетів донизу, але зразу ж плюхнувся в неглибоку річечку. Ромик не встиг навіть як слід злякатись. Знявши навушники, він відчув наскільки гуркіт посилювався, і долинав він із невисокої будівлі. Поруч з будівлею повільно вертілось велике дерев'яне

колесо, яке наполовину було зануреним у стрімкий потік річечки.

У своєму містечку Ромик ніколи не бачив подібної будівлі, тому й не знав, що перед ним справжній старовинний млин. Від гуркоту його великих каменів, які перемелювали зерно на муку, ледь тремтіла вся будівля, а із маленьких віконць проникали назвні білі хмарки муки, перемішані з пилом.

Ромик, побачивши все це, не міг вирішити — лякатись йому чи радіти. Може у цьому дивному приміщені є хтось, хто підкаже йому дорогу до дідуса? Одне дивувало його, чому ця дорога виявилась настільки важкою і з такими дивними перепонами. Невже дідусь не міг поселитись десь ближче?

Спритно перескакуючи з камінця на камінець, Ромик перебрався через річечку і в нерішучості зупинився перед напіввідчиненими дверима млину. Потім, поправивши на плечі рюкзачок та підтягнувши штанці, він сміливо зайшов усередину.

— Добридень вам, — привітався Ромик, але у відповідь тільки гучніше загуркотіли величезні камені млина. Мабуть, вони так відгукнулись на привітання.

— Є тут хто-небудь? — вже викрикнув Ромик, намагаючись перекричати той гуркіт. Його вкрай здивувало, що в млині нікого не було, а млин працював, ніби так і повинно бути. Усе ж Ромик вирішив почекати, поки прийде хазяїн, і трошки відпочити.

Під стіною, поруч із мішками з мукою він побачив лавочку. Над лавочкою висів на стіні чийсь портрет, мабуть, господаря млину. Портрет був обсотаний павутинням і присипаний мучним пилом, але Ромик зумів розпізнати на портреті якогось дивного лиса. На голові в нього був дірявий солом'яний бриль. Із двох дірок бриля стирчали лисячі вуха. Мабуть, завдяки цьому бриль і тримався на голові. Одне око лиса було перев'язане чорною пов'язкою, а друге, як здалося вовчику, пильно й навіть насмішковано дивилось прямо на нього.

«Дуже дивний тип», — подумав Ромик.

Він згадав, як його попереджав недавно тато, що вовкові треба триматись подалі від лиса, бо ті дуже хитрі й підступні. Завжди можуть обманути.

«Але що вже поробиш? Може тут і не лис хазяйнує, а портрет на стіні висить для краси. Хоч яка це краса?..» — подумав Ромик.

Монотонний гуркіт млина ніби заколисував Ромика, і він, прилігши на лавочці, таки заснув.

Крізь маленьке віконце млина виднілось нічне небо. На ньому повільно пропливали важкі темні хмари. З-за хмар пробивалось сяйво круторогого місяця. Це сяйво заглянуло й до млина, і таємниче освітило портрет мельника.

— Кахи-кахи... — кашлянув, зарухавшись, мельник. Він дістав з кишені велику люльку й запалив її, випустивши хмарину сизого диму. Та хмаринка попливла, дібравшись до носа

сплячого Ромика.

— Апчхи! — голосно чхнув Ромик, проснувшись.

— Будь здоровим, вовчику! — відгукнувся мельник, знаходячись у місячному сяйві, але вже поруч з Ромиком.

Ромик, підхопивши свій рюкзачок, відсунувся подалі від підозрілого лиса.

— Дякую, — відповів він невпевнено. — Вибачте, що я без дозволу зайшов сюди. Двері були відчиненими...

— І дуже добре, що зайшов. Я давно очікував, щоб до мене хтось навідався. Мені, знаєш, дуже потрібен помічник. Ти ж зостанешся в мене, Ромику? — мельник навіть нахилився до Ромика, ніби приношуючись до нього.

— А звідки ви знаєте, як мене звати? — запитав здивований вовчик.

— Та як же мені не знати. Мене всі називають чарівником, і навіть чомусь — злим чарівником, але ти не лякайся, — Мельник пильніше поглянув у вічі Ромика. — Якщо будеш слухняним, я тебе також зроблю чарівником. Це, знаєш, так цікаво...

— Вибачте, але я їду провідати свого дідуся, і мені ніколи з вами розмовляти! — Ромик підвівся, демонструючи мельнику, що він не такий уже лякливий.

— Від нині я буду твоїм дідусем, — мельник також підвівся на ноги. — Поглянь, як тут у мене гарно, які камені великі, як вони чудово гуркотять, як багато намелено муки...

— Не потрібна мені ваша мука! — Ромик почав уже нервувати, обдумуючи, як би відв'язатись від настирного лиса.

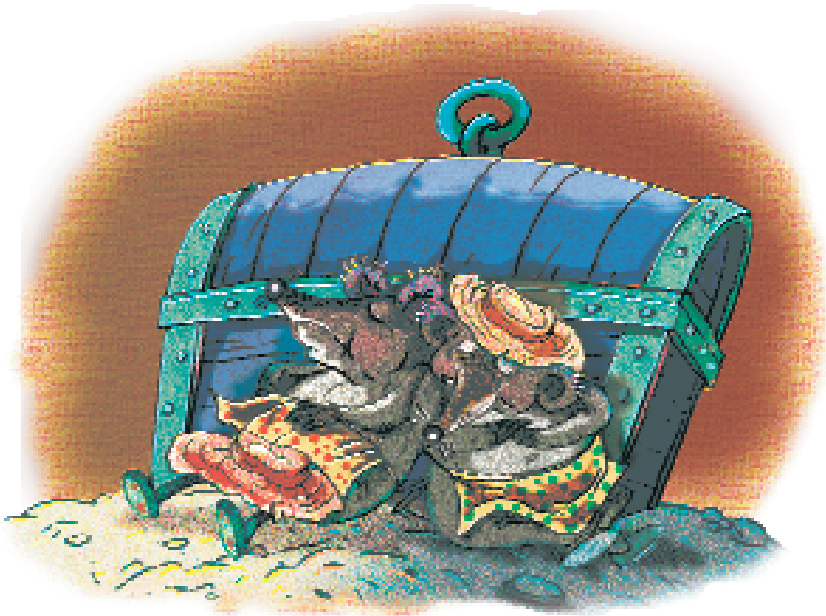
— Ні, вовчику, не забувай, що я таки злий чарівник, і за неслухняність можу тебе покарати!

Мельник міцно зачинив двері млину на засув і два рази плеснув у долоні. Під підлогою щось загуркало, відчинились дверцята, і з підвалу вибрались два щурі. Вони чимось були схожими на мельника — також у рваних брилях, підперезані брудними фартухами і припорошені мукою. Щурі, мабуть, перед цим спали, бо з просоння протирали очі, незадоволено поглядаючи на Ромика.

Мельник ще раз плеснув у долоні. Щурі, схаменувшись, діловито схопили гостя й укинули до підвалу. Дверці вони зразу ж зачинили, приладнавши зверху ще й мішок з мукою. Робили щурі все це якось байдуже, звично, схоже, що не вперше.

Ось так Ромик опинився в полоні, тільки вже не серед крихітних бджілок, а в полоні якогось дивакуватого старого лиса. Через щілини дерев'яної стелі до підвалу проникало світло, і Ромик, прийшовши до тями, почав роздивлятись, куди він потрапив.

Посередині приміщення знаходилась велика дерев'яна скриня. Поруч зі скринєю сиділи ще два щурі, дуже схожі на тих, з якими Ромик уже мав «щастя» познайомитись. Придивившись, Ромик впевнився, що щурі, сидючи, сплять. Один із

них доволі голосно сопів, плямкаючи губами, і навіть тихо скрикував у вісні. Інший на мить розплющив сонливі очі, і знову заснув.

Зі скрині долинали звуки, схожі на схлипування, що дуже здивувало Ромика. Хоч чому тут дивуватись? Якщо є охоронці, то повинні бути й ті, за ким вони доглядають. Ромик тихенько

підвівся й оглянувся, чи нема ще тут охоронців. Підвал виявився просторим. Стеля опиралась на товсті стовпи, обвішані якимось засушеним зіллям. Під стінами також знаходились мішки з мукою. Деякі були розв'язані, і з них тихо сипалась біла мука. На стінах висіло селянське знаряддя — дерев'яні вила, серпи, коси і таке інше.

Зі скрині знову почулось тихе схлипування, і ще голосніше засопли у вісні щурі.

«Не дуже у мельника сумлінні охоронці», — подумав Ромик, наближаючись до скрині.

Раптом він спіткнувся об порожнє відро, яке з гуркотом десь покотилось. Ромик скрикнув від несподіванки і, звичайно, розбудив охоронців. Вони, побачивши його, чомусь дуже зраділи. Відчинивши скриню, щурі жестом показали гостю, щоб той залазив усередину. Але Ромик не збирався слухатись якихось щурів. Він кинувся до стіни, де висіло знаряддя, щоб чимось озброїтись. Щурі хоч і виглядали сонними та вайлуватими, але хто знає, чого можна від них очікувати. А щурі, здивувавшись, що сьогоднішній гість виявився неслухняним, схопили порожній мішечок і поспішили за Ромиком.

Підбігши до стіни, Ромик схопив серпа, розмахуючи ним наче шаблею. Але на щурів це не справило ніякого враження.

«От потрапив у халепу...» — подумав Ромик, кинувшись втікати далі та шукаючи у погребі якоїсь схованки. Він чув, як за ним тупають та сопуть його переслідувачі.

І де б від них заховатись, бідкався Ромик, оглядаючи закутки погребу. Нарешті, він наштовхнувся на ту скриню, у яку запрошували його щурі. Не роздумуючи, утікач заплигнув усередину скрині та швиденько закрив за собою дверцята. І тут він відчув як на скриню заплигнули і його переслідувачі, гучно святкуючи свою перемогу. Оговтавшись трохи, Ромик подумав, що мама з татом були праві, попереджаючи його про небезпеки.

Він знову почув десь поруч чиєсь схлипування.

«Може тут знаходяться ще якісь в'язні?» — подумав він.

— Гей, тут є хто-небудь? — запитав тихо Ромик.

— Звичайно, що є! — почув Ромик у відповідь чийсь слабенький голосок. — Вибачте, але ви сидите прямо на мені, то ж встаньте на хвильку, бо ще задавите мене...

— Ой, вибачте мені, я ненароком, — Ромик відчув, що справді під ним щось рухається.

Він швиденько дістав з рюкзачка мобілку і засвітив ліхтарика. Побачене, його вкрай здивувало. У куточку скрині тулилися один до одного кілька маленьких дивних чоловічків. Кожен із них мав сивеньку борідку, а на голівці кожного була сіренька пом'ята шапочка. Один із них поправив шапочку й ображено поглянув на Ромика.

— Вибачте ще раз, — звернувся Ромик до постраждалого. — Може, я чимось вам допоможу?

— Нам, мабуть, ніхто вже не зможе допомогти, — чоловічок продовжував недовірливо розглядати Ромика. — Ти в який клас ходиш, вовчику? — Несподівано запитав він.

— У третій!.. — гордо відповів Ромик.

— Ото ж бо й воно, — чоловічок спробував піднятися на ноги. — Думаю, це нам доведеться якось тобі допомагати. —

Він піднявся і обтрусив із себе залишки муки, якої було достатньо на дні скрині.

І тут Ромик згадав, що він бачив подібних чоловічків у книзі, яку недавно купив йому батько. Та це ж справжні гномики, ледь не викрикнув Ромик. Він також згадав, що про них було написано. Що гноми — чудові рудокопи, теслярі, ковалі, алхіміки і навіть ювеліри.

— О, який я щасливий з вами познайомитись! — збуджено вигукнув Ромик, і навіть підскочив від радості, ударившись головою об дверці скрині.

— Тихіше, тихіше, вовчику, бо знову розбудиш отих нав'язаних щурів, — гномик, який, схоже, був за старшого у них, дістав із кутка скрині свою торбину і почав нишпорити в ній рукою. — Десь поділись мої інструменти... — стурбовано промовив він. — Мабуть, утікаючи від отих противних щурів, я таки загубив їх.

Його товариші також схопились за свої торбини й почали в них щось шукати.

— У тебе, вовчику, я бачу є такий яскравий ліхтар, посвіти мені отут, — старший гномик почав шукати в іншому кутку скрині. — У нас також є ліхтарі, але в них давно уже гас закінчився, і вони не світять. Та ми однаково носимо їх із собою. Бо які ж ми будемо гноми, якщо ходитимемо без ліхтарів? А в тебе чудовий ліхтар. Ми могли б тебе прийняти в товариство гномів з таким яскравим ліхтарем. Нам хоча б один такий ліхтарик, як у тебе, вовчику...

Присвічуючи ліхтариком, Ромик побачив у самісінькому куточку скрині ще одного гномика. Той, звернувшись калачиком наче кошеня, тихо спав. Він єдиний не мав борідки.

— Це наш найменшенький, — старший гном смикнув сплячого за рукава. — Просинайся, Лелику. Скільки можна спати?

Малюк протер заспані очі і з цікавістю поглянув на Ромика, а потім перевів погляд на мобілку з ліхтариком. Мабуть, йому також сподобався ліхтарик, бо він навіть ручки протягнув до

нього.

Ромику жаль стало нещасних гномів, і він уже хотів, було, подарувати їм свою мобілку, але в цю хвилину старший гном радісно закричав:

— Знайшов! Знайшов я інструменти! — він показав Ромику кайло і свердло, які за розміром були, ма-

буть, більшими за самого гнома. — Тепер ми не пропадемо, — продовжував радіти старший гном, обережно витираючи від муки свою знахідку.

Ромик не міг зрозуміти, чому гном так радіє. Невже, думав він, отаким примітивним знаряддям можна якось звільнитись із полону?

— Посвіти, вовчику, ось тут, посередині скрині, а ми приймемось за роботу, — старший гном діловито закотив рукава сорочечки і взяв у руки свердло. Його товариші також взялися за роботу.

Як не дивно, але свердло в умілих руках старшого гнома, проткнувши дощате дно скрині, легко ввійшло у твердий ґрунт погребу. Його товариші також трудилися, працюючи кайлами та розширюючи ямку під скринню.

— Світи нам, вовчику, світи яскраво, — кречучи від напруги, просив старший гном. — Дуже добре, що ми маємо такого товариша, з таким чудовим ліхтарем.

Їм треба було швидше рити тунель, щоб забратись від підозрілого млина з його ще більш підозрілими щурами та мельником. Гномики так спритно працювали кайлами, ніби за ними вже гнались ті щури. Але охоронці мельника мабуть сплять, не

підозрюючи, що їхня скриня вже порожня.

А гноми все працювали, не знаючи перепочинку. Ромик присвічував їм ліхтариком і, взагалі, старався якось допомогти цим маленьким трудягам, дивуючись їхній настирності.

Раптом черговий удар кайлом старшого гнома пробив велику щілину, і вони вибрались у простору печеру. Печера була освітленою. Те світло випромінював якийсь підземний палац. Палац вражав красивими баштами, білими мармуровими колонами та оздобленими золотом куполами. Знаходився він майже поруч, хоч подібне враження було обманливим, бо його оточувала полоса сизого туману, який рухався навколо палацу, ніби охороняючи його.

— Будьмо обережними, — прошепотів, оглядаючись, старший гном. — Ми добре знаємо всі підземні лабіринти, але подібного дива ніколи не бачили. Хоч я згадую, що колись читав про подібний палац, і, якщо я не помиляюсь, у ньому повинні мешкати невидимі істоти, яких ніколи ніхто не бачив.

— Ви хочете сказати, що в цьому палаці живуть невидимки? — перепитав також шепотом Ромик.

— Ти правий, вовчику. Їх можна назвати невидимками, і в цьому небезпека, бо чого можна очікувати від подібних істот, ніхто не знає.

Він поглянув на своїх побратимів, які виглядали переляканими, тримаючи перед собою тремтячими руками погаслі ліхтарі.

— Не треба наперед лякатися, — спробував заспокоїти товаришів старший гном. — Будемо сподіватися на краще, бо повертатися назад, до млина в мене нема жодного бажання.

— Може, хоч трошки перепочинемо отут... — несміливо запропонував маленький Лелик. Він і справді виглядав стомленим. Важкого ліхтарика гномик ледь тримав перед собою.

— Я ж говорив тобі, Лелику, щоб залишався дома, — старший гном взяв у малого ліхтар і погладив по голівці, — але ти вважаєш себе вже дуже дорослим, то терпи, як і ми всі. Бачиш, навіть вовчик не скаржиться на втому, хоч несе за спиною важ-

кого рюкзака.

Старший гном присів на землю, а біля нього посідали й інші, тулячись до старшого, мабуть, з переляку.

— У тебе, вовчику, може в рюкзачку є чого поїсти? Бо ми дуже зголодніли, сидячи в тій скрині, — звернувся старший гном до Ромика.

Ромик не встиг відповісти, бо поруч з ними прошмигнула якась пташечка, і нирнула під той сизий туман.

— Ловіть її! — прокричав старший гном і, миттю схопившись на ноги, побіг удогін за втіачкою, також нирнувши під рухливий, підозрілий туман. Усі кинулись за ним, забувши про небезпеку. Але небезпека там таки очікувала їх. Під рухливим туманом не було нічого — ні землі, ні води, і тепер вони летіли кудись вниз, голосно репетуючи. А пташечка полетіла собі далі, ніби насміхаючись над ними.

Один Ромик не розгубився в цій ситуації. Він швиденько дістав з рюкзака парасольку, розкрив її і жестом запросив під свого парашута гномиків. Їх не довелося довго запрошувати. Вони, хто як зумів, схопилися за одягу вовчика, і їхній крик затих. Опускаючись донизу, Ромик придивлявся, де б, усе-таки, приземлитись.

Поруч з ними пролетів величезний орел, ледь не зачепивши їх широким крилом. Він здивовано оглянувся на них і від несподіванки навіть скрикнув, зустрівши отаких парашути-

стів. Зрештою, змилювавшись над постраждалими, орел підставив їм свою широку спину і поніс їх над прірвою невідомо куди.

Усе ж отакий політ мав свою привабливість, бо пролітали вони навколо чудесного палацу, любуючись його високими стінами. Із вікон палацу променилось яскраве світло і звучали чудесні мелодії.

Орел, зробивши декілька кругів навколо палацу, залетів у одне з відчинених вікон. Залетівши, він став раптом невидимим, а його пасажири попадали на м'який килим долівки. Приміщення, у якому вони опинились, виглядало чудово. Кожен предмет у ньому ніби сявав синюватим промінням.

— Оце так фокус! — першим подав голос старший гном. — Давайте пошукаємо хазяїна палацу, може він роз'яснить нам, куди ми, власне, потрапили.

Він швиденько підвівся на ноги, поправив на собі одержу, однією рукою взяв на плече свій мішечок, а іншою — ліхтаря. Гномики вистроїлись один за одним і направились до відчинених дверей. Ромик, поправивши на собі рюкзачок, звичайно приєднався до них.

Отак вони прямували довгими пустими коридорами палацу, намагаючись хоч когось зустріти тут. Таке враження, що палац був безлюдним, але дивуватись тут нічому, якщо згадати слова старшого гнома про те, що мешканці подібного палацу можуть бути невидимими.

Нарешті коридори закінчились великими дверима, які розкрились перед ними самі, а може й не самі, хто його знає...

Приміщення, куди вони зайшли, виглядало особливо розкішним. Усе ж, найбільше їх здивував великий, схожий на королівський, трон. На троні також нікого не було, хоч у даному випадку з упевненістю про це стверджувати неможливо. Наївний Лелик підбіг до трону й зібрався сісти на м'яке сидіння, але чиясь невидима рука схопила його за комір і наче кошеня відкинула подалі від трону.

— Ну, здрастуйте, гості дорогі, — пролунав невідомо чий,

але схоже, що жіночий голос.

— Д-д-добридень... — невпевнено відповіли гуртом прибулі.

Вони уважно придивлялися до трону, навіть підійшли ближче, але сидіння трону було порожнім.

— Я бачу, що ви стомилися з дороги і зголодніли, але щоб відпочити у моєму чудовому палаці, вам доведеться виконати декілька невеличких, нескладних завдань, — хи-хи-хи... — голос противно захихикав. — Завдання справді будуть не дуже складними, та все ж, вам доведеться бути уважними. Ох-хо-хох, — зітхнув голос. — У цьому світі, знаєте, так важко жити, так складно...

Голос на мить затих, ніби даючи можливість прибулим обдумати пропозицію.

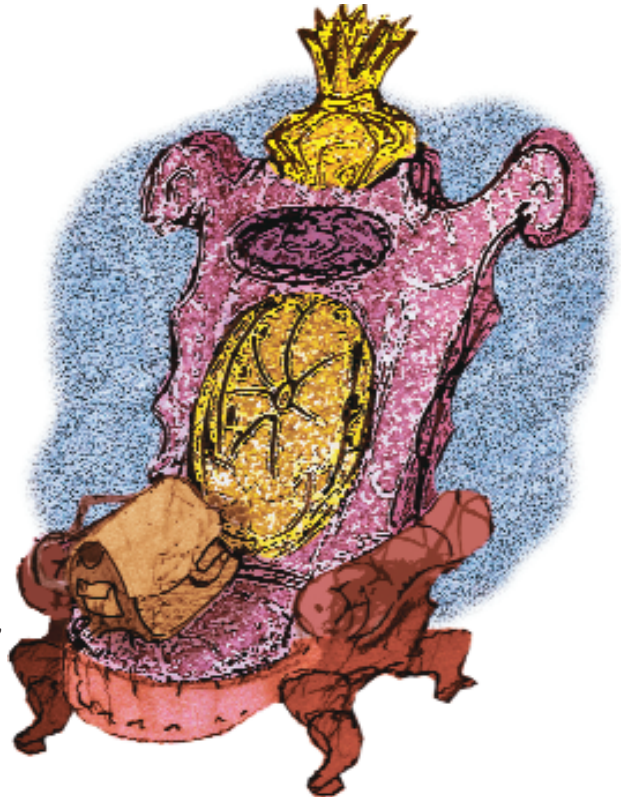
Ромик, відчувши якусь небезпеку в голосі володарки палацу, заговорив до невидимки першим:

— Якщо ви, справді, господиня у цьому палаці, то з'явіться нам на очі, не бійтеся, ми нічого поганого вам не заподіємо.

Ромик замовк, бо несподівано відчув як хтось забрав у нього рюкзачок, і цей хтось чомусь весело засміявся:

— Ха-ха-ха-ха! Ой, які ви, усе таки, кумедні...

— Не чіпайте мого рюкзачка! —

уже закричав Ромик. — Там знаходиться подарунок моєму дідусеві, а чужі подарунки привласнювати — дуже некрасиво...

— Хи-хи-хи-хи, — ще противніше захихикала невидима володарка. — Ось для тебе, сміливцю, і буде моє перше завдання.

Рюкзачок повернувся на своє місце — на спину Ромика, а невидима володарка, хіхікаючи, продовжувала:

— Бачиш, вовчику, оті великі жовті двері, — голос таємничо прошепотів. — Якщо ти, увійшовши в них, зумієш повернутися назад, тоді я відпущу вас усіх. — Голос ще більше притих, і навіть затремтів, — але якщо не повернешся, тоді твої друзі... загинуть.

— Чому це загинуть, і чому я не повернусь?! — перепитав Ромик, нахмуривши бровенята.

— Хи-хи-хи-хи, — знову захихикала володарка. — А ти спробуй, і тоді узнаєш. Спробуй, сміливіше... хи-хи-хи.

Якраз в цю хвилину відкрились жовті двері, запрошуючи Ромика ввійти. Ромик глянув на своїх нових друзів, на маленького Лелика, і вирішив зайти в ті двері. Може там він зуміє відшукати вихід із цього палацу.

І таки... увійшов.

Равлик-забавлик та інші...

Вузьенькою стежинкою, що протягнулася поміж пагорбами, повз великий слимак. За ним залишався мокрий слід. Слимак мав рухливі ріжки, був підперезаний яскравим фартушком і тримав перед собою тарілку, на якій знаходилось щось смачненьке, схоже на свіженькі духмяні кексики. Слимак виглядав дуже кумедно, він час від часу навіть спотикався, хоч і не мав ніжок.

Аромат від кексиків долинув і до носика Ромика. Він з цікавістю спостерігав за дивним слимаком, ковтаючи слинку, бо дуже хотілося їсти.

— Равлику, ти куди направляєшся? Зупинись на хвилинку. Я, знаєш, так зголоднів, — звернувся Ромик до слимака.

Слимак не зупинився, але повзти почав повільніше, мабуть, щоб більше подразнити Ромика отими ароматами. Ромик спробував підійти до нього ближче, але був наче зв'язаний невидимими путами.

Слимак усе ж зупинився, взяв ще одного кексика і закинув собі до рота, ніби знущаючись над Ромиком.

— Скажи хоч, як тебе звати, — не вгамовувався вовчик, бажаючи поближче познайомитись із цим диваком.

— Я, Равлик-забавлик, — відповів слимак, продовжуючи жувати.

— Дуже приємно познайомитись, — чемно відповів Ромик. — Скажи, Равлику-забавлику, де я оце знаходжусь? — Ромик, облизуючись, з заздністю споглядав, як у роті слимака

зникають один за одним ароматні кексики.

З'ївши всіх, слимак неспішно промокнув серветкою рота й, примруживши від задоволення очі, почав пити не менш ароматну каву. Випивши каву, слимак ще раз промокнув серветкою рота і, нарешті, відповів:

— Ти, вовчику, якщо так уже хочеш знати, знаходишся на території Позадійсності. Зрозумів? — слимак скривив презирливу посмішку.

— Що означає ця ваша Позадійсність? — поцікавився спантеличений Ромик.

— Це означає, що нас немає ніде. Ми відсутні, ми не існуємо...

— А вибратись звідсіля якось можна? — уже благаючи, запитав Ромик.

— Звідсіля виходу немає! — Сливак, солодко позіхнувши, плямкнув губами, — і це, знаєш, чудово. Нам усім тут дуже подобається, — він зверхнє поглянув на розчарованого Ромика. — І тобі також сподобається, можеш не сумніватись, хі-хі-хі... — почув Ромик уже знайоме хіхікання.

Сливак плеснув у долоні, і на підносі знову з'явилися кексики. Поки Ромик розмірковував над почутим, слимак, чавкаючи, з'їв і цю порцію.

— Чому, Равлику-забавлику, ти говориш, що я не існую? — Ромик розгублено оглянувся навколо. — Я ж іду в гості до мого дідуся. Як я зможу прийти до нього... не існуючи?

— А ти і не прийдеш до нього, бо дідусь твій також не існує!

Сливак знову витер рота серветкою, кивнув на прощання Ромику головою і повільно поповз далі стежиною.

Ромик розгублено вертів головою, намагаючись розгледіти оту дивну Позадійсність.

«Може, не треба було мені погоджуватись заходити в ті жовті двері...», — подумав він у відчаї. І ще він згадав своїх друзів — гномиків. Як вони там?

В цю хвилину на стежині звідкись з'явилась величезна

курка. Дзьоб у неї був настільки великим, що вона могла би з легкістю проковтнути і його — Ромика.

Ромик розгублено спостерігав за куркою. Він не наважувався заговорити до курки, тому стояв тихенько.

«Може, ця курка також не існує, і нема чого її боятись», — подумав він.

Курка, витягнувши шию, наблизилась до Ромика майже впритул, щоб краще розгледіти його. Із її страхітливого дзьоба пролунало загрозливе: «кох...кох...кох...»

— Не чіпай мене, велика квочко! — сміливо викрикнув Ромик. — Я тебе не боюся, бо ти, мабуть, також не існуєш!

— А це не має значення, — завоккала курка скрипучим голосом. — Я, неіснуюча курка, можу залюбки проковтнути тебе — неіснуючого вовчика. І що, тобі стане легше від цього? — Курка, примруживши око, насмішкувато дивилася на розгубле-

ного Ромика. — А я уже, між іншим, зголодніла... — загрозово продовжувала вона.

Ромик напружено розмірковував, як би відкараскатись від цієї жахливої птиці.

— Я, дуже худенький і дуже голодний... — нарешті, він знайшовся, що їй відповісти. — Ти краще знесла б мені хоч одне яєчко, якщо ти справжня курка, а не якийсь неіснуючий привид.

— Що таке, я, привид?! — образилась курка. — Я зараз знесу тобі яєчко, таке яєчко, що ти пожалкуєш, звернувшись до мене з подібним проханням!

І справді, курка, натужившись, почала залишати за собою величезні страхітливі яйця. Вони, як не дивно, мали очі, роти і, взагалі, поводили себе доволі агресивно.

Оце попросив на свою голову, злякався Ромик. Це не яйця, а якісь розбійники! А може, вони також не існують, і їх так само не потрібно боятись, зі слабкою надією подумав він

Тим часом яйця, оточивши Ромика, почали похмуро розглядати його. Потім, закатавши рукави та міцно стиснувши кулаки, вони, схоже, намірились його побити...

— Гей, курячі створіння, що ви задумали?! — Ромик не на жарт злякався. Він спробував утекти, але не зміг, бо був ніби приклеєний до землі.

З переляку Ромик міцно заплющив очі, щоб не бачити, що з ним будуть робити оці страховиська. Він стояв із заплющеними очима й дрижав від страху, хоч завжди вважав себе не боягузом, і навіть, доволі крутим.

Навколо стояла тиша.

Ромик повільно розплющив очі, лякливо озираючись. Він здивовано побачив, що курка, а за нею і її яйця пішли стежечкою далі і повільно зникли за пагорбом.

Фу! Зітхнув з полегшенням Ромик. Яка чудова ідея прийшла мені в голову — заплющити очі. Тепер, як тільки мені буде лячно, я всього-лиш міцно заплющу очі, і всі нападники залишать мене в спокої. Ура!

Усе ж цікаво, яка зараз година, подумав вовчик. Його мобілка знаходилась в кишені рюкзачка, а вона так би йому зараз пригодилася. Але як її достати, коли руки не слухаються? Згадавши, що він знаходиться в якійсь Позадійсності, Ромик подумав, що, мабуть, і часу тут не існує, як і всього іншого.

Не встиг він так подумати, як побачив на стежині якогось ящика, схожого на великого годинника, який повільно наближався. Ніжки годинник мав настільки крихітні і тоненькі, що було навіть дивно, як він примудряється ними ходити. Хоч чому тут дивуватись? Усім відомо, що годинники не літають, не плавають, а, саме, ходять. Ящик, порівнявшись з Ромиком, зупинився.

— Можна до вас звернутись? — запитав несміливо Ромик.

Ящик повернувся до нього «обличчям», і Ромик з подивом побачив перед собою справді годинника, старовинного, з великим маятником і циферблатом. Маятник повільно, з гідністю вельможі, коливався сюди-туди.

Несподівано годинник пробив десять разів: «бам, бам, бам...»

Це могло означати, що зараз десята година. Невідомо тільки — десята ночі, чи дня.

— Дякую, що підказали мені, яка зараз година, — ввічливо подякував Ромик.

На його здивування, дверці годинника зі скрипом відчинились, і звідтіля пролунав басовитий голос:

— Мені, вовчику, твоя подяка ні до чого. Я однаково змушений отут ходити й ходити. Зрозумів?

— Вибачте мені. Звичайно, я зрозумів вас. Ваша робота така — ходити і нагадувати всім, яка година...

— Та ні, вовчику! До чого тут години!? — уже сердито відповів голос. — Тут нікому не потрібні якійсь там години! Тобі ж, мабуть, відомо, що ми знаходимось на території Позадійсності?

Зовсім спантеличений Ромик ствердно кивнув головою.

— Навіщо ж ваш механізм відбив десять годин? — допиту-

вався Ромик.

— А ти у нього сам запитай! — годинник, схоже, був чомусь незадоволений своїм механізмом.

— Із цим механізмом прямо лихо мені, — продовжував бурчати годинник. — Його хтось завів невідомо коли, і тепер я не маю спокою. Я не можу ні поспати, ні відпочити, — годинник ледь не заплакав. — Я так стомився з цим механізмом. Може, ти зупиниш його, вовчику?

— Я би з радістю, — відповів, здивований почутим, Ромик. — Але мене хтось так міцно пов'язав, що я не можу і поворухнутись.

— Ой, як тобі пощастило, вовчику. Я дуже заздрю тобі, бо

весь час мрію, щоб мене хтось зв'язав, і щоб я, нарешті, перепочив.

Ромику жаль стало годинника. Він ще раз спробував якось відірватись від землі, але даремно. Якась сила добряче його приклеїла.

— Ой, вовчику, вибач. Я мушу йти, бо цей клятий механізм знову запрацював.

Двері годинника ще з більшим скрипом зачинились, і він, продовжуючи невдоволено бурчати, пошкандибав стежкою далі.

Тепер Ромик дуже позаздрив годинникові, який має таку щасливу можливість — рухатись. Десь із-за горбочка, куди зник годинник, ледь чутно донісся бій його неслухняного механізму: «бам, бам, бам...», і так одинадцять разів.

Уже одинадцята година, подумав Ромик, хоч упевненості в цьому тепер не було.

Ромик навіть пожалкував, що годинник пішов десь. З ним можна було хоч словом перемовитись. І ще Ромик злякався, подумавши, що йому доведеться невідомо скільки часу, а може і днів отак стояти і стояти.

«Хоч би було щось почитати, чи газету, чи книжку...» — встиг ще подумати Ромик, бо як тільки він це подумав, з-за пагорба на стежині з'явилося ще щось дивне і справді схоже на книжку.

Ромик здивувався. Він тільки-но подумав про книгу, а вона вже тут. Хоч, чому тут дивуватись? Цією стежиною проходили різні дивні перехожі, то чому б тут не з'явитись книзі.

— Добридень, — привітався ввічливо Ромик. — Ви, мабуть, вмієте читати думки, бо я тільки-но подумав про вас...

— Ох, уже ці ваші думки, — відповіла, зупинившись, книга. — Я прийшла сюди тільки тому, що ти забажав, вовчику, почитати.

Книга, важко дихаючи, витерла піт з чола. Саме так. Вона також мала ніжки, ручки і навіть — чоло.

Ромик зовсім розгубився, почувши таке.

— Вибачте, будь ласка. Але як ви взнали про моє бажання?
— запитав він.

— А що тут дивного? — книга оглянулась, чи нема на що присісти. — Ми ж знаходимось в Позадійсності, тому знаємо все і про всіх. А потім, я ж книга букіністична, тобто — старовинна, і уже за своїм віком мушу знати все.

Ромик, почувши це, пошкодував, що так необачно потривожив стареньку книгу своїми думками.

— Ти, вовчику, будь обережнішим зі своїми думками, — продовжувала повчально книга. — Перед тим, як захочеш про щось подумати, подумай, чи варто це робити.

Книга знову оглянулась, де б присісти. Побачивши невеличкий камінець, хотіла сісти на нього, але, нахилившись, захохла й схопилась за поперек.

— Вибачте мені ще раз, — попросив Ромик. — Я більше ніколи не буду ні про що думати, — пообіцяв він, справді не подумавши...

— Хи-хи-хи, — розвеселилась несподівано книга, почувши обіцянку Ромика. — Ти, вовчику, дійсно не думаєш, про що говориш. Бо, хіба можна говорити подібну нісенітницю?

Вона, скривившись від болю, випрямилась, і продовжила:

— Думати, вовчику, треба, і навіть необхідно, тільки не в нашій Позадійсності. Зрозумів? — книга поглянула на свої черевики. — Бо я стільки уже стоптала черевиків, мандруючи цією стежиною через оті ваші думки.

Ромик, вислухавши це, стояв у розгубленості, боячись тепер і думати про щось...

— Ти не переймайся так, вовчику, — змилоstellилась над Ромиком книга. — Якщо я уже прийшла сюди, то давай прочитаю тобі щось цікавеньке. — Вона відкрила обкладинку, полистала пожовклі сторінки і на одній із них зупинилась.

— В нас тут, у Позадійсності парко, тому я прочитаю тобі про зиму. Добре? — книга хитрувато поглянула на Ромика.

Ромик продовжував стояти в нерішучості, боячись тепер і рота відкрити, а книга, відкашлявшись, почала читати:

— Сніг падав великими мохнатими клаптями, які покривали землю білим, пухнастим покривалом.

Ромик насправді побачив, як йому на носа лягла велика сніжинка. Він здивовано оглянувся. З чистого неба падав справжній сніг, покриваючи все навколо, а книга читала далі:

— Уже відчутно похолоднішало, тому сніжинки перетворювались із пухнастих на кришталево льодяні.

Ромик відчув, що стало холодно. Він пожалкував, що, зіб-

равшись в дорогу, не поклав у рюкзачок теплу одержу.

Книга, не звертаючи уваги на те, що творилось навкруги, продовжувала байдуже читати:

— Раптом нізвідки налетів холодний вітер, утворивши справжню завірюху.

Ромик з жахом усвідомив, що все, про що читала книга, відбувалося насправді. Бо насправді здійснювався холодний вітер, він здійняв завірюху, і тепер навколо творилось таке, що страшно навіть і подумати, тим паче, що думати в Позадійсності було небезпечно.

Що ж залишилось робити Ромику? Він, звичайно, не думаючи, голосно закричав:

— Зупиніться, зупиніться, прошу вас! Не читайте, бо мені дуже холодно!..

Книга зупинилась на мить читати, чомусь хитро хіхкнула й поглянула на тремтячого від холоду Ромика, який був зараз схожим на Сніговика з червоним наче морква носиком.

— Тобі не сподобалось моє читиво, вовчику? — запитала вона, продовжуючи по-старечому хіхикати.

— Тоді полишимо зиму в спокої і пошукаємо щось більш приємне.

Книга зашелестіла сторінками.

— Послухай ось це, — книга помітно пожвавилася. — Мені

це оповідання подобається найбільше.

Ромик насторожився, не очікуючи тепер від книги нічого доброго.

— Далеко, далеко, наскільки могло бачити око, простиралися безкрайні піски, — читала книга, розкривши над собою парасольку від сонця. — Навколо не видно жодного деревця, тільки високі бархани.

Ромик відчув, що помітно потеплішало, навіть ставало спекотно.

— Пекуче сонце перебувало зараз у зеніті, і сховатися від нього тут нікуди, — продовжувала монотонно читати книга.

Ромик з жахом побачив, що довкола нього зараз дійсно одні піски. Він подивився на небо, яке щойно було затягнуте хмарами, а зараз на ньому не було жодної хмаринки, і сонце пекло нестерпно. Ромик заздрісно поглянув на книгу, що зачасно прикрилася великою парасолькою.

А книга, немов знущаючись з нього, продовжувала читати:

— Це ж справжня пустеля. Ура-а-а! — чомусь зраділа книга. — Тут повинні бути великі змії з чудовими жалами. Вони вміють підкрадатися ззаду й стрімко нападати на жертву...

Ромик, почувши це, хотів оглянутися, що в нього робиться за спиною, але він не зміг навіть голову повернути. Як він гнівався зараз на володарку палацу, що влаштувала йому подібні випробування.

Книга, нишком глянувши на Ромика, хихикнула, і читала далі:

— Особливо подобається пустеля любителям засмагати на сонечку. Засмага в пустелі виходить чудовою. Лежачи на розпеченому піску, можна познайомитися з чарівними скорпіонами, які полюбляють тишком заповзати під свою жертву й так приємно кусати її...

Ромик відчув, що в нього спалене сонцем усе обличчя, а, поглянувши на руки, жахнувся. Вони були чорні, як у корінного мешканця пустелі. Він ще згадав, що стоїть зараз з неприкритою головою.

«Який жах! Я можу одержати сонячний удар! — подумав, перелякавшись, Ромик. — І що вона там читала про якихось скорпіонів?» — він відчув, що по ньому зараз насправді щось повзе.

— А-а-а-а!!! — закричав у весь голос Ромик, сподіваючись докритися до байдуже читаючої книги.

Та це йому не вдалося, бо книга, не звертаючи на нього уваги, продовжувала читати:

— Але наймиліше, чим знамениті пустелі — це, звичайно, верблюди. Вони відомі тим, що люблять зненацька плюнути на мандрівника, який на мить забарився...

І отут Ромик побачив, що до нього повільно наближається величезний верблюд.

— Тільки не надумай плюватися! — попередив про всякий випадок він верблюда. — Я терпіти не можу, коли хтось плюється. А потім, май на увазі, що плюватися — це дуже некультурно, — продовжував Ромик свій урок виховання.

Але, на жаль, його зусилля виявилися даремними. Верблюд, переставши жувати, подивився насмішкувато на свого вихователя й таки — плюнув.

— Книго-о-о, книжечко! Перестань, будь ласка, читати! — почав благати книгу Ромик. — Подивися, що твій милий верблюд наробив зі мною...

— Тобі, маленький вовчику, і це оповідання не сподобалось? — щиро здивувалась книга. — Ти дуже вередливий. Не можна бути таким примхливим, — пожурила Ромика книга.

Вона, знову погортавши свої сторінки, радісно викрикнула:

— Ось, знайшла нарешті те, що тобі потрібно! Це тобі, маленький вовчику, обов'язково сподобається. Адже ви, хлоп'ята, любите грати у війну? — книга кашлянула, прочистивши горло, і несподівано закричала:

— Ура-а-а-а!!! На шту-у-урм! — кричала вона, геть перелякавши Ромика.

— Атака на противника велась широким фронтом... — продовжувала збуджено читати книга.

— У відповідь, захисники 22 висоти відкрили вогонь із кулеметів! — не вгамовувалась вона.

Ромик справді відчув посвист куль над головою. Він інстинктивно хотів присісти та хоча б прикрити руками голову, але не мав такої змоги. Кулі продовжували свистіти прямо біля вух Ромика, а він, вкрай переляканий, стояв на виду, ризикуючи бути пораненим, а може ризикуючи й життям.

Дуже Ромик зараз розсердився і на володарку палацу, і на цю божевільну книгу, яка продовжувала читати, не звертаючи уваги на нього та на його проблеми.

— Нарешті, до атаки підключилась і важка артилерія, —

схвильовано читала книга далі.

І справді, навколо Ромика почали вибухати снаряди, засипаючи його землею, і взагалі, навколо зчинилось щось неймовірне. Ромик стояв з розкритим ротом, мабуть, щоб попросити книгу припинити весь цей жах. Але вона однаково не почула би його, через несамопитий гуркіт.

Небо над головою Ромика заволокло чорним димом, від якого зробилось темно навколо. Ромик не бачив уже й книги,

але голос її не стихав:

— Наступ на висоту продовжувався, не дивлячись на шалений опір захисників, — голос книги від хвилювання затремтів.

Ромик відчув зараз себе тією нещасною висотою, і, що саме на нього направлена ота шалена атака, а він не міг навіть поворухнутись.

А книга, схоже, увійшла в екстаз, і голос у неї неприємно захрипів:

— Нарешті з-за пагорба з'явилися танки. Грізний рев моторів і потужні постріли їхніх гармат повинні були завершити битву за 22 висоту. Поле бою вкрилось пораненими, які просили допомоги...

Несподівано Ромик побачив, як до його ніг насправді впав поранений боєць. Він простягнув до вовчика руки, благаючи про допомогу:

— Ромику-у-у, допоможи мені-і-і...

Зовсім спантеличений Ромик здивувався, звідкіля цей боєць дізнався про його ім'я?

А поранений продовжував жалісливо благати:

— Ромику-у-у, допоможи мені-і-і...

— Вибачте, але я не можу рухатись, — відповів у відчаї Ромик.

Йому дуже жаль було бійця. Але як він міг допомогти? А поранений, благаючи, почав уже плакати...

Ні! Я більше не можу на все це дивитись, уже по-справжньому розізлився вовчик на книжку.

— Припини, нарешті, своє читання-я-я-я!!! — закричав він, і додавив, — Ти, стара, букіністична, безжалісна, як і твоя володарка і як уся ця ваша противна Позадійсність!!!

Раптом усе стихло. Кудись зникли танки, вибухи снарядів, зник поранений боєць і, на велике здивування Ромика, зникла й книга. Ромик навіть пожалкував, що її не стало, бо він ще не все виказав на її адресу. І тільки десь за пагорбом, віддаляючись, ледь чутно прозвучало чиесь противне хіхікання.

Ромик подумав, що може заодно і зникло чаклунство володарки палацу? Він спробував ворухнутись і хоча б поправити рюкзачок за спиною, але не зміг.

І коли, нарешті, закінчиться це знуцання наді мною? — ледь не закричав він.

Ромику дуже захотілося випити водички, хоч маленький ковточок.

Раптом тією ж стежиною з-за пагорба з'явилась дивна, величезна риба. Вона не була схожою ні на коропа, ні на ляща.

Колір вона мала чомусь рудий, а на її голові ледь тримався маленький чудернацький капелюшок.

Риба наближалась, і Ромик подумав, що тут десь повинна бути хоч невеличка річечка, бо риба, зазвичай, повинна плавати. Але тут-таки згадав, де він знаходиться. Це таке дивне

місце, де все трапляється навпаки.

Позадійсність, одним словом.

Риба не тільки наближалась, а виконувала якусь дивну роботу. З її рота вилітали й здіймались угору великі, схожі на мильні, бульбашки. Здіймаючись усе вище, вони голосно лопаються. Звук від цього був схожим на стрільбу з рушниці.

Порівнявшись з Ромиком, риба зупинилась. Її величезні очі розширилися від здивування ще більше.

«Чого вони всі так дивуються, побачивши мене, — подумав Ромик. — Невже я настільки погано виглядаю?»

Усе ж він дуже чемно привітався:

— Добридень, мила пані. Як ся почуваєте, чи не болить у вас щось?

Почувши подібне, риба дуже розлютилась. Мешканці цієї місцевості, взагалі, підозріло відносяться до всього почутого. Мабуть тому, ввічливе привітання Ромика риба сприйняла за страшенну образу. Вона злісно кліпала очима, булькала ротом і теліпала хвостом, виказуючи своє обурення.

Від булькання із рота риби почали вилітати бульбашки, схожі на великі повітряні кулі. У них звисали навіть тонкі шнурочки, що було уже зовсім дивним. Бо коли риба могла встигнути їх зав'язувати?

Дуже швидко ті кульки заповнили собою все навколо. Ромик не бачив уже і самої риби. Схоже, що вони не вміщались у середовищі Позадійсності, а тому почали лопатись. А коли лопається одночасно така кількість кульок, то можна очікувати будь-яких неприємностей. Так і сталось. Канонада від тієї стрільби була настільки потужною, що здійнявся сильний вітер, навіть — ураган. Ромик відчув, що вітер відриває його від землі й несе невідомо куди. Він ухопився за шнурочок найбільшої кульки, щоб хоча би за щось можна було триматись.

Ця стихія продовжувалась довго, але, нарешті, усе стихло. Залишки кульок полетіли кудись уверх, а Ромик, міцно тримаючись за шнурочок кульки-рятівниці, опустився на подвір'я якоїсь великої будівлі.

— Ой-йо-йой... — промовив він, обмацуючи себе, чи не пошкодив щось.

Потім зразу ж схопився на ноги і здивовано скрикнув:

— А я можу рухатись, я звільнився від пут! — Ромик, здівшись, навіть заплигав. — Але куди оце я знову потрапив?

Оглянувшись, Ромик ледь не зомлів. Він опинився на подвір'ї того ж палацу невидимок. Поруч знаходилась якась невисока будівля. Ромик подумав, що було б непогано заховатись тут, поки його не побачила хазяйка палацу. Відкривши двері, він почув чийсь гомін, що долинав із сусіднього приміщення. Заглянувши туди, Ромик побачив... о, яке щастя!.. — своїх друзів-гномиків. Зустріч була дуже зворушливою. Ромик розповів їм про свої пригоди на території Позадійності, а гноми розповіли, що, як тільки він зник за жовтими дверима, їх запротали сюди. Це приміщення служить тут за в'язницю.

— Бачиш, тут навіть двері не зачиняються, — сумно сказав старший гном. — Бо куди звідси можна втекти?

— А скільки ж часу пройшло з тих пір? — запитав Ромик. — Я в тій Позадійсності зовсім втратив орієнтир.

— О, мабуть, уже неділі дві промайнуло, — відповів старший гном. — Але як, усе-таки, ти сюди потрапив?

— Я прилетів на великій повітряній кулі, — відповів Ромик. — Он вона тут, на підвір'ї. — Він виглянув у вікно.

Старший гном, також глянувши у вікно, радісно скрикнув, — повітряна куля — це те, що нам треба! Ми можемо також нею скористатись! Як, усі згодні?!

Гномики схвально закивали головами.

— Тільки треба швидко спорудити велику корзину, щоб ми всі помістились у ній, — продовжував метушитись старший гном.

Враховуючи їхню здібність до будь-якої роботи, вони швидко виготовили корзину і прикріпили її до повітряної кулі.

— Ну, що ж, друзі, тепер в дорогу! — вигукнув старший гном.

Його підтримав, звідкись з'явившись, порив вітру і поніс їх уверх.

Ромик радів, звичайно, що вони звільнились з полону, але, згадавши про дідуся, засумував. Йому дуже шкода було, що так і не вдалося погостити в дідуся, та й канікули уже закінчуються.

Раптом десь близько пролунало таке знайоме йому: «к-а-а-а-р-р-р ...»

Усі побачили, що поруч з повітряною кулею справді летить великий птах із забинтованою головою. Гномики дуже здивувалися, бо подібного птаха ніколи ще не бачили, а Ромик радісно закричав:

— Привіт, Круку! Візьми мене з собою, може, ще встигнемо провідати мого дідуся!..

У відповідь знову всі почули те ж саме: «кар-р-р-р», що повинно було означати, що Крук не проти такої ідеї. Можливо,

відчув свою провину, не виконавши завдання Лісового Страха — показати дорогу Ромику до оселі його дідуся.

Ромик почав прощатись із гномами, пообіцявши, що вони невдовзі зустрінуться. Він погладив по голівці маленького Лелика, потім дістав із рюкзачка свою шапочку і подарував її малюкові.

— Це тобі напам'ять, Лелику. Твій ковпачок уже старенький, то будеш носити цю шапочку. Вона тепла. До побачення, друзі! Я впевнений, що ми скоро побачимось...

— Звичайно побачимось, — відгукнувся старший гном. — Навідуйся до нас. У тебе он і транспорт є...

— О, це чудова ідея! — зраділо відповів Ромик. — Ну, що, транспорті, полетіли до дідуся?

Крук, важко зітхнувши, підставив Ромику спину.

Гноми з подивом спостерігали, як Крук разом з Ромиком полетіли в напрямку до лісу. Дорогою Крук декілька разів стукався головою об стовбури зустрічних дерев і жалісно каркав від болю.

— Ой, чи долетить вовчик на такому ненадійному транспорті? — засумнівався старший гном.

Ромик також сумнівався в цьому, міцно тримаючись за шию Крука. А триматись необхідно було, бо Крук, схоже, зовсім втратив зір. Ромик уже сам намагався керувати польотом, відвертаючи голову птаха від чергового зустрічного дерева. Зрештою, незважаючи на всі ці труднощі, вони подолали вже чималеньку відстань. Ромик, милуючись зверху краєвидами, побачив унизу звивисту річечку і дуже знайому будівлю з великим дерев'яним колесом, яке повільно поверталось під напором течії.

Та це ж той самий млин, здивувався Ромик.

— Гей, Круку! Ми летимо у вірному напрямку?

Крук у відповідь хрипло каркнув. Це, мабуть, означало, що він і так уже стомився, а Ромик пристає з безглуздими запитаннями.

Не діждавшись відповіді, Ромик уважніше почав приглядатись до місцевості внизу. Ось і галявина із знайомим дуплом. І Лісовий Страх он метушиться біля дупла та розмахує до них дерев'яними руками.

Ромик уже зрозумів, що Крук вкотре заблукав, і несе його не до дідуся, а назад, додому. Він остаточно впевнився в цьому, коли побачив унизу знайоме поле, стежечку й Польового Духа, який підскакував там, і щось викрикував до них.

Докоряти Крукові вже не було сенсу. Що з нього візьмеш — старого та ще й сліпого?

— Зупинися, зупинися уже, Круку! — прокричав Ромик, і дуже вчасно, бо вони якраз пролітали над дахами його містечка.

Крук справді почав опускатись донизу, тільки не тому, що

його попросили, а просто дуже стомився і летіти більше не мав сил. Ромику ще пощастило, що Крук опустився якраз на ганок його рідної домівки.

Залишивши в прихожій рюкзачок, Ромик потихенько зайшов до вітальні. Побачене там його вкрай здивувало. Батьки продовжували дивитись своє шоу, а поруч з ними в кріслі сидів... о диво, його дідусь. Зраділий Ромик підбіг до дідуся, заскочив йому на коліна, міцно обняв за шию і поцілував. Дідусь, посміхаючись, також поцілував Ромика, лоскочучи йому щоку пишними вусами.

— Де ти вештався, Ромику? — запитала мама, вимикаючи телевізора, бо шоу, нарешті, скінчилося. — Ти виходив на вулицю хоч трошки погуляти?

Ромик підбіг до рюкзачка, дістав рукавички й подарував здивованому дідусяві.

— Звичайно трошки погуляв, тут недалеко, і шапочку надівав, — відповів Ромик мамі, щоб вона не хвилювалась.

Намісто тітоньки Марі

Про борсука Лінька

Якщо перейти через неглибокий, але стрімкий потік, перескочити через широкий рів, а потім продертися крізь колючі зарості шипшини, тоді можна потрапити на подвір'я хом'яка Чума. Хом'як тримав тут харчівню. Цю нелегку дорогу намагався зараз подолати борсук Лінько, проклинаючи Чума за те, що той примудрився побудувати свій заклад у такому незручному місці.

Насправді до харчівні Чума можна потрапити дуже легко, якщо їхати чи йти гарно второваною дорогою, біля якої вона й знаходилась. Але Лінько щоразу добирався сюди через отакі перепони і рвав на собі одяжу, бо так дістатись до харчівні було набагато ближче.

Кожного разу, як тільки Лінько заходив до харчівні, усі при-

сутні з цікавістю поверталися в його бік, щоб побачити, що ж сьогодні порвав на собі борсук. У нього отаким чином уже була обірвана вся одежа, яку давно пора було замінити на нову. Та Лінько все продовжував носити це дрантя. Він уже звикся зі своєю обірваною одежею, а що із цього приводу думали інші, Лінькові було байдуже.

Сьогодні, мабуть тому що одежа була вже обірвана повністю, Лінько подряпав собі обличчя. Усім присутнім навіть шкода стало нещасного борсука.

Тим часом він підійшов до прилавку і замовив у Чума обід. Сів Лінько за останній столик, відвернувшись до стіни, щоб сховати подряпане обличчя й не давати лишнього приводу насміхатись над ним.

Хазяїн харчівні — Чум не скривав зневажливої посмішки, поглядаючи на Лінька. У нього були свої рахунки із цим борсуком. Побачивши, що присутні співчують потерпілому, він спересердя придавив на столі величезну муху, і відправився на кухню виконувати замовлення.

Чум не любив Лінька за те, що той ніяк не погоджувався на його пропозицію переселитись в один із нових будинків біля дороги, а свою садибу віддати йому під огороди й пасовисько. Чум навмисне не поспішав викорчовувати оті колючі зарослі. Він сподівався, що Лінькові, зрештою, набридне продиратися крізь них, і він піде на поступки.

Ненаситна натура Чума відома була всім. У такий спосіб він вижив зі своїх домівок не одного сусіда. І тільки борсук Лінько ніяк не погоджувався на його підступні наміри.

Щоб помститися за це борсукові, Чум навіть підмішував йому в тарілку з супом усякої всячини. Але Лінько спокійно викидав з тарілки ті предмети і доїдав суп до дна. Вилизавши тарілку, він з гідністю та з високо піднятою головою виходив із харчівні, демонструючи Чуму й усім присутнім свою непохитність.

Ось і сьогодні, побачивши в тарілці величезну муху, Лінько акуратно дістав її, загорнув у серветку і, підійшовши до спантеленого Чума, засунув той пакунок йому в кишеню фартушка. Присутні не стрималися й голосно засміялись, аплодуючи сміливій витівці борсука.

Після цього, Лінько демонстративно попрямував до виходу, а за ним полишили свої столики і більшість інших відвідувачів.

Чум не на жарт злякався несподіваному обігу подій. Він вибіг із-за прилавку, надігнав Лінька й улесливо почав його вмовляти повернутися назад та безплатно пригоститися його кращою стравою — смаженими бичачими хвостами в часниковому соусі. Побачивши, що Лінько ніяк не реагує на таку вигідну пропозицію, Чум почав обіцяти, що сьогодні він взагалі усіх бажаних буде задарма пригощати ліпшими стравами та

напоями. Ця пропозиція вплинула на присутніх, бо ще не було випадку, щоб страшенно скупий Чум когось даремно пригощав.

Лінько, трошки провагавшись, змушений був повернутися. Справа в тому, що він дійсно полюбляв цю Чумову страву. Але, оскільки вона коштувала дорого, то він дозволяв собі нею поласувати тільки на великі свята.

Звістка про те, що сьогодні Чум задарма пригощає всіх бажуючих, миттєво облетіла все містечко. Тому, коли він повернувся до зали з великим підносом, наповненим паруючими бичачими хвостами, там уже було повнісінько народу. Чум аж розгубився, побачивши стільки їдоків. Він ледве не випустив з рук свою ношу, та цього йому не дозволили зробити розхвиль-

овані відвідувачі. Вони підхопили підноса разом із Чумом, і десятки рук потягнулись за хвостами, викрикуючи хвалу щедрому хазяїну харчівні. Сам він ледве встиг заховатися під стіл, бо розігріті клієнти могли, мабуть, і його з'їсти.

Натовп ледь не придавив і самого Лінька, не давши йому можливості спробувати хоча б одного хвостика. Його заштовхали також під сіл, де він і побачив вимазаного часниковим соусом Чума. Доброму по натурі Лінькові стало шкода нещасного хазяїна харчівні. Він хотів, було, поспівчувати Чумові та помиритися з ним, але Чум, побачивши перед собою головного винуватця його сьогоднішніх неприємностей, накинувся на Лінька наче звір, викрикуючи:

— Ось я тебе, борсуче, зараз нагодую бичачими хвостами! Зараз ти в мене добре наїсися...

Чум перекинув стіл, під яким вони знаходились, і побачив невітшну картину — перевернуті столи, поламані стільці та розбитий посуд. Відвідувачі, поївши все, що було їстівного в харчівні, уже порозбігалися, залишивши купи об'їдків, над якими літали рої мух.

— Ах ти, сязкий-такий борсуче! Подивись, що через тебе набрилося! — закричав розлючений Чум, повернувшись до Лінька. Але борсук уже кудись зник.

Тітонька Мара приїхала

Якби комусь знадобилося поцікавитись, що робиться за високою огорожею подвір'я щурихи Гіди, то йому довелося б спочатку видертись на високий пагорб, наступаючи на суцільні колючки осоту та зойкаючи від болю. Потім пробратися через лабіринт щурячих нір вічно голодних сусідок Гіди, ризикуючи постраждати від зубів однієї з них. Після цього потрібно було ще перебратися через загорожу іржавого колючого дроту, залізти на старий клен, що розрісся поряд з огорожею і, нарешті, заглянути на те подвір'я.

Звичайно, до оселі Гіди також можна дібратись гарно второваною дорогою, що й робили більшість Гідиних відвідувачів. Але стежина з отими жахливими перешкодами була набагато коротшою, а Лінько, усім відомо, був лінивим.

Зрештою, пройшовши через усі оті перешкоди, виявиться, що на подвір'ї щурихи нічого цікавого нема. Там можна було побачити лише величезного, завжди злого пса на прізвисько Кліщ.

Сьогодні Лінько змушений був навідатись до Гіди з дуже важливою для нього справою. Зранку він отримав телеграму від рідної тітоньки, яка збиралась невдовзі його навістити. Так уже склалось, що окрім неї в Лінька нікого більше з родичів не було. А тітоньку Мару він дуже поважав, і навіть побоювався за її суворий норов. Але річ не про те. Він ніяк не міг з'явитись перед очі тітоньки в такому, з дозволу сказати, костюмі. На ньому ж цілої латочки не було. А щуриха Гіда була відомою майстринею-кравчихою. Навіть з великого міста приїздили до неї багаті клієнти.

Лінькові вже й самому незручно було одягати таке вбрання. І справді, він же не якийсь там бродяга чи жебрак, а борсук з вищою освітою, навіть із двома. Так що носити оце дрантя йому ніяк не личило. Звичайно, у кожного в житті трапляються різні ситуації — сприятливі й несприятливі. На жаль, Лінько зараз знаходився саме в несприятливій ситуації, і знаходився він у ній уже не один рік. Виявилось, що його освіта тепер нікому непотрібна, та й взагалі, щоб гарно й навіть розкішно жити — вона була зайвою. Взяти хоча б Чума. Він неспроможний і двох слів зв'язати, а як облаштувався. Тепер наступили часи саме отаких — спритних та не тонучих звірів.

Щоправда, Лінько також спробував, було, започаткувати власний бізнес, торгуючи зубними щіточками. Але швидко збанкрутував, бо ті щіточки ніхто не хотів купувати, окрім, хіба що, бобра Зуба. Бобер дуже оберігав свої гострі різакі-зуби. Розраховувався Зуб за щіточки знову ж таки не грошима, а працею на хазяйстві, допомагаючи Лінькові заготовляти до зими

дрова.

Зупинившись перед високими воротами Гідиної оселі, Лінько обтрусив із себе пилюку, підтягнув вище зовсім обдерті штанці, і натиснув на кнопку дзвінка. Зразу ж у дворі почувся гавкіт Кліща. Лінько бачив через щілину в огорожі, як той рвався на ланцюгу, бризкаючи на всі боки слиною. Кліщ отаким чином відробляв зовсім нелегкий хліб дворового пса.

Не дочекавшись реакції з боку Гіди на дзвінки, Лінько відчинив ворота й, крадучись подалі від розлюченого Кліща, попрямував до вхідних дверей.

Хоч би не обірвався ланцюг, хвилювався він. Та Кліщ, все-таки, ухопив його зубами за штанину, відірвавши її повністю. Тому до сіней Лінько заскочив тільки з однією штаниною, радіючи, що зуби Кліща не дібрались до нього самого.

— Добридень вам — чемно привітався він, відчинивши двері вітальні.

Вітальня в Гіди була по-справжньому розкішною. На стінах висіли великі портрети найвідоміших у світі моделей. Їхні яскраві усмішки та ідеальні фігури ще більше підкреслювали різницю між ними й нещасним Ліньком, з його однією штаниною. Густий аромат дорогих парфумів примусив Лінька голосно чхнути.

— Кого там принесло в таку ранню годину? — почув борсук голос Гіди, яка вилазила з нори в стіні, біля каміну. Вона свою вітальню тримала тільки для високих гостей, а сама, за щурячою звичкою, мешкала в норі. Там їй було зручніше, а головне — у норі легше заховати наповнені грошима скрині, які щуриха настарчала за своє довге життя.

— Це я, тітонько Гідо, прийшов до вас за порадою...

— Ой рятуйте! Грабіжники-и-и!.. — несподівано залемнтувала щуриха, побачивши обідраного Лінька. Вона подумала, що це злодій. Гіда дуже хвилювалась за своє добро, тому їй завжди верзлися якісь зловмисники.

— Та заспокойтеся, тітонько Гідо! Це ж я — Лінько, ваш су-сіда.

— Ой лишенько! Як ти мене налякав, — упізнала нарешті Гіда борсука. — Чого ти ходиш обшарпаний, наче розбійник? Невже не можеш одягнути щось більш пристойне та не лякати порядних громадян?

— Я якраз з цього приводу й прийшов. Хочу звернутись до вас із проханням...

— Із проханням? Із проханнями можеш звертатись до когось іншого, а в мене нема часу на такі дрібниці, як твої прохання.

Гіда не любила мати справу з бідаками. Вона була розбещена багатими клієнтами, тому й невдоволено бурчала на борсука, старанно залаштувуючи лаз. Щуриха боялась, щоб хтось не дізнався про нору.

— Іди собі геть, борсуче. Не відволікай мене від справ.

— Але, тітонько Гідо. До мене приїжджає моя тітонька Мара. Як я з'явлюсь перед нею в такому вбранні? Ось, і теле-

грама від неї...

— Тітонька Мара? — стрепенулась щуриха. Вона добре знала Мару ще від шкільної пори, і чула, що та, маючи пробивний характер, водила тепер знайомство навіть з міністрами.

— Кажеш, тітонька приїжджає? — зразу ж перемінилась Гіда. Її зморщене обличчя розтягнулось в привітній посмішці, і вона затупотіла навколо Лінька, обмірюючи його кравецькою міркою. — Чого ж ти зразу не сказав? Це дуже добре, що приїжджає твоя тітонька. Повернись, я тебе ззаду обміряю... Але зачекай, навіщо міряти? У мене є готовий для тебе костюм. Ось поглянь, який гарний.

Зніяковілий від такої переміни в поведінці щурихи, Лінько з острахом дивився на чудовий костюм, обмірковуючи, скільки він може коштувати.

— Про гроші не турбуйся, — ніби прочитала його думки Гіда, запаковуючи костюм у новий целофановий пакет. — На, носи на здоров'я та передавай тітоньці Марі мої найкращі побажання.

Щуриха влесливо посміхалась і ніби кланялась Лінькові. Вона провела його аж до воріт, прикрикнувши на Кліща, щоб не гавкав.

Що таке сталося з Гідою, дивувався про себе Лінько. Він повертався додому тією ж дорогою, притискаючи до грудей пакет з костюмом, щоб голодні сусідки Гіди не поцупили його. Він ніяк не сподівався, що отак легко отримає від щурихи таку коштовну річ, та ще й задарма.

Це й насправді було дивно. Гіда славилась скупістю не менше за іншого їхнього сусіда — Чума. Але при одному тільки нагадуванні про тітоньку Мару, вона зразу ж дивно перемінилась.

Мабуть, вона дуже поважає мою тітоньку, здогадався Лінько. Треба ще й Чуму нагадати про тітоньку Мару. Можливо, і він переміниться у відношенні до мене.

Тітонька Мара хоч і попереджала про свій приїзд, але прибула так несподівано, наче з неба впала. Спочатку, звичайно,

впала не вона, а її важкий дорожній чемодан, придавивши Лінькові лапу. За ним упав ще один, потім ще і, нарешті, з'явилась сама тітонька. Вона видалась Лінькові ще об'ємнішою, ніж він її пам'ятав. Таке враження, що тітонька виросла ще у висоту й стала повнішою.

— Д-добридень, тітонько, — привітався невпевнено Лінько. Він ледве витягнув з-під чемодана травмовану лапу.

— Ну, здоровий був, козаче! — густим басом відповіла тітонька Мара. — Що, мабуть, не чекав на гостей? Чого розгубився?

Вона заповнила собою всю кімнату, а від її голосу навіть задеренчали шибки вікон.

— Що ви, що ви, звичайно... чекав, — Лінько відповідав, підскакуючи на одні лапі, бо друга ще боліла. — Ось навіть ліжко для вас приготував, щоб ви могли відпочити з дороги, і взагалі...

Тітонька всім своїм великим тілом гепнулась на ліжко, бо й справді стомилась. Але воно несподівано провалилось під нею, і вона з грюкотом упала на підлогу.

— А щоб тебе... — піднялась тітонька з долівки, лаючись та поправляючи одягу. У тебе дуже тендітні меблі, Ліньку. І кімната, я бачу, зовсім малюсінька.

Вона поправила на голові капелюшка, який був напрочуд маленьким у порівнянні з її зачіскою, та невдоволено продовжувала:

— Невже ти, маючи дві вищих освіти, не спромігся придбати собі кращу оселю? Ні, я тут жити не буду. Мені потрібні окремі покої. — Тітонька виглянула у віконце надвір. — Наскільки я пам'ятаю, біля цього дому знаходилось колись ще одне помешкання. Пішли поглянемо.

— Але то всього-лише старенький хлівець, і вам буде незручно там, — спробував заперечити Лінько, але тітонька Мара була вже надворі.

Біля Лінькової хатини справді тулився невеличкий, занедбаний хлівець, до якого Лінько вже й не пам'ятає коли заглядав. Заріс хлівець високими колючими бур'янами, і навіть на його солом'яній покрівлі також розрослись бур'яни. Хлівець ніби приліпився до стовбура старого дубу. Мабуть, саме завдяки цьому ще не розвалився повністю.

Тітонька Мара, оглянувши це помешкання, залишилась, як не дивно, задоволеною.

— Дуже добре. Ось тут я й поселюсь. Переноси сюди мої валізи.

Вона широко відчинила дерев'яні двері хлівця. Звідтіля вилетіло кілька наляканих кажанів, на яких тітонька Мара навіть не звернула уваги.

У шинкаря Чума виникли нові проблеми

Звістка про те, що до борсука Лінька приїхала рідна тітонька, дуже швидко облетіла все містечко. Звичайно, то щуриха Гіда вже подбала про це. Вона була головним джерелом найсвіжіших новин у місті.

А тітоньку Мару в їхньому містечку добре пам'ятали. Особливо старші мешканці. Про неї ходили різні плітки, нібито вона водилась з нечистою силою, і була (страшно навіть сказати) справжньою відьмою. Коли ж тітонька Мара вийшла заміж за мілкого підприємця і виїхала кудись з ним, то всі заспокоїлись і забули про неї.

Тепер у харчівні тільки про тітоньку Мару й говорили. Щоб обміняти новинами в Чумову харчівню набивалося стільки народу, що він ледве встигав усіх обслужити. Чум, звичайно, був задоволений такими обставинами, бо отримував немалі прибутки від напливу клієнтів.

Мару він також дуже добре пам'ятав, бо жили вони по сусідству, і в дитинстві кожного дня разом з іншими дітлахами грались у дворі. Але тепер його хвилювало, що давнішня мрія — заволодіти землею борсука Лінька, може не здійснитись.

Треба буде послідувати за ними й підслухати, про що вони там розмовляють, чи не згадують мене, вирішив Чум.

Прийнявши таке рішення, він трошки заспокоївся. Але ці плани несподівано порушив випадок, що стався в містечку минулої ночі і про який зараз у харчівні тільки й говорили.

Минулої ночі на горі, біля якої притулилось їхнє містечко, робилось щось неймовірне. Раптом над горою із чистого прозорого неба затріщали блискавки і загуркотів грім. Розбуджені жителі містечка здивовано спостерігали за тим явищем, що продовжувалось на протязі майже години. Ті, хто мешкав ближче до гори, розповідали, що бачили якесь розпатлане страховисько, яке літало над горою і голосно реготало. Той

жахливий регіт ще й досі стоїть у їхніх вухах, запевняли вони.

Схоже, що на горі, яка й без того мала погану славу, і, мабуть, тому її прозвали Чорною, бешкетувала нечиста сила.

На Чорну гору дуже рідко хто піднімався, навіть незважаючи на те, що вся вона була рясно покрита смачними ягодами. А сміливці, які наважувались на це, розповідали, що їх довго потім переслідували жахливі видіння, і вдруге туди ніхто вже не ходив.

Наслухавшись подібних розмов, Чум ще раз подумав про розвідку до Лінькової оселі. Він відчував, що оті події на горі відбувались не без участі його подруги дитинства — Марі. Нездаремно ж вона саме тепер сюди приїхала?

У цю хвилину двері харчівні із грюкотом відчинились, і всі присутні побачили на порозі... тітоньку Мару. Не звертаючи уваги на відвідувачів харчівні, вона твердою ногою попрямувала до прилавку. Виглядала тітонька справді вражаюче. Очі її ніби горіли холодним зеленим полум'ям. Волосся було скуйовдженим, с'як-так розчесаним. На маківці тієї зачіски ледве тримався крихітний чорний капелюшок. Від важкої ходи тітоньки прогинались і скрипіли половиці.

Поставивши на прилавок порожній кошик, тітонька Мара вигукнула:

— Хазяїн! Є хтось живий у цьому закладі?!..

Від її голосочку всі присутні затремтіли. Їм насправді здалося, що вони вже неживі. Бо чому ж вона ніби не бачить їх?

Чум підтюпцем підбіг до прилавку.

— Я ось тут. Чого бажаєте?.. — перелякано забурмотів він.

— Ну, привіт, Чуме! Як ся маєш?

— Та... ніби непогано, М-маро, — Чум зігнувся в поклони перед гостею. — А ти... а ви, як поживаєте?..

— Ходять чутки, що ти кривдиш мого племінничка!

— Що ти, що ви... Навпаки, я дуже, дуже його поважаю. А що до отих колючок, то це вийшло якесь непорозуміння. Я сьогодні ж їх викорчую геть. Сьогодні ж...

Чум дуже метушився, наповнюючи кошика продуктами.

Навіть пляшечку свого найкращого вина не забув прилаштувати в куточку кошика, накривши все чистим рушничком. Він не наважувався навіть глянути на Мару, бо отой зелений блиск її очей...

Мара дістала з кишені широкої сукні монету і кинула її на стіл. Монета, покружлявши по столу наче дзиґа, зупинилась перед оторопілим Чумом. Від неї виходило підозріле світіння, і Чум не наважився до неї навіть доторкнутись.

— Що ж, бувай здоровим, сусіде. Думаю, ще побачимось! Ха-ха-ха... — Мара, підхопивши кошика, направилась до виходу через опустілий уже зал. Відвідувачів за цей час наче вітром змело. Двері за нею із грукотом зачинились, і Чум, нарешті, перевів подих.

— Який жах, — прошепотів він, витираючи фартушком спітнілого лоба. — Оце так тітонька. Оце Мара...

Треба буде поставити додаткові замки на двері, вирішив Чум. Підглядати ж і підслуховувати за Марою він уже передумав. Ну її до біса! І як він міг колись із нею водитись, навіть — залицятись?.. Тьху!

Дивні події, які розхвилювали містечко

Тітонька Мара гостювала в Лінька вже майже місяць. До нього вона заходила рідко, і це його влаштовувало. Дуже любила тітонька дорікати йому з різних причин, а то й взагалі — без жодного приводу. Йй чомусь усе не подобалось. І як він одягається (вона ще не бачила його старого одягу), і як говорить, як ходить, — усе було не так. Можливо, із цієї причини Лінько й сам рідко заходив до неї в хлівець, хоч розумів, що провідувати тітоньку треба. По правді, він ще жодного разу там не був. Але як туди можна навідатися, коли двері хлівця завжди були зачинені зсередини?

За цей період у їхньому містечку почали траплятись дуже

дивні події, які ніхто не міг пояснити. Таке було враження, що саме його тітонька привезла з собою всі ті неприємності, хоч повірити в це Лінько не міг.

Розпочалось все з відомих уже подій на Чорній горі. Лінько також спостерігав за ними зі свого віконця. Він довго не міг заснути після побаченого. Коли ж, усе-таки, задрімав, то почув якийсь гуркіт і тріск у хлівці, але піти й перевірити, що там трапилось побоявся.

Наступного дня він усе ж насмілився провідати тітоньку та поцікавитись, чи не потрібно їй чого, але двері хлівця були щільно зачинені, і як завжди — зсередини. Подумавши, що тітонька Мара ще спить, Лінько заспокоївся.

А недавно, здається на тому тижні, з їхньою тихою, спокійною річечкою також робилось щось неймовірне. Вода в ній раптово піднялась на кілька метрів, мало не затопивши все містечко. Більше всіх постраждав від тієї стихії Ліньків товариш — бобер Зуб. Він мешкав на самому березі річки біля греблі. Розбурхана вода, затопивши раптово його дім, підняла Зуба з ліжка, і він мусив, що є сили, тікати до лісу, щоб не потонути. І хоч бобри, як відомо, не тонуть, але то ж у спокійній воді.

Інші мешканці містечка також спасались хто як міг. Більшість сім'ями змушені були повилазити на дахи своїх домівок, з подивом спостерігаючи за тим, що коїла їхня річечка. Дивина, та й годі. Її не могли розхвилювати навіть найбільші весняні повені, бо в дійсності вона й не річка була, а так — усього-лише струмочок.

Ніхто не міг уторопати, що ж насправді трапилось. Небо було чистим та безхмарним, ні вітру, ні дощу.

І тільки через години дві вода раптово зникла, наче її й не було. Усе це нагадувало якийсь дивний сон. Усі від подиву навіть щипали один одного, щоб упевнитись, чи насправді вони не сплять.

Лінько в цих подіях не постраждав, бо його садиба знаходилась далеко від річки. До того ж він тієї ночі напрочуд міцно спав. Тільки на другий день, завітавши до харчівні Чума, він

почув про нічні події.

Але й на цьому дива в їхньому містечку не закінчились. Там-таки, у харчівні Лінько взяв, що їхній млин-вітряк, який знаходився на пагорбку біля Чорної гори, також позаминулої ночі творив казна-що.

Хто мешкав неподалік млина розповідали, навіть божилися, що бачили на свої очі, як їхній вітряк, здійнявшись у повітря наче ракета й розмахуючи дерев'яними крилами, почав кружляти по небу. Із дверей вітряка випав старий мельник, а за ним — десяток мішків з мукою. Мельник і мішки також літали разом з млином. Отак хвилин десять політавши, спочатку повернулись до млина мельник з мішками, а потім і сам млин приземлився на свій пагорб.

Лінько якраз проходив зараз біля цього млина, прямуючи до садиби бобра Зуба. Він обіцяв бобру допомогти відремонтувати розвалену стихією греблю.

Лінько на мить зупинився перед млином, розглядаючи його.

Млин, як і належить, стояв на своєму місці. Піддаючись напору легкого вітру, ліниво обертались його обшарпані крила. Із відчинених дверей долинав гуркіт кам'яних жорен. Так що млин працював. І ніби в підтвердження цьому з його дверей вийшов старий мельник, обтрушуючись від муки. Він привітно привітався з Ліньком, глянув на безхмарне небо, а потім сів на поріг та задимів своєю люлькою.

Бобер Зуб, роздягнувшись до майки, уже працював біля греблі.

— Добридень, трудяго, — привітався з ним Лінько, сівши на стовбур поваленого дерева. — Сідай, перепочинь. Я бачу, ти з самого ранку працюєш.

— А що ж накажеш робити? — Зуб сів поруч з Ліньком, важко дихаючи від втоми. — Бачиш, що наробила стихія? І звідкіля воно з'явилося на нашу голову, ти не знаєш?

— Різні чутки ходять, — Лінько також почав знімати піджака, бо сонце пригрівало. День сьогодні обіцяв бути добрим.

— Кажуть люди, що все це недарма, — продовжував він неспішно. — Хтось вичитав у старій книзі, що щось подібне відбувалось перед останньою війною, а потім відомо, що почалось... — Лінко взяв сокиру, спробував лезо і з силою загнав сокиру в стовбур дерева. — Сам знаєш, диму без вогню не буває. — Він поглянув на принішклого Зуба.

— Ото ж бо. — Зуб розвів невеличке багаття, відганяючи димом комарів. — Отак живеш, живеш і не знаєш, що на тебе чекає. І комарня цього року як ніколи кусюча. Та й багато ж її. Дивись, які здорові, і жалять наче оси.

— Біля річки завжди були комарі. Ти повинен би звикнути

до цього, — уже більш заспокійливо відповів Лінько. Йому шкода стало Зуба, який постраждав більше за інших. Звичайно, коли б не останні події в їхньому містечку, то Зуб і не звернув би уваги на комарів, але тепер йому все здавалось не таким, як раніше.

— А ще, знаєш, учора я ходив до дупла роздобути трохи меду на обід, але бджоли чомусь стали такими злющими. Вони накинулись на мене, мов на ворога, — жалівся бобер, демонструючи Лінькові розпухлі від укусів місця.

— Заспокойся, Зубе, не переймайся так. Бджоли завжди не любили, коли ти залазив до них без дозволу. Наскільки я пам'ятаю, ти постійно ходиш із такими укусами.

— Ні, я відчуваю, що щось таки буде. Буде якась біда...

— Ну, досить! — не стерпів Лінько. — Ти отак нафантазуєш казна-чого. Пішли краще працювати.

Роботи біля зруйнованої греблі справді було багато. Лінько, засукавши рукава, підняв лопату, щоб викопати ямку для стовпця, до якого й буде кріпитись гребля. Кілька таких ямок Бобер уже викопав зранку, і стовпці приготував. Намірившись копнути землю, Лінько з подивом побачив, що земля в цьому місці почала дибитися, наче звідтіля хтось виривався назовні. Він навіть відступив, налякавшись, а з горбочка, що виріс, з'явився захеканий кріт. Кинувшись кудись бігти, він налетів на Лінька і впав.

— Що з тобою, Око? — поцікавився борсук, упізнавши Зубиного сусіда.

Кріт, не відповідаючи, знову хутко підвівся й кинувся в інший бік, але там наскочив уже на Зуба. Від несподіваного удару Зуб гепнувся на землю, та все ж зумів схопити крота за лапу.

— Та що насправді з тобою, Око? — закричав на крота вже Зуб. — Чого летиш, ніби за тобою хтось женеться?..

Зуб міцно тримав крота, який продовжував відчайдушно вириватись і щось нерозбірливо викрикувати. На допомогу Зубові підбіг Лінько, і вони уже вдвох намагались заспокоїти то-

вариша.

— Заспокойся, будь ласка, Око, — гладив крота по голові Лінько. — Ти так вириваєшся, що ми й удвох не впораємося з тобою.

— Тікайте! Тікайте звідсіля швидше! — закричав, нарешті, Око й продовжував вириватись.

— Куди тікати, і від кого ми повинні втікати? — Лінько мусив пов'язати крота своїм ремінцем, бо втримати його не було можливості. Пов'язаний Око вигинався на землі, і продовжував кричати.

Не стерпівши, зрештою, Лінько гарненько стукнув крота по голові лопатою, від чого той раптом затих. Лінько навіть злякався, що ненароком забив нещасного Ока до смерті. Вони з бобром заметушились біля постраждалого, розв'язали його й хлюпнули на нього водою. Кріт, на щастя, швидко прийшов до тями. Він схопив відро й, обливаючись, почав жадібно пити.

«І що ж його так налякало?» — дивувався Лінько.

Дійсно, вони з Зубом знали Ока, як дуже спокійного й завжди привітного крота. Він хоча був, як і належить кроту, сліпим, але орієнтувався всюди так, що йому могли позаздрити зрячі.

Прозвали ж його Оком, мабуть, через те, що кріт недавно наважився на операцію в найкращій клініці, бажаючи мати зір. На цей подвиг він мусив піти, збираючись оженитись на молодій кротисі із сусідньої нори. Але зробити такий серйозний у житті крок, не маючи змоги побачити свою наречену, кріт не міг. Він боявся, що йому підсунуть якусь каліку, і потім мучся з нею все життя. Та ще й сміятись будуть усі над ним.

Клініка, про яку йде мова, мала назву «ОКО». Операція пройшла успішно, але всі зусилля лікарів виявились даремними. Кріт як був сліпим, так і залишився, хоч заплатив за ту роботу немалі кошти. Після цього він дуже часто згадував недобрим словом цю клініку та її назву. Зрештою, доокався до того, що його так і прозвали — Око. Він не любив це прізвисько, але швидко звикся.

Напившись води, весь мокрий, скуйовджений Око сів на землю й заплакав. Лінько із Зубом не знали вже, що й робити з ним.

— Бідна моя голівонька-а-а, — заголосив Око, розмазуючи сльози. — І де ж я тепер буду жити-и-и...

Поглянувши на спантеличених друзів, він продовжував:

— Пропала моя оселя. Провалилась кудись. Пропало все моє майно. Розумієте? Я залишився без житла...

— Куди ж воно ділось, твоє житло? — здивувався Лінько.

— Не знаю. — Око розгублено поглянув на нору. — Мене розбудив сьогодні якийсь страшенний гуркіт, і моя хатина в якусь мить провалилась униз, а я ледве встиг вискочити через вікно і вхопитись за корінь дерева. Я також повинен був пропасти разом із моєю домівкою... — Око знову зарюмсав.

— Як це, пропала хата? — запитав Лінько. — Що ти таке говориш? Може тобі щось приснилось? Пішли поглянемо, що там у тебе робиться!..

— Ні, нізащо! Я туди ніколи не повернусь. Я ледве втік від того страхіття. За мною, коли я втівав, провалювалась земля. Ви там нічого окрім провалля не побачите.

Зуб і Лінько, здивовані почутим, також поглянули на нору. Лінько навіть нахилився до неї й прислухався, але, нічого не почувши, знову недовіжливо подивився на Ока.

— Ні, щось тут не те. Не може такого бути...

— Чому не може? — Зуб присів поряд з Оком. — Я ж казав, що на нас насувається біда. Он, навіть бджоли...

— Та заспокойся, Зубе, зі своїми бджолами! — Лінько почав уже нервувати. — До чого тут бджоли? Нам потрібно щось робити, а ви обидва вмієте тільки плакати та жалітись. Я пропоную все ж піти і подивитись, що там робиться, — він кивнув на нору. — А якщо ви боїтеся, то я піду сам.

Лінько рішуче підвівся й одягнув піджака.

— Ми тебе не відпустимо. — Зуб також підвівся й з острахом поглянув на нору. — Це, мабуть, небезпечно. Що ми потім без тебе робитимемо?..

— Без тебе, без тебе... — Лінько застібнув піджака на всі ґудзики, надів картуза й взяв сокиру.

— А що ви пропонуєте? Будемо отак сидіти й дивитись один на одного? Пішли зі мною, — скомандував він, сміливо направившись до нори.

Зуб, хоч і без особливого бажання, теж почав одягатись. Потім він підняв із землі лопату й поспішив за борсуком. Око також мусив піти за ними, бо самому залишатись було боязко. Він ще й прихопив із собою ломика, щоб не йти туди зовсім беззбройним.

У норі було темно й тісно, насамперед для товстого Зуба. Він весь час ударявся головою об виступи нори, від чого ті осипались на Ока, який тулився до нього ззаду. Звичайно, треба було крота пропустити вперед, бо він краще за всіх орієнту-

вався тут. Але що з нього, наляканого візьмеш?..

Попереду блиснув якийсь вогник, і Лінько, приготувавши сокиру, зупинився. На нього ззаду нашттовхнулись Зуб з Оком.

— Обережніше! — прикрикнув на них борсук.

Він уже пожалкував, що забрався сюди без належного приготування, навіть ліхтарика не взяв. І повернутись назад уже неможливо, бо товстий Зуб у тісній норі не розвернеться.

Тим часом вогник наближався, а за ним ще кілька. На щастя, то були всього лише світлячки. Вони, як з'явилися несподівано, так і зникли, але зразу ж десь із темноти почувся нарастаючий незрозумілий гуркіт.

— Ось, чуєте? — прошепотів Око. — Он як гуде, а ви казали, що то в мене сон...

Три сміливці, тримаючи насторожі свої знаряддя, обережно просувались в глибину норі.

— Ой-йой-й-й! — закричав Лінько, несподівано провалившись у якусь яму. На щастя, його вчасно схопив за комір піджака Зуб. Він міцно тримав Лінька, водночас розмахуючи лопатою на всі боки, ніби відбиваючись від нападників. Тією лопатою він ледве не прибив Ока, що продовжував до нього тулитись.

Лінько, балансуючи над прірвою, спробував вибратись з ями. Він хотів уже накричати на Зуба, щоб той сильніше тягнув його вгору, але в цю хвилину із глибини пролунав чи то сміх, чи крик якийсь:

— А-га-га-га...

Цей звук ніби підкинув Лінька доверху. Тримаючись за лопату Зуба, він хутко вибрався з ями.

— Дякую, Зубе, за допомогу, — перевів подих Лінько.

— Та, н-нема за що, — ледве вимовив у відповідь бобер. Зуби в нього стукотіли від переляку. — Що там кричало? — Зуб від хвилювання присів. — Ти в ямі нічого не бачив?..

— А що я міг побачити в такій темряві, як ти думаєш? — Лінько обперся на стіну норі і, відчувши щось м'яке, запалив сірника. Добре, що хоч сірники випадково завалялись в ки-

шені.

На стіні вони побачили знайомий килимок.

— О, дивись сюди. Цей килимок ми недавно подарували Оку на день народження. Пам'ятаєш? — Лінько погладив килимок. — Виходить, ми зараз знаходимось в його кімнаті? А ця стіна, бачиш, справді кудись подівалась, тому я й упав. Так, Око говорив правду. А куди ж він сам дівся? — Лінько запалив ще одного сірника, але Ока й близько не було. Зате знизу знову щось почало гудіти, гриміти й навіть нора затрусилась від того звуку. Не змовляючись, Лінько із Зубом кинулись щодуху до виходу.

Повискакували вони назовні якраз у ту хвилину, коли Око, присівши біля нори, витрушував із черевиків залишки землі. Спочатку на нещасного крота впав Лінько, а за ним — і Зуб, приваливши їх обох своїм тілом.

Стогнувши та тримаючись за пом'яті боки, вони знову поглянули на нору.

— Я більше туди ніколи не полізу, — обізвався після довгої паузи Зуб. — Який жах! Бідний наш Око, — він обняв крота й пригорнув до себе. — Перебирайся на якийсь час жити до мене, бо куди тепер тобі подітись? А домівку ми тобі відбудуємо. Вірно, Ліньку? Тільки десь в іншому місці. Ти, сподіваюсь, не проти?

Око витер рукавом носа і з вдячністю ствердно кивнув головою.

Лінько тим часом напружено обдумував ситуацію, яка склалась. Він знав, що цього так не залишить, і не тільки із-за співчуття до постраждалого крота. Його дуже заінтригували останні події, що відбувались в їхньому містечку. І хоча Лінько не вважав себе за великого сміливця, але залишити це без розслідування він не міг.

Але на сьогодні вже досить було пригод. Надворі почало темніти, і друзі, домовившись про зустріч назавтра, попрощалися.

Тіємниця старенького хлівця

Крадькома, наче злодій, Лінько пробирався через високі зарослі бур'янів до хлівця. Він вирішив провідати тітоньку Мару, бо вже вічність її не бачив. Щоправда, ходять чутки, що вона навідується зрідка до Чума за продуктами. Може й так, але Лінько сам хотів пересвідчитись, що з тітонькою все гаразд та поцікавиться, чи не потрібно їй чого-небудь.

Заглянувши в крихітне, засиджене мухами віконце, він не міг розгледіти, що робиться всередині. Тому вирішив усе ж зайти до хлівця, хоч тітонька могла вже відпочивати, бо година була пізня.

Двері, на щастя, виявились не замкненими. Лінько тихенько переступив через поріг, але тітоньки в хлівці не побачив. Її речей також не було видно. Ліжка в кутку стояло незайманим. Лінька це здивувало, бо повинна ж вона була десь відпочивати?

Біля ліжка на гвіздочку висіло намисто тітоньки Марі. Воно добре запам'яталось Лінькові ще відтоді, як тітонька вперше зайшла в його оселю. Це намисто було в неї на шиї, і його незвичайний вигляд дуже здивував тоді Лінька. Справді, намисто ніби випромінювало якесь світло. Воно хоч було виготовлене із простих камінців, але відчувалось, що ті камінці все ж не звичайні. Лінько зняв намисто із гвіздочка й погладив гарно відшліфовані, прохолодні камінці.

Залишивши намисто на столі, він зацікавився скляними баночками, яких тут було безліч. Вони стояли на столі, на лавці, на полицях і навіть на долівці. Раніше баночок тут не було, Лінько добре це пам'ятав. Баночки були заповнені якоюсь рідиною і накриті кришечками. Лінько взяв зі столу одну з них, побовтав, дивуючись незвичайному кольору рідини, і поставив на місце.

Густе павутиння, яким був засотаний весь хлівець, так і залишилось тут. Лінько дивувався, чому тітонька Мара не пови-

мітала його, і як вона може жити в такому безладі?

Схопивши віника, він узявся наводити порядок. Однак не встиг він підмести долівку, як у дубі, до якого був прихилений хлівець, щось затріщало, загуркотіло, і звідтіля з'явився густий дим. Лінько мусив прикрити очі від того диму, а коли відкрив їх, то побачив перед собою... тітоньку Мару.

— Вечір добрий, племінничку! — прогуділа вона басом. Тітонька сіла на лавку, наче стомилась.

— Добрий в-вечір, тітонько, — пробелькотав спантеличений Лінько. — Ви десь ходили?..

— Ходила, ходила, племінничку. А тепер хотіла б відпочити. Якщо в тебе нема до мене якихось невідкладних справ, то йди собі, завтра поговоримо.

Раптом тітонька кинулась до стіни, де мало висіти її намисто. Вона чомусь дуже розхвилювалась, поглянувши підозріло на Лінька. Він, мабуть, таки отримав би прочухана від неї, але тітонька побачила намисто на столі і заспокоїлась. Повісивши свою коштовність на гвіздок, вона відкрила одну з банок і жадібно випила до дна всю рідину. Після цього вона зблідніла, потім стала зеленою, фіолетовою і, нарешті, знову прийняла звичайний вигляд.

Задкуючи до дверей, Лінько з жахом спостерігав як тітонька змі-

нюється в кольорі. Зачинивши двері хлівця, він хутчіш кинувся до своєї домівки. Тітонька Мара таки добряче налякала його, тому Лінько довго не міг заспокоїтись. І тільки в ліжку, накрившись ковдрою, він зігрівся й заснув.

Але після побаченого в комірчині Лінькові наснився дуже дивний сон.

Із-за пагорба, наче примара, з'явився вітряк, і, повільно пропливаючи небом та розмахуючи крилами, наближався. Опустився він на старого дуба, і почав когось кликати. Із-під дуба піднявся в повітря хлівець та сів поруч з вітряком. Вони взялися розмовляти між собою наче старі знайомі, але розібрати про що та розмова не було можливості.

Двері вітряка відчинились. Звідтіля вийшов мельник у святовому вбранні, молодий та красивий. Двері хлівця також відчинились. Із них виплила тітонька Мара в білому розкішному платті. Звідкись з'явився на дубі великий стіл, накритий також білою скатертиною. На нього з гілок дуба почали падати різні страви та напої.

Ось і харчівня Чума поважно припливла небом разом зі своїм хазяїном та всіма постійними відвідувачами. Вони також усі вмостились на дубі. Харчівня широко відчинила двері. Із них вплив сам Чум, який сидів на пивній діжці і роздавав усім великі келихи з пивом.

Невдовзі із-за обрію показалаась домівка щурихи Гіди. Вона так само повільно пропливала небом, а під нею на ланцюгу висів Кліщ і щось белькотів. Мабуть, гавкав. Приземлившись на дубі поруч із харчівнею, домівка Гіди відчинила двері, і звідтіля впливла Гіда, тримаючи кравецьку мірку. Вона діловито почала всіх обмірювати, тупцюючи навколо кожного кривими ніжками та щось, примовляючи.

Коли щуриха приступила до тітоньки Мари, щоб і її обміряти, то тітонька безцеремонно Гіду відсторонила і, діставши кухонного ножа, почала розрізати величезного торта.

Щуриха знову підійшла до тітоньки Мари, щоб усе ж її обміряти, але тітонька чомусь уперто не бажала обмірюватись.

Може не хотіла зайвий раз демонструвати всім свої необ'ємні габарити.

Якимось чином на дубі з'явилась домівка бобра Зуба. Із дверей домівки вибігли Зуб з Оком, але, не відчувши під ногами дороги, попадали донизу, репетуючи:

— Ліньку-у-у! Ліньку-у-у-у...

— Га! Що!? — прокинувся Лінько, бо його хтось термосив. Відкривши очі, він побачив тих самих Зуба й Ока, які його будили.

— Ліньку-у-у! — кричали вони. — Прокидайся...

— А ви як тут опинились? — нічого не розуміючи, запитав Лінько. — Ви не пошкодились, упавши з дуба?

— Якого дуба? Що з тобою? І скільки можна спати!? У нас таке робиться, а тобі хоч би що... Наша гора цієї ночі перетворилась на вулкан. Он, поглянь, — Зуб кивнув на вікно, — із неї виринається полум'я і здіймається густий чорний дим. Уже, мабуть, половину мешканців залишили місто. Треба й нам щось вирішувати.

Виглянувши у вікно, Лінько впевнився, що його друзі не жартували. Над Чорною горою справді здіймався стовп густого диму. Він підбіг і до іншого віконця, яке виходило у двір. Його не менше цікавило, що робиться зі старим дубом. Не побачивши нічого незвичайного на дубі — ні хлівця, ні харчівні, Лінько заспокоївся.

— Ну й що, що дим? — він почав повільно одягатись. — Нехай собі буде й полум'я, і дим. Вам, що до того?

Зуба вже почала дратувати байдужість борсука.

— Це ж наша гора! Тут ніколи не було ніяких вулканів! Невже тобі байдуже? — викрикнув він.

— Ну, по-перше, гора далеченько звідси, і нам ніщо поки не загрожує, а по-друге, якщо вже так бажаєте, то підемо подивимось, що там, і до чого. Тільки попереджаю — це буде небезпечно, — відповів Лінько.

Зуб і Око зразу ж принишкли. Мабуть тому, що одна справа говорити про вулкан, а інша — наблизитись до нього.

— Ну що ж, я готовий. Пішли? — Лінько підвівся й глянув на друзів. Вони ж навпаки — посідали на лавку.

— Може тим вулканом хай займуться спеціалісти, га? — Зуб почухав потилицю. — А ми краще поснідаємо, бо я ще від учора нічого не їв...

— Оце інша справа, — погодився Лінько. Він дістав із холодильника всі запаси і швиденько накрив на стіл. Його гості, забувши про вулкан, взялися за сніданок, а він розмірковував:

«Може тітонька Мара вже пішла десь, бо сонце он як височенько, і можна ще раз навідатись до хлівця?».

Лінько ніяк не міг заспокоїтись після побаченого, дуже дивного сну.

Двері хлівця, на щастя, були незамкнені. Лінько обережно заглянув усередину. Упевнившись, що тітоньки в хлівці нема, він позвав товаришів. Зуб і Око не дуже охоче погодились на пропозицію Лінька, провідати тітоньку Мару. Вони, як і інші жителі містечка, побоювались її. Усе ж їм здалося, що навідатись до хлівця буде менш небезпечно, ніж іти на Чорну гору до вулкану.

Велика кількість баночок у хлівці та павутиння, досить збентежили Зуба. Наївний Око, взявши одну з баночок, хотів спробувати, що в ній за рідина, але Лінько вчасно зупинив його. Він пригадав, що робилось з тітонькою, коли вона пила з подібної баночки.

Товстому та незграбному Зубу ніде було тут і повернутись. Він більш за все непокоївся, щоб не прийшла зараз Лінькова тітонька. Зуб не уявляв собі, як вони будуть виправдовуватись перед нею за те, що зайшли сюди без запрошення.

Тим часом Лінько, підійшовши до протилежної стіни, зняв із гвіздочка намисто. Воно зараз було набагато важчим ніж учора, і камінців на ньому було більше. Ця обставина його зовсім спантеличила. Перебираючи камінці, він доторкнувся до трьох найбільших, які знаходились якраз посередині намиста. Доторкнувшись до першого з них, Лінько почув знайомий уже гуркіт і побачив, як відчиняються потайні дверцята, що були

влаштовані в стовбурі дуба.

Зуб весь заляк від жаху, побачивши все це, а Лінько ледве не випустив намисто. Око також принишк, хоч і не зрозумів, що відбувається.

Із темного отвору дверцят повіяло холодом. Зразу ж звідтіля з'явилися клуби їдконого диму.

— Апчхи! — голосно чхнув Зуб, ковтнувши диму. Він закрив носа хустинкою й винувато поглянув на друзів. Гучний відгомін його чихання кілька разів відгукнувся десь глибоко всередині дуба.

— Ліньку, зачини назад ті дверцята, бо ми задихнемось, — попросив Зуб. Він заплющив очі й почав розмахувати хустинкою, розганяючи дим.

Не звертаючи уваги на дим, Лінько обережно попрямував до дверцят. Водночас він подав знак Зубові й Оку, щоб і вони йшли за ним.

Заглянувши всередину отвору, Лінько впевнився, що дуб пустотілий. Зразу ж за дверцятами донизу спускались дерев'яні сходи. Лінько, не роздумуючи, ступив на них. Десь знизу пробивалось бліде світло, ледь-ледь освічуючи темне дупло. Східці скрипіли й прогинались, тому Лінько мусив триматись за корені дуба, які наче мотузки звисали зі стелі.

— О-о-о-ой, — раптом закричав Лінько, бо на нього несподівано налетіла зграя кажанів. Вони лупцювали його великими крилами, ніби не пускаючи далі. Лінько присів на східці й натягнув на голову піджака, але кажани все насідали. Треба повертатись назад, вирішив він, та раптом кажани чомусь голосно заверещали і зникли в темноті підземелля. Один із них упав поруч на східці, б'ючи крилами.

Це Зуб дуже вчасно прийшов на підмогу. Він прихопив із собою старі дерев'яні вила. Вила виявились зручною зброєю, і Зуб це тільки-но продемонстрував. Лінько вкотре був вдячний товаришу за допомогу. Уже не вперше Зуб виручає його в скрутну хвилину.

— Дякую, Зубе, що виручив. А де Око?

— Тут десь, куди він дінеться? Ти пропусти його вперед, бо Око краще орієнтується під землею ніж ми с тобою.

— Я ось тут, — почулося поруч. Око тримав перед собою старого зазубреного серпа, якого знайшов у хлівці.

— Я й не знав, Ліньку, що в тебе є така велика нора. — Око присів на сходинку біля борсука. — Я тут облаштував би собі гарну оселю...

— А я хіба знав!? — Лінько поправив на голові картуза. — Я

й не підозрював, що в моєму хлівці щось подібне робиться... Але тепер я цього так не залишу. Я буду спускатись по цих сходах далі, бо мені самому цікаво, що в моїй садибі коїться. Сподіваюсь, ви підете зі мною? Тим паче, що ви, я бачу, уже при зброї.

— Як скажеш, — Зуб міцніше стиснув держака вил. — Не відпустимо ж ми тебе самого туди. Правда, Око?

— Авжеж, — Око спробував лезо серпа чи гостре.

— Шкода, що я також не взяв з собою якусь зброю, — Лінько намацав у кишені намисто тітоньки. — Але я оцим намистом можу захищатись. Погляньте, яке воно велике, — і він покрутив намистом навколо себе, наче ланцюгом.

Скрип стареньких сходів під ногами трьох сміливців гучно відлунювався в глибокому підземеллі. Із тунелю, якому, схоже, не було кінця, продовжувало пробиватись тьмяне світло. Звідтіля ж долинув ледве чутний далекий гуркіт, який наростав. Із глибини знову з'явилися клуби диму, чи якоїсь пилюки, розібрати було важко. Зуб, будучи чутливим до різних запахів, ще раз голосно чхнув, потім ще раз і ще...

— Тихіше, Зубе! Чого ти розічхався так? Ще, чого доброго, сюди знову повернуться кажани, — Лінько, нахилившись нижче, прислухався. Окрім гучного відлуння Зубового чхання та того ж гуркоту, більше нічого він не почув.

— Що там гуркотить як ви думаєте? — запитав тремтячим голосом Око. Він тепер опинився позаду всіх.

— Звідки ми знаємо? Підійдемо ближче й побачимо, — Лінько нащупав у кишені намисто й міцно стиснув його, від чого ніби заспокоївся.

Зуб, зав'язавши носа хустинкою, щоб більше не чхати, спускався сходами повільніше за друзів. Оскільки східці були вузьенькими, він ризикував упасти вниз. Йому захотілось вже відпочити. Притримавши Ока, Зуб присів разом із ним на сходинку. Лінько також до них приєднався. Цим сходам, мабуть, не було кінця. Усе ж, відпочивши трошки, вони рушили далі.

Дива в підземеллі

Величезна підземна галерея, схожа на каменоломню, відкрилась розвідникам зразу ж за поворотом тунелю. Наростаючий гуркіт її вони чули здалеку, але, побачивши галерею, навіть розгубились.

Посередині галереї крутилися величезні металеві диски якогось механізму. Зі страшенним гуркотом вони терлись один об одного, шліфуючи кругленькі камінці. Відшліфовані камінці сипались по довгому жолобу вниз під галерею. Мабуть, там також була галерея, і не одна. Але не це більш за все здивувало друзів. Найдивовижнішими тут були істоти, які працювали коло того механізму. Це були хробачки-стоноги. Вони насправді мали багато ніжок, завдяки чому швидко рухались, навіть бігали, тягаючи великі ноші з камінням. Ці ноші треба було виносити по крутих високих драбинах на самий верх механізму, і там висипати каміння в жолоб, по якому воно потрапляло між диски та шліфувалось.

Робота ця була настільки важкою, рабською, що багато хто з них не добирався доверху і разом із ношами падав униз.

Одежа на них була схожою на дрантя, інакше її не назвеш. Вона складалась з великих обірваних фартушків і пощерблених шоломів-касок на головах.

У галереї стояв страшенний гуркіт та скрегіт від роботи тієї громіздкої машини, в добавок ще й відчайдушні крики падаючих униз невдах.

Сировину для цієї роботи добували поруч, у глибоких штольнях. Хробачки-каменярі вперто довбали кайлами кам'яну стіну, відколюючи великі брили каміння. Було дуже дивно, як ці істоти можуть справлятися із такою важкою роботою. Галерея була схожа на величезний мурашник, який все гуркотів та скреготав.

Приголомшені побаченням, Лінько, Зуб і Око не знали що й робити. Вони, звичайно, не могли навіть уявити собі, що під їхньою Чорною горою існувало таке дивне виробництво.

— Тепер бачите, чому наша гора почала диміти? — Лінько показав на стелю галереї, закопчену димом, який піднімався кудись уверх. — Її прорвало під натиском оцього диму...

— Але навіщо це все?.. — дивувався Зуб, пригорнувши до себе наляканого Ока. Кріт стояв зовсім розгубленим та приглушеним. Через гуркіт машини розмовляти їм довелося дуже голосно, навіть кричати, щоб почути один одного.

— Тихіше! — несподівано Лінько штовхнув друзів на землю, і сам також упав поруч з ними. До них наближались два здорових хробака, одягнутих у залізні лати. Перед собою вони несли великі сокири.

Схоже, це були охоронці галереї. Вони, тупаючи важкими черевиками, наблизились до того місця, де заховались Лінько з друзями, і зупинились, не помічаючи їх. Сокира одного з охоронців, на яку він обперся, боляче прищемила Зубові лапу, але він мусив терпіти.

Покрутивши головами в різні боки, та пробелькотівши щось один одному, охоронці повернули назад. Зробили вони це вчасно, бо Зуб не міг більше терпіти. Він навіть відкрив уже рота, щоб закричати від болю.

— Які противні хробаки! Ви бачили? Вони ледь мене не покалічили! — Зуб підняв із землі вила. — Їм пощастило, що я вила загубив. Інакше, вони мали б неприємності!..

— Я думаю, що для них твої дерев'яні вила не страшні, — Лінько також підвівся, обтрушуючись від пилу. — Бачив, які на них залізні лати?..

Око тим часом шукав навколо себе серпа. Знайшовши його, він махнув серпом наче шаблею.

— Хай тільки спробують до нас доторкнутись, я їм по-

кажу!.. — махнувши ще раз серпом, кріт не втримав рівновагу й упав.

— Заспокойся, Око! — Лінько допоміг йому підвестися. — У тебе ще буде нагода показати свою спритність та хоробрість.

— І покажу!.. — Око засунув серпа за пояс.

Тим часом із сусіднього тунелю вибіг маленький хробачок. Слідом за ним вискочив звідтіля ж песик. Він грався, хапаючи хробачка за штанці й весело гавкав. Вони зовсім не звертали увагу на гуркіт в галереї. Схоже, що звикли до цього. Побачивши Лінька з друзями, хробачок зупинився, розгублено кліпаючи оченятами, а песик голосно загавкав. Він підскочив до Ока, стараючись укусити його.

— Відчепись від мене, — Око замахав на песика серпом. Той, заскавучавши, притулився ближче до хробачка. Тепер уже дві пари оченят з цікавістю розглядали чужинців.

Першим заговорив Лінько. Діставши з кишені карамельку, він протягнув її малятам:

— Будемо знайомі. Мене звуть Лінько, а це мої друзі — Зуб та Око.

Хробачок швидко схопив карамельку й почав жадібно жувати. Він, мабуть, уперше в житті спробував такі небачені ласощі. Песик вертівся біля нього, випрошуючи й собі шматочок. Лінько пошукав ще по кишенях, але більше нічого не знайшов, і ніяково знизав плечима.

— Як вас звуть, панове, можна взнати? — поцікавився він.

Песик у відповідь два рази гавкнув, мабуть, таким чином відповівши на запитання, а хробачок, підтягнувши штанці, стрімголов побіг до свого тунелю. По дорозі він щось викрикував, але із-за гуркоту не було чути що. За ним помчав і песик.

Назустріч їм із тунелю виглянула хробачиха-мама. Вона була одягнена в широку сукню і з хустиною на голові. Оскільки в неї було безліч ніжок, то в кожній вона тримала щось із кухонного посуду.

— Чучо! Іди додому. Де ти там бігаєш? — закричала вона на хробачка.

— Мамо, мамо, дивись хто там... — хробачок показав на прибулих.

Хробачиха, побачивши Лінька, Зуба й Ока, зойкнула, і, схопивши Чучо з песиком, заховалась в тунелі.

— Не дуже привітно нас тут зустрічають. — Зуб почесав за вухом і здивовано поглянув на друзів.

— А чого ти очікував? Подивіться на себе. Ви будь-кого можете налякати своїм виглядом, — відповів Лінько.

І справді, Зуб з Оком виглядали зараз досить страхотливо. Один, із перев'язаним хустинкою носом, весь у пилюці та з вилами, а інший — також не красивіший та ще й із серпом. Лінько й сам виглядав не кращим чином.

— Приведіть себе в порядок і підемо знайомитись з місцевими жителями. Треба розібратись, що тут коїться та що це за виробництво таке, — запропонував Лінько.

Зуб заховав за спину вила. Око також заховав під піджака серп та поправив на голові шапочку. Крадучись попід стіною, прибулі попрямували до тунелю.

Появились вони на порозі тунелю якраз в ту хвилину, коли хробачиха накривала на стіл. Хробачок сидів уже за столом, тримаючи в кожній ніжці по ложці, а песик вертівся під столом.

Лінько тихенько кашлянув, щоб привернути увагу хазяйки. Вона, побачивши їх, знову перелякалась, але оскільки ховатись тут ніде було, то покірливо стояла, чекаючи своєї участі. Схоже, що з цими трудівниками-хробачками тут особливо не церемонились, бо дуже вони були залякані.

— Вибачте, господине, — Лінько, а за ним і Зуб з Оком підійшли ближче до столу. — Ми не хотіли вас чимось образити. Якщо можна, дайте нам тільки води напиться.

Хробачиха стрепенулась, забігала всіма своїми ніжками коло столу, поправила скатертину і запросила їх за стіл. Схоже, вона зраділа гостям, бажаючи якось їм догодити.

Лінько озирнувся, де б помитись, і хазяйка це помітила. Вона показала йому на чан з водою, подавши рушничка. Вода в чані була якогось дивного кольору, але гості не звернули на

це увагу. Помившись, вони сіли за стіл.

Господиня в цей час поралась біля плити. Вона так вправно орудувала численними ніжками, що Лінько навіть подумав, як добре, коли господиня може водночас робити безліч корисних справ. Ось і зараз, хробачиха швиденько поставила на стіл усе, що потрібно: тарілки, виделки, ложки, чашечки...

Тарілки вже були наповнені якоюсь стравою, схожою на кашу. Каша мала настільки підозрілий вигляд, що Лінько й Зуб, переглянувшись, не знали, їсти її чи краще не ризикувати.

Око якраз про це не думав, бо однаково не бачив, що в тарілці, а на смак воно ніби було приємним. Вони втрюх, якщо чесно, уже давно зголодніли. Тому, Око із задоволенням почав їсти, і за якусь мить його тарілка була вже чистою, навіть вилізаною.

Лінько й Зуб також узялись за виделки, але тут же побачили, як їхній товариш почав чомусь швидко змінюватись в кольорі. Око спочатку став синім, потім почервонів, а після цього прийняв фіолетовий відтінок. Він упав на підлогу і весь затремтів. Під кінець, на нього напала гикавка. Перелякана хазяйка швиденько подала йому води. Око випив пару ковтків, позеленів і зовсім охляв.

— Що це у вас за страва? — поцікавився Лінько в наляканій до смерті хробачихи.

— О, це дуже, дуже корисна страва. Я вас пригостила вареними личинками жучка Шуглі. Ми дозволяємо собі куштувати цю страву тільки на великі свята.

Вона замахала на Ока фартушком, тупцюючи біля нього безліччю коротеньких ніжок.

— А вода звідкіля у вас? — запитав Лінько. Вони із Зубом також приводили до тям Ока. Один дмухав на нього, а другий бив бідного крота по щокам, відвішуючи добрячі ляпаси.

— Вода з нашої річки. Вона тут недалеко протікає. Ми всі її п'ємо...

Після доброго десятка Зубових ляпасів до Ока повернулась свідомість, але він несподівано почав чомусь реготати. Три-

маючись за живіт, він реготав усе гучніше. Зуб не стерпів, і вдарив Ока по голові сковородою, яку дістав із плити.

Це, як не дивно, подіяло. Око зразу ж заспокоївся, сів на стілець і, нічого не розуміючи, повернув до друзів незрячі очі.

— Що зі мною трапилось? — запитав він слабким голосом.

— Та нічого, нічого особливого, Око, — Лінько поправив на кротові галстук та надів йому на голову шапочку. — Ми вже будемо прощатися з хазяйкою.

— Але ж ви нічого не їли, — вона показала на кашу в їхніх тарілках.

— Ні, ні, спасибі. Ми якось іншим разом... — Лінько підняв зі стільця ще слабкого Ока і вони втрьох попрямували до виходу.

За ними, весело гавкаючи, побіг песик, а за песиком поспішив і Чучо.

— А ви куди зібрались? — прикрикнула на них хробачиха.

— Ми... ми тільки покажемо їм дорогу, — Чучо, благаючи, поглянув на Лінька.

— Справді, ми вперше сюди потрапили, і зовсім не орієнтуємось. — Лінько змовницьки підморгнув Чучо.

Хробачиха підбігла до виходу, виглянула назовні й пошепки запитала:

— Куди ж ви, власне, направляєтесь? У нас краще не вештатись по території, бо це дуже небезпечно.

— А хто у вас тут головний? — також прошепотів у відповідь Лінько. — Ми хотіли би з ним побачитись.

— О, це неможливо! Я ніколи її ще не бачила, але розповідають, що вона дуже велика та люта.

— Вона?.. — здивовано перепитав Лінько. — Вами керує тут жінка?..

— Виходить, що так. Хоч, я напевне не знаю. Ну що ж, хай Чучо покаже вам дорогу, тільки далеко не заходьте, бо він заблукає.

— Я не заблукаю, — Чучо погладив по голові песика. — У мене є поводитир. Правда, Гаво?

— Гав, гав, — відповів песик і покрутив хвостиком.

Заглибившись у найбільший, у порівнянні з іншими, тунель, мандрівники побачили високу браму. Біля брами стояли з сокирами вартові-хробаки. Такі ж, яких вони вже бачили недавно. Десь зверху лилось яскраве світло, тому від вартових падали на землю темні довгі тіні, і це робило їх ще жахливішими. Гава, побачивши вартових, тихенько заскавучав. Чучо також у нерішучості зупинився. Схоже, що ці вартові мали погану репутацію. Від одного їхнього вигляду віяло тупою жорстокістю.

Лінько помітив нерішучість малечі.

— Повертайтеся вже додому. Далі ми самі підемо. Ви ж чули, що мати наказала? — звернувся він до них.

Але хробачок із Гавою знову благально поглянули на Лінька. Звичайно, їм хотілося довше побути з новими друзями, і Лінько, зрештою, погодився.

Тримаючись ближче до стіни, щоб не потрапити під світло та не видати себе, сміливці наблизились до огорожі. Вартові стояли неподалік. Вони всю увагу зосередили на захисті брами, тому в Лінька з товаришами була можливість непомітно пере-

лізти через огорожу. Але вона була надто високою. Гава, побачивши під огорожею невеличку щілину, обнюхав її, і прийнявся активно розгрібати. Дуже швидко щілина збільшилась, і туди зумів уже пролізти Чучо. За огорожею зразу ж почувся окрик хробачка, і він, переляканий, повернувся назад.

— Що там, Чучо? — Лінько притримав його, щоб хробачок не вибіг на світло.

— Там, т-там... — Чучо весь тремтів.

А Гава все продовжував рити, і тепер у щілину змогли пролізти Око з Ліньком.

За огорожею було темно.

«Що ж Чучо міг побачити у такій суцільній темряві?» — подумав Лінько. Та поглянувши вгору, він завмер. На тлі густого синього диму, що здіймався від землі, височіла чорним силуетом якась химерна башта. На самій верхівці башти світилось червоним світлом вікно. Тому вона схожа була на велетня-циклопа з єдиним оком. Від «голови» башти в різні боки відгалужувались довгі рукави. На їхніх кінцівках щось рухалось, наче башта була живою, і рухала пальцями. Задивившись на те страховисько, Лінько зіткнувся з кротом, що стояв, не знаючи куди податись.

— Ой, рятуйте! — залентував Око, прийнявши Лінька за охоронця.

— Око, це я! — Лінько притримав крота. — Не галасуй!

— Фу-у-у... Як ти мене злякав, Ліньку. А де всі наші?

— Тут наші, тут. Он Зуб пробирається до нас. Стривай, Зубе, ми допоможемо тобі.

Вони з кротом почали витягувати Зуба із щілини, але товстий бобер застряв таки у вузькому проході. Він стогнав і борсався, двигав лапами й силкуючись пролізти. Спереду його тягнули Око з Ліньком, а ззаду штовхали Чучо й Гава.

— Зубе, не надувайся так. Ти навпаки, спробуй видихнути повітря, — радив бобру Лінько, і тягнув бобра що є сили за рукава. Зрештою, рукав таки відірвався.

— Треба його чимось добре змастити, — запропонував

кмітливий Око. — Тоді легко витягнемо...

— Не треба мене мастити! — злякався Зуб. — Достатньо вже, що ви порвали мого найкращого піджака! Гаво, прорий більше ось тут, біля мене. Не буду ж я стирчати під огорожею все своє життя!..

Гава діловито взявся розгрібати лаз, і дуже швидко Зуб виврався звідтіля, обмацуючи пошкоджену одягу.

— Ви знічев'я зовсім обірвали мене, — невдоволено бурмотів він. — Як я тепер десь появлюсь отакий?

— А куди ти зібрався з'являться? — Лінько закинув подалі Зубиного рукава. — Може, ось туди? — він показав на башту.

Зуб поглянув на башту й оторопів. Але не надовго. Він потягнувся назад до лазу за вилами, які витягнув звідтіля разом із Чучо й Гавою, що тримались за них.

— Якщо я вже витримав таке випробування, як оцей лаз, то якась там башта мене не зупинить, — Зуб схопив вила і рішуче попрямував до башти.

Сюрпризи чудернацької башти

Здоровенний кажан, розчепірівши крила, несподівано вилетів із-за башти прямо на Зуба. І хоч бобер устиг виставити йому назустріч вила, кажан навіть не помітив тієї перепони. Вила полетіли десь на землю, а Зубу ще пощастило, що кажан не побачив під вилами його самого. Схоже, що кажан охороняв цю споруду, хоч вона не мала потреби в охороні, оскільки виглядала неприступною.

Раптом зі скрипом відчинились вхідні двері башти. Звідтіля вийшли два охоронці, несучи великий бак зі сміттям. Вони залишили бак у дворі, а замість нього взяли такого ж порожнього й понесли назад до башти. Двері знову ж таки з гучним скрипом зачинились, але Лінько з товаришами цього вже не бачили. Вони знаходилися зараз у тому баку, який несли охоронці. Так що, він був уже не порожній.

Охоронці зайшли до якогось приміщення й кинули ношу на підлогу. Тупаючи важкими черевиками, вони пішли геть, а наші сміливці вибрались з бака на кам'яну долівку. Не встигли вони прийти до тями, як знову почули чийсь кроки. Мандрівники ледве встигли заховатись за того ж бака.

До приміщення зайшли два товстих хробаки в білих фартушках і кухарських ковпаках. Вони висипали з каструлі в бак велику порцію об'їдків і вийшли, залишивши після себе приємний запах кухні. Усі відчули, що дуже зголодніли, а Зуб навіть поповз навколїшках за хробаками, з насолодою нюхаючи повітря.

На кухні щось, булькаючи, варилось в казанах, біля яких метушились хробаки-куховари. Двоє з них наповнювали кашею тарїлки. По кольору каші Лїнько з Зубом зрозумїли, що сьгодні в хробакїв якесь свято. Каша ця була приготовлена з личинок жучка Шуглі.

— Невже в них зовсім нема нормальної їжі? — прошепотїв Зуб. Він з голоду дуже зблїд та помарнїв. Відчувалось, що Зуб довго так не витримає. — Я згоден уже на будь-яку їжу, тїльки б щось перекусити.

— Заспокойся, Зубе. Візьми себе в руки. Серед нас он, дїти. Який ти їм показуєш приклад?

Дїти в цей час кудись побїгли, і дорослї мусили поспїшати за ними. Гава, принюючись, зупинився біля потаємних дверей, якї ніхто й не помітив би. Зуб, надавивши плечем, відчинив їх. Гава зразу ж прошмигнув усередину й побїг сходами догори, а за ним поспїшили й усї інші. Сходи закінчувались біля входу в довгий темний коридор. Він, у свою чергу, привїв мандрївникїв до ще одних дверей. Зупинившись біля них, Гава тихенько заскавучав, і всї пропустили вперед Зуба. Зуб, у звичний уже спосїб, відчинив і ці дверї, обережно ступивши всередину. Він дуже сподївався знайти там щось їстівне. Бо навіщо ж Гава завїв їх сюди? Та за дверима почувся глухий удар, і зразу ж — відчайдушний крик бобра.

— Ой-йой-йой-ой! — волав він, тримаючись за голову.

Стривожені друзі обступили його зо всіх сторін.

— Що трапилось, Зубе? — Лінько розняв його лапи, і всі побачили на голові бобра величезну синю гулю. Він стояв із широко відкритим ротом, з якого продовжував вириватись крик.

— Тихіше, Зубе, тихіше! — прикрив йому рота Лінько. — Ще не вистачало накликати сюди охоронців.

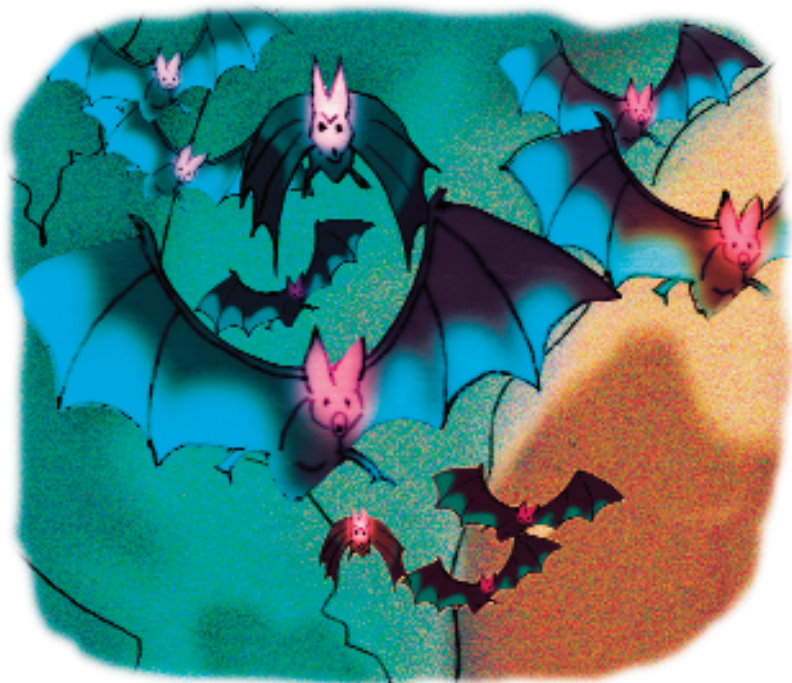
Бажаючи пожаліти товариша, він доторкнувся до забитого місця, але Зуб від його дотику ще гучніше заверещав. Зрештою, Лінько залишив Зуба в спокої, звернувши увагу на велику камениюку на підлозі, і прив'язав до неї мотузку. Лінько, поглянувши вверх, все зрозумів. Він навіть засміявся. За цими дверима була приготована нехитра пастка. На виступі над дверима хтось прилаштував каменя з мотузкою. Другий кінець мотузки прикріпили до ручки дверей. Тому, коли Зуб відхилив двері, мотузка потягнула камінь, і той звалився йому на голову.

Лінько й усі інші оцінили почуття гумору в господаря цієї башти. Тільки Зуб чомусь залишився незадоволеним, але зараз не про нього.

У відчинене вікно приміщення, куди вони зайшли, несподівано залетіло десятка два великих кажанів. Вони почали лупцювати крилами порушників спокою башти й голосно верещати. Чучо, Гава, Око й Зуб кинулись назад до дверей. Лінько також побіг за ними, але товстий Зуб застряв у дверях, тому він змушений був шукати іншої схованки.

Побачивши на землі мотузку, що була прив'язана до каменя, Лінько прикріпив її до пояса і вискочив у відчинене вікно, бо часу на роздуми не було. Розлючені кажани могли забити його крилами. Він сподівався, що важкий камінь утримає його. На щастя, так і сталося. Усе ж радіти було рано. Глянувши вниз, Лінько побачив, що висить дуже високо над землею. Тоді він поглянув вверх і зовсім розгубився. Над ним знаходився один із тих довгих «рукавів», які вони бачили знизу.

Виходить, що він вискочив у вікно, яке знаходилось на самому кінці цього «рукава». Сам «рукав» виявився отим кори-

дором, по якому вони пробирались до дверей. А те, що рухалось на кінці «рукава», і здалося їм знизу пальцями, були якраз оці великі кажани, що зараз кружляли навколо нього. Вони, мабуть, охороняли це вікно.

Лінько вже пожалкував, що так необачно вискочив із нього. Тепер він висів у повітрі, не маючи змоги кудись заховатись, а кажанам цього тільки й треба було. Вони мов справжні шуліки налітали на нього, продовжуючи лупцювати крилами й навіть кусати.

— Ой, рятуйте-е-е! — закричав Лінько, відмахуючись від настирних нападників. Але ті не звертали уваги на його зойки.

«Як шкода, що я не взяв з собою якусь зброю, — подумав Лінько. — Зуб і Око виявились більш практичними, озброївшись перед дорогою вилами й серпом. А я?..»

Раптом він згадав про намисто. Хоч слабенький, та все ж якийсь захист. Діставши намисто з кишені, він кілька разів мах-

нув ним навколо себе. І тут із кажанами щось трапилось. Лінько з подивом побачив, як вони зупинились, страшенно заверещали і попадали донизу.

Оце фокус!... Він з цікавістю поглянув на намисто, згадавши добрим словом тітоньку Мару. Її намисто справді виявилось чудовою зброєю. Упевнившись, що кажани не повертаються, Лінько заховав намисто в кишеню, і почав підніматись до вікна.

В цю мить звідтіля виглянули перелякані Зуб з Оком.

— Ліньку, ти живий? — Зуб, радіючи мов дитя, допоміг борсуку забратись всередину башти.

— А де ті противні кажани?! — він вихопив із-за пояса вила. — Я їм зараз покажу!

— І я! — не відставав від Зуба хоробрий Око, розмахуючи серпом.

— Добре, добре. Заспокойтесь. Те, що ви сміливі та відчайдушні хлопці, мені відомо, — Лінько відв'язав від пояса мотузку і, посміхаючись, глянув на своїх вірних товаришів. — Головне, що ви вчасно приходите на допомогу, бо як я без вас урятувався б?

— Ага, — погодився задоволений Зуб, а Око ще раз помахав серпом невидимому ворогові.

— Де наша малеча? — згадав Лінько про Чучо з Гавою.

— За них можеш не турбуватись, я їх надійно заховав, — Зуб відхилив від стіни ту ж каменяку, бо в приміщенні більше нічого не було. Але, як не дивно, під каменем було пусто...

— Ти ж, дурню, міг травмувати дітей цим каменем! — Лінько, заглянувши за камінь, побачив у стіні ще одні дверцята, які зараз були відчинені. За ними знаходилось доволі просторе приміщення. Лінько проліз туди, здогадавшись, що діти заховались десь тут. За ним поспішили Зуб з Оком.

— У цій башті стільки потаємних дверей!... — розпочав, було, Зуб, звертаючись до товаришів, але закінчити свою думку він не встиг, бо зверху на них посипались якісь камінці, добряче перелякавши їх. Поки Зуб з Оком вовтузились на під-

лозі, Лінько роздивлявся навкруги, шукаючи дітей. Але їх не видно було, зате борсук зрозумів, що за камінці на них посипались. Це приміщення було заповнене такими ж намистами, яке знаходилось в нього в кишені. Вони горою лежали на підлозі, на полицях попід стінами і навіть звисали зі стелі. Кожне з них випромінювало зеленувате світло.

Око, опустивши голову і по-собачому нюхаючи долівку, направився до протилежної стіни приміщення. Із-за великої купи намист не видно було, що він там робив. Лінько тільки-но зібрався його позвати, як в цю мить у стелі над кротом відчинився люк, і звідтіля знову посипались намиста.

— Око-о-о, де ти? — Лінько, злякавшись за товариша, почав активно розгрібати намиста, розкидаючи їх наліво й направо. До нього приєднався і Зуб.

— Завжди наш Око має потрапити в якусь халепу, — невдоволено бурчав бобер. Невдовзі він таки витягнув за комір пом'ятого крота, і не тільки його. Око тримав, притуливши до себе, переляканих Чучо й Гаву.

— Гав, гав, — радів песик їхньому визволенню. Чучо, шмигнувши носом, поглянув уверх на люк і навіть погрозив до нього кулачком, вірніше багатьма своїми кулачками. Ніби у відповідь на його погрози, із люка знову посипались намиста.

— Ось для чого ця каменяря, розумієте тепер? — звернувся Лінько до друзів. — Щоб виробляти намиста. Але навіщо комусь стільки намист? — дивувався він. — Мабуть, володар каменярні, з допомогою їх, хоче закупити увесь світ та перетворити всіх у своїх рабів.

Зуба в цей час турбували інші проблеми. Він так зголоднів, що всі його думки були тільки про їжу.

— Ой, як я хочу їсти, — почав він рюмсати, риючись у порожніх кишенях.

— Потерпи, Зубе. Ми також зголодніли, але що поробимо? Не будемо ж ми гризти оці намиста? — Лінько знову озирнувся назад.

Побачивши як у черговий раз відчиняється люк, він попро-

сив друзів поспішати:

— Давайте швидше забиратись звідсіля, бо намиста й нас завалять.

Гава, помітивши поруч невеличкий лаз, першим прошмигнув у нього. Коли туди заховались і всі інші, намиста справді засипали і цю лазівку, від чого там зразу ж стало темно. Гава подав голос, і всі рушили за ним, сподіваючись на його хорощий собачий нюх.

Саме цей нюх і відчув зараз запах чогось смачного. Гава повернув у відгалуження лазу, звідкіля виходив запах. Тут лаз поступово звужувався.

«Даремно ми пропустили вперед Гаву. Недосвідчений песик ще заблукає, і ми разом з ним...», — подумав Лінько.

Зуб пробирався лазом попереду Лінька. Він щось невдоволено бурмотів собі під ніс. Окрім цього він так голосно кретава, що Лінько мусив смикнути його за штанину, щоб заспокоїти.

Невдовзі лаз відчутно розширився, і зразу ж попереду почувся гучний скрип дверей. Це змусило всю компанію зупинитись. Вони притиснулись до стіни, і принишкли.

Із дверей з'явилися дві темні постаті, які повільно наближались. Не помітивши біля стіни завмерлих від страху мандрівників, постаті пішли далі. Це були знову ж таки два охоронці в латах. Кожен ніс перед собою по великому кошику, наповненому чимось їстівним.

Це зразу ж відчув Зуб, і в нього потекли по підборіддю слинки. Він мало не вихопив у охоронця кошика, але Лінько вчасно зупинив його.

Хробаки тим часом повільно віддалились. Разом із ними послабшав і приємний запах чи свіжої копченої ковбаси, чи ще чогось ліпшого. Зуб хотів побігти за ними, та його знову ж таки притримав Лінько:

— Заспокойся, Зубе! Ти своєю нетерплячкою викриєш нас. Тоді не ми будемо щось їсти, а нас з'їдять оті хробачиська. Ти цього бажаєш?!

Звичайно, що Зуб цього не бажав. Він, із жалем озирнув-

шись назад, покірливо почвалав за своїми. Вони ж попрямували до дверей, з яких вийшли охоронці. За тими дверима знаходився якийсь погріб. На превелику радість Зуба та всіх інших, цей погріб був заповнений корзинами з різними делікатесами. Тут були й ковбаси, і окорока, і запечені коров'ячі язики, і різноманітні паштети...

Тепер Зуба вже ніхто не мав права стримувати. Він жадливо накинувся на їжу, а разом з ним те ж саме зробили і його друзі.

Чучо й Гава спочатку, було, розгубились, не наважуючись доторкнутися до дивних страв. Та, побачивши як їхні нові друзі апетитно поглинають усе підряд, не стрималися. Чучо взявся за ковбасу, а Гава, схопивши зубами шмат окорока, який був більшим за нього самого, потягнув його в куток. Як не дивно, але нова для них страва виявилась набагато смачнішою, ніж чудові личинки жучка Шуглі.

Якусь мить у погребі запанувала тиша, якщо не враховувати голосне плямкання та сите ікання учасників цього бенкету. Звичайно, продуктів тепер у корзинах значно поменшало. Але кого це повинно було хвилювати?

Наситившись, Зуб відчинив холодильник і дістав звідти кілька пляшок лимонаду. Саме лимонаду йому зараз не вистачало для повного щастя. Опорожнивши всі пляшки, він із задоволенням простягнувся на долівці.

— Гарне місце ми відшукали, — заговорив він, нарешті. — Я, мабуть, тут і залишусь. Не хочу більше нікуди йти. Ви як хочете, але мені тут дуже сподобалось.

Раптом зверху зі скрипом відчинились ще одні дверцята. Захоплені зненацька відвідувачі погребу ледве встигли поховатись за ящиками, у яких ще недавно були продукти.

Східцями хтось повільно спускався вниз. Обережно виглянувши із-за ящика, Лінько побачив... Чума! Борсук мало не зойкнув від несподіванки. Він аж ніяк не сподівався побачити тут свого сусіда.

«Що він тут робить? — дивувався Лінько. — А може, це

його погріб? Невже ми під землею набрали на погріб Чума?»

Тим часом Чум, побачивши, що в його володіннях хтось гарно похазяйнував, почав поправляти порожні корзини і голосити:

— Ой лишенько мені-і-і, — ледь не плакав він. — І яка оце нечиста сила пограбувала мене-е-е?..

Тут він побачив відчинені двері й здогадався, як сюди проникли грабіжники. Він навіть виглянув за двері, але в пустому тунелі, звичайно, нікого не було.

— Давно я збирався замурувати ці кляті двері!.. — продовжував розмовляти сам із собою Чум. — Усе, годі! Завтра ж замурую їх, бо скільки можна терпіти отаке неподобство?!

Він міцно прикрив двері та ще й підпер їх холодильником. Взявши ящик, у якому ще зосталось трохи продуктів, Чум піднявся сходишками догори.

Коли дверцята нагорі за ним зачинились, зі своєї схованки показалися перелякані їдоки.

— З-звідкіля тут Чум взявся? — прошепотів, затиноючись Зуб. Він дуже злякався, побачивши хазяїна харчівні. Справа в тому, що Зуб заборгував Чуму велику суму грошей, а оскільки повертати борг не було чим, то він усіляко уникав зустрічі зі своїм кредитором.

«Який був би жах, коли б Чум упіймав мене отут, у своєму погребі. Я тоді до кінця життя не розрахувався би з ним», — подумав Зуб, відсовуючи холодильника від дверей.

Лінько й Око також не мали великого бажання зустрічатися з Чумом, та ще й при подібних обставинах. Лінько обережно піднявся східцями і, притуливши вухо до дверцят, прислухався.

— Так, — прошепотів він. — Там, нагорі харчівня Чума. Я чую голоси відвідувачів. Давайте швидше забиратись звідсіля.

Зуб уже звільнив двері, і вони, хоч і без бажання, але повернулись в тунель. Усе-таки, це було менш небезпечно, ніж мати справу з розгніваним Чумом.

Гава й Чучо, на своє щастя, не були знайомі з хазяїном харчівні, тому не розуміли, навіщо залишали таке чудове місце.

Чучо на прощання ще раз оглянув погріб, вирішивши, що обов'язково колись повернеться сюди.

Про що думав зараз Гава, нікому невідомо. Залишаючи погріб останнім, він на прощання, за собачою звичкою, підняв задню лапу й намочив трохи Чуму двері. Просто так, не бажаючи нікому зла.

Багатства шурихи Тіди

Лінько й уся компанія повертались тунелем назад, приглядаючись, щоб у темноті не пропустити лаз, яким вони недавно сюди забрались. Лазу не було видно, і навіть Гава зі своїм чудовим нюхом ніяк не міг його відшукати. Зате він знайшов щось інше, не менш цікаве. Зупинившись посередині тунелю, песик раптом голосно загавкав.

На долівці перед ним лежав виблискуючий жовтим кольором предмет. Усі обступили Гаву та з цікавістю розглядали це блискуче диво, не знаючи, що з ним робити. Лінько підняв той предмет і, на своє велике здивування, розпізнав у ньому золоту монету.

— Ого, — спробував він монету на вагу, — важка. Це гроші, і немалі. За них ми можемо купити і їжу, і будь-що. — Лінько спробував монету на зуб. — Чисте золото. Але звідкіля воно взялося?

Гава не дуже розбирався в грошах, тому, залишивши всіх розглядати свою знахідку, побіг далі, і невдовзі відшукав ще одне відгалуження тунелю. Він позвав за собою друзів. Цей тунель усе звужувався і, зрештою, перетворився на нору, тому пробиратись вперед стало важче, особливо Зубові. Він знову почав голосно кректати, сопіти й щось бурмотіти. Це бурмотіння бобра, мабуть, і завадило їм почути за спиною ще одне кректання та сопіння. Усе ж, Лінько, який пробирався останнім, почувши ззаду підозрілий шум, наказав усім заховатися. Але куди у цій норі можна було дітися?..

Око не став, як інші, тулитись до стіни, а почав швиденько рити нору в ній. Заховавшись у свою схованку, він покликав туди і товаришів. Зуб знову застряв у вузькому проході схованки, але тепер возитися з ним не було часу. Лінько відчепив із лацкану піджака шпильку й щосили вколов нею бобра в його широкий зад. Зуб, задріботівши швидко лапами, проліз усередину. За ним услід заховався й Лінько.

Ну що ж, поки що їм щастило в підземних мандрах. Ось і тепер, як тільки вони заховались, повз них навколішках проповзли два охоронці. За собою кожен із них тягнув по порожньому мішку.

«І чого вони тут вештаються?» — незадоволено подумав Лінько.

Його турбувало, що через охоронців, якими кишить підземелля, вони не зможуть дістатись до хазяїна підземелля. Будучи по натурі лінивим (мабуть, тому його так і прозвали), усе ж Лінько, коли брався за якусь справу, завжди доводив її до кінця.

Поруч з ним продовжував невдоволено бурмотіти Зуб, чуваючи вколоте шпилькою місце:

— І чого ти так боляче колешся, Ліньку? Невже не можна було акуратніше? А ще другом називаєшся.

— Не ображайся, будь ласка, Зубе. Я більше не буду тебе колоти. Добре? А що болить, то, як кажуть — до весілля заживе, — відповів Лінько.

— Яке весілля?! Яке може бути весілля, коли я мушу тратити отут, під землею свої кращі молоді роки!

Почувши це, Лінько й Око голосно засміялись. Вони ж добре знали, що Зуб був зятим холостяком.

У цей час знову почулось шарудіння, і ті ж самі охоронці проповзли назад. Тепер вони тягнули за собою вже повні мішки. Тягнули вони їх, голосно стогнучи. Схоже, що в мішках було щось важке.

— Не знаю як вам, а мені ці хробаки так уже набридли, що я готовий їх вилами заколотити! — Зуб помацав за спиною чи на

місці вила. У цих норах можна було й загубити їх.

Усіх дуже зацікавило, що цього разу роздобули охоронці. Невже знову якусь їжу? Поки вони роздумували, Гава вискочив зі схованки і побіг туди, звідки повертались охоронці. Інші потягнулись услід за ним.

Незабаром вони вибрались з нори, потрапивши в якусь комірчину, заповнену сундуками й глечиками. Комірчину освітлював невеличкий каганець. Коли вони побачили, що знаходилось в сундуках та глечиках, то мимоволі скрикнули. Сундуки й глечики були заповнені золотими монетами.

— Ова... Ці охоронці знають свою справу, — промовив Лінько, не вірячи своїм очам. — Вони в Чума продукти крадуть, а звідсіля золото тягають.

До комори хтось зайшов, і всі прибулі миттю заховались за сундук. Коли ж Лінько виглянув звідтіля, то знову ледь не зойкнув. Посередині комори стояла його сусідка — щуриха Гіда. Вона тримала перед собою глечик з монетами, шукаючи, де б його поставити. Зрештою, вона прилаштувала глечика поряд з іншими і почала перераховувати сундуки та глечики, звіряючись із записами в зошиті, що лежав на столі.

«Хтось рознюхав таки, де Гіда ховає свої скарби, і заслав сюди хробаків. Хто б це міг бути?» — подумав Лінько, продовжуючи спостерігати за щурихою.

Перерахувавши сундуки й глечики, Гіда чомусь дуже розхвилювалась. Вона нервово полистала зошита, і взялась рахувати все спочатку.

Від каганця потягнуло їдким димком. Лінько й усі інші з тривогою поглянули на Зуба, чи не збирається він чхати. Зуб дійсно збирався це зробити, але вчасно зав'язав собі носа хустинкою.

Гіда, закінчивши вдруге лічити сундуки, ще більше розхвилювалась. Схоже, що вона не дорахувалась якоїсь частини свого добра, тому затупцювала по комірчині, голосно бідкаючись:

— Що робиться, ой, що робиться!.. Уже серед білого дня

грабують, — вона схопилась в розпачі за голову. — Але як? Хто посмів? Коли?.. Ось зараз я дам прочухана Кліщу! Куди він, клятий, дивиться, що в нього перед носом мене, нещасну, обкрадають?..

Гіда поспішила давати прочухана своєму сторожеві, а випадкові свідки її неприємностей повиходили зі схованки, не відриваючи очей від скринь.

— Пішли швидше звідсіля, — Лінько почав підганяти їх. — Якщо сюди ввірветься розлючений Кліщ, то нам усім тут буде несолодко...

— А що нам зробить той Кліщ? Чому ми повинні боятись якогось Кліща? — Зуб підбіг до скрині. — Невже ми отак підемо, нічого не прихопивши з собою? — продовжував він, розв'язуючи хустину з носа й ховаючи в неї золоту обручку зі скрині.

— Зубе... Зубе, заспокойся! — Лінько відібрав у бобра обручку, повернувши її на місце. — Як тобі не соромно!? Ми ж не грабіжники якісь, та й діти на тебе он дивляться, — Лінько знову показав на Чучо й Гаву.

Але діти зараз дивились зовсім не на Зуба, а також на золото в скринях. Вони, звичайно, не знали, що там блищить. Таких гарних іграшок вони ще ніколи не бачили. Хоч, якщо чесно, вони взагалі ще ніяких іграшок не бачили.

Незрячий Око також не бачив, що знаходилось в скринях. Він намацав там золоту монету, спробував її на зуб і радісно закричав:

— Я знайшов золото! Ура, я знайшов золото!..

— Де знайшов, там і поклади! — почув Око суворий окрик Лінька. Він ще трошки потримав монету, навіть із насолодою обнюхав її і неохоче повернув на місце.

— Усе! Повертаємось назад, поки Гіда з Кліщем не прийшли, — Лінько силою виштовхав друзів з комірчини.

Не жартуйте з роздюченими джмелями

То розширюючись, то звужуючись, протікала під землею річка. Вона брала початок десь під Чорною горою, і, огинаючи кам'яну галерею, ховалась за підземними скалами. Річка ця мала одну особливість. Вода в ній була не звичайна, а фіолетова. Тому в ній не плескалась риба, і не водились раки.

Із тунелю, що закінчувався якраз біля самої річки, вийшли два хробаки-охоронці, несучи відра. Зачерпнувши з річки води, охоронці присіли на камінь перепочити. Мабуть, стомилися, бо працювати охоронцем також нелегка справа. Один із них напився з відра води й раптом почав змінюватись в кольорі. Спочатку він став фіолетовим, потім — зеленим, червоним і, нарешті, знову прийняв свій звичайний відтінок.

За цією дивною картиною з острахом спостерігав Лінько. Він, а за ним і інші мандрівники якраз появились із тунелю, який знаходився поруч із тунелем, з якого вийшли охоронці. Лінько згадав, що щось подібне відбувалося і з його тітонькою

Марою, після того, як вона попила з баночки в їхньому хлівці. І з Оком, коли він випив фіолетової води в домівці Чучо.

«Невже в обох випадках вода була звідси?» — подумав Лінько.

Його в цю хвилину боляче підштовхнув у спину Зуб, який поспішав напитись з річки. Вони почули її дзюрчання ще в тунелі і Гава вивів їх прямо сюди. Ока в цей час серед друзів не було. Він, притомившись, повільно плентався тунелем останнім. Оку вже набридло вештатись по нескінченим лабіринтам підземелля, хоч, будучи кротом, він мав би показувати приклад іншим.

Раптом, він відчув десь близько запах меду. Треба сказати, що Око був дуже охочим до солодкого. Особливо він любляв ласувати медом від джмелів. Удома, в рідній норі він знав усі місця, де відкладали мед джмелі, і часто користався їхніми запасами.

Ось і зараз, відчувши знайомий запах, Око встромив довгого носа в стінку тунелю, звідки виходили ті аромати. Стінка легко піддалася, і медом запахло ще відчутніше. Око вже натиснув на стіну всім тілом. Раптом із отвору з шаленим дзижчанням вилетів рій чорних джмелів, накинувшись на нещасного ласуна.

— Ой, рятуйте-е-е-е! — несподівано почули відчайдушний крик крота його друзі. Обернувшись на крики, вони з жахом побачили, що за їхнім товаришем женеться рій джмелів. Не

довго вагаючись, усі кинулись мимо здивованих охоронців до річки. Більше не було тут де заховатись. Одна річка могла їх врятувати, і вся ватага миттю заплигнула у воду.

Розлючені джмелі, покружлявши над водою, помітили охоронців-хробаків. Ті продовжували стояти з відкритими від подиву ротами, і джмелі налетіли на них. Залишивши відра, охоронці, брязкаючи залізними латами та голосно репетуючи, побігли до тунелю. Джмелі, звичайно, не відставали. Що потім робилось в тунелі, невідомо, але ще довго звідтіля доносились відчайдушні зойки охоронців.

Тим часом, заскочивши в річку, Лінько з товаришами потрапили в обійми міцних фіолетових водоростей. Лінько відчув, що водорості, мов живі істоти пов'язали його і тягнули в глибину. Річка, яка на поверхні здавалась міленькою, насправді була глибокою, з підводними рифами та, звичайно — з водоростями. Побачивши, як над ним наче підводний човен пропливає Зуб, Лінько схопився за його широку штанину й таким чином вирвався з обіймів фіолетових хижачок.

Бобер був чудовим плавцем, тому взяв на себе функцію рятувальника. Він познаходив під водою вже всіх своїх друзів, і тільки Лінька не міг відшукати. Зуб навіть злякався, чи не загинув його кращий товариш у цій безодні. Але, відчувши як хтось потягнув його за штанину і побачивши Лінька, заспокоївся. Тепер можна було не поспішати. На спині в нього зручно влаштувались Око, Чучо й Гава, а тепер і Лінько знайшовся.

Зубові, як не дивно, дуже сподобалось в цій річці. Він навіть замилувався чудовим підводним царством навколо себе. Тут було набагато красивіше, ніж у їхній неглибокій річечці.

«Ось тут я би облаштував собі гарну греблю» — подумав бобер, обминаючи великого валуна продовгуватої форми. Цей валун Зубові щось нагадував, тому він зупинився, і з цікавістю почав його розглядати. Раптом валун ворухнувся. Насправді, це була здоровенна рибина. Роззявивши зубату пащу, рибина грізно рушила на незнайомців.

Лінько щосили сіпнув Зуба за штанину, щоб той щось

робив. Не пропадати ж їм у шлунку цієї зубатої мешканки фіолетової річки.

Зуб справді, ніби прокинувшись, рвонув уверх на поверхню води, ризикуючи загубити дорогою когось зі своїх пасажирів. Але, на щастя, вони тримались міцно за нього. Зуб вискочив на берег і за інерцією пробіг ще метрів десять, поки не зупинився.

— Ти що, Зубе, зовсім втратив глузд?! — накинувся на нього Лінько, обтрушуючи з одежі рештки водоростей. — Нас могла проковтнути та рибина. І взагалі, що ти під водою так довго розглядав? Нам уже дихати нічим було, а тобі — хоч би що. Ми ж не бобри і не риби, ти забув?

Замість відповіді Зуб перелякано дивився на Лінька, який зараз був фіолетовим, наче ті водорості.

— Чого ви так розглядаєте мене? — здивувався борсук. — З вами все гаразд? Чому мовчите? Ми вже не під водою, і можна говорити...

— Гав, Гав, — несподівано накинувся на фіолетового Лінька такий самий фіолетовий Гава, не впізнаючи його.

— Та відчепись, Гава, це ж я — Лінько! О, погляньте на себе. Ви всі стали фіолетовими...

Гава, впізнавши Лінька, ніяково опустив голову, покручуючи фіолетовим хвостиком.

Око, звичайно, нічого не знав про ці дива з кольором. Його зараз цікавила зовсім інша проблема — чи не гудять десь поблизу джмелі. Вони так налякали його, що він ще й досі тремтів. Йому вже розхотілось ласувати медом, і взагалі, тепер він ніколи до меду й не доторкнеться.

— Я мало не затонув, — бідкався Око, продовжуючи важко дихати та шукаючи співчуття в товаришів.

— Заспокойся, Око, уже все позаду, — Лінько зняв піджака й спробував стрягнути з нього те фіолетове неподобство, але даремно. — Ти краще розкажи нам, звідкіля з'явилися оті дикі джмелі? Нам дуже цікаво...

— Та, розумієте... — зам'явся Око, лякливо озируючись.

— Ми розуміємо, розуміємо, — Лінько знову одягнув піджак і присів на камінь поруч із кротом. — Ми чудово розуміємо, що ти в нас відомий ласун, і любиш медком пригоститись. Нам давно це відомо. Через тебе ми також могли потонути. Розумієш? А тепер ми всі, якщо хочеш знати, стали фіолетовими.

Лінько з дитинства не любив цей колір, тому в нього були причини сердитися на Ока.

— І я став фіолетовим!? — перепитав стурбований Око.

— Звичайно, але не хвилюйся, якимсь воно буде, — Лінько на хвилину задумався. — Куди ж нам тепер іти? Повертатись туди, звідки ми вийшли, небезпечно, бо там могли ще залишитись розтривожені джмелі. Іти в тунель, де зникли охоронці, — також небезпечно. Там і охоронці, і знову ж — джмелі. Але все-таки підемо сюди, — він показав на тунель, куди зникли охоронці із джмелями.

— А джмелі? — подав голос Око.

— А ми... візьмемо з собою оці відра, — знайшовся як вийти з положення Лінько. — Якщо повернуться джмелі, ми заховаємось під відра. Зрозуміли?

Задоволений своєю кмітливістю, Лінько взяв відро, друге вручив Зубу і вони, обережно ступаючи, зникли в глибині тунелю.

Подальші поневіряння в підземеллі

Почувши підозрілий шум, який долинав знадвору, Кузьо обережно виглянув у вікно, і ледь не втратив свідомості від побаченого. Через відчинену хвіртку його подвір'ям, крадучись, пробирались дивні фіолетові істоти. Якби ці незвані гості з'явилися тут удень, то Кузьо цього й не помітив би, тому що, як і належить тарганові, він весь день спить.

Так, Кузьо — звичайнісінький тарган, хоч і не такий він уже звичайнісінький. Звичайні таргани повинні бути дуже надокучливими, з ними треба весь час боротись, хоч уся ця боротьба, зазвичай, буває безрезультатною.

Але Кузьо був зовсім іншим. Він любив побігати з друзями по двору та пограти з ними у війну, стріляючи з іграшкового пістолета. Потім, Кузьо ще мав звичку у вільний час посидіти за комп'ютером, переглядаючи улюблені мультики.

Окрім цього, у нього була ще одна пристрасть — він дуже любив співати. От, бувало, сяде Кузьо на порозі своєї домівки і голосно затягне одну з пісень, яких у його репертуарі було безліч. Спів у нього був незвичайним. Голос Кузьо мав, якщо відверто, дуже противний, і співав він настільки жалібно, що коли хтось не встиг вчасно заткнути собі ватую вуха, то мусив утікати геть від нього. Мабуть, саме тому навколо його оселі не було інших домівок. Хто ж може витримати такі його щоденні вокальні вправи?

Те, що всі втікали від його співу, дуже засмучувало його. Кузьо, як і кожен співак, бажав слухачів і аплодисментів у свою адресу, а замість цього повинен був сам милуватись своїм «чарівним» голосочком.

Тому, побачивши на подвір'ї гостей, Кузьо зрадів, але водночас, їхній зовнішній вигляд злякав його. Подібних фіолетових істот він ще не бачив. Кузьо на хвилину завагався, покликати їх

до оселі чи ні. Поки він отак роздумував, фіолетові гості кудись зникли, і Кузьо, зрештою, сів снідати.

На сніданок у нього, як і на обід, і на вечерю була одна страва — цукерки та шоколад. Кузьо був ласуном, тому споживав тільки солодощі. Поснідавши, він полистав учорашню газету, посидів трошки перед телевізором, а потім сів на поріг домівки і, звичайно ж, заспівав.

А Лінько, Зуб, Око, Чучо й Гава, побачивши якусь оселю, дуже зраділи, бо вже притомились, блукаючи лабіринтами підземелля. В комірчині, на яку вони натрапили, було сухо, тепло і навіть їжа знайшлась. У великій коробці вони знайшли багато різних солодощів, тому негайно взялися вгамовувати голод. Востаннє вони їли ще в погребі Чума, а це було дуже давно.

Особливо старався за цією роботою Зуб. Він не міг довго терпіти голоду, а тут — таке багатство... І хоч бобер не дуже був охочим до солодкого, усе ж, схопивши коробку й прилаштувавши її поміж колін, він так вправно працював обома лапами, що всі інші ледь встигали щось вихопити з коробки.

Несподівано ця трапеза була перервана. Вони раптом почули знадвору якесь відчайдушне, жалібне завивання, від якого застигала в жилах кров. З переляку їдоки покинули коробку і заховались по закутках комірчини. Але завивання ставало все голоснішим, що примусило всю фіолетову компанію витирати сльози, які лились з їхніх очей самі собою. Особливо жалібно плакав Зуб, будучи взагалі податливим до різних сентиментів.

Це проливання сліз продовжувалося б довго, якби Лінько не виглянув із комірчини надвір. Побачивши на порозі оселі, що знаходилась напроти, співаючого таргана, Лінько голосно засміявся. Його сміх перервав завивання таргана та проливання сліз побратимів, які також виглянули з комірчини.

На якусь хвилину на подвір'ї встановилась німа сцена. Кузьо, витріщивши від переляку очі, дивився на фіолетових гостей, а вони, також широко відкритими очима (тільки від здивування), розглядали його.

Першим порушив тишу Гава:

— Гав, гав, — голосно загавкав він, маючи намір накинутись на крикливого незнайомця. І якби Гаву не стримав Чучо, то таргану було б непереливки. Він і так достатньо налякався самого вигляду гостей, а тут ще й собака. Кузьо хотів негайно захватись до сіней та зачинитись, але тіло його ніби застрягло, і він продовжував розгублено дивитись на прибульців, кліпаючи очима.

— Не лякайся нас, друже, — наблизився до нього Лінько.
— Розкажи краще, чого ти так жалібно завиваєш? Може, у тебе якесь горе, чи у твоїй сім'ї хтось помер?

— Н-ніхто в мене не помирав, — невпевнено відповів Кузьо. — І взагалі, у мене немає ніякої сім'ї...

— Ти що, мабуть, сирота? — Лінько підійшов ще ближче й присів поряд із тарганом на поріг.

— Я н-не знаю, — так само невпевнено відповів Кузьо. — Я не знаю, що таке — сирота. Я всього лише мешкаю тут...

— А чого ж ти плачеш? — продовжував допитуватись Лінько.

У цей час до них підійшли й інші мандрівники.

— Я зовсім не плачу. Хто вам таке сказав? — Кузьо поправив на собі краватку й уже сміливіше поглянув на гостей. — Я так співаю, хіба не зрозуміло!?

І він сам, і його відповідь були настільки кумедними, що всі, не стримавшись, знову засміялись.

— Ні, чому ж, ми все зрозуміли, — ще сміючись, відповів Лінько — У тебе рідкісний голос...

— Справді? — зрадів Кузьо. Його вперше в житті похвалили, і він тут-таки хотів ще раз продемонструвати вокальні здібності, але Лінько вчасно прикрив йому рота.

— Не треба, тільки не співай зараз. Добре? Ти ще пошкодиш свій чудовий голос. Ми потім послухаємо тебе. Вірно? — звернувся він до товаришів.

— Так, так. Ми ще встигнемо тебе наслухатись, — поспішив відповісти Зуб. Він так намочив сльозами сорочку, що її можна було викручувати.

Кузьо, справді, заспокоївся. Він запросив нових знайомих до оселі. Ті з радістю погодились, бо треба ж було їм десь відпочити та обговорити останні події. Кузьо пригостив їх солодощами, й дуже здивувався, що вони не накинулись на його гостинці, хоч повинні бути голодними з дороги.

Один Чучо із задоволенням взявся за цукерки, тому що в комірчині йому мало чого перепало. Інші тільки жадібно пили воду. Це також здивувало Кузьо. Він ще не знав, що їхня спрага виникла після знищення його річних продуктивних запасів.

Зранку наступного дня, як тільки надворі посвітлішало, Лінько розбудив товаришів. Треба було продовжувати пошуки невідомого хазяїна підземелля. Кузьо попросився, щоб і його

взяли з собою. Трошки подумавши, Лінько погодився. Дійсно, тарган може пригодитись в їхній нелегкій справі. Він пролізе в будь-яку шпаринку, а це могло стати в пригоді. Хто знає, що їх чекає попереду?

Зуб підгострив вила, а Око наточив серпа. Лінько, у свою чергу, провірив у кишені чи не загубилось намисто його тітоньки. Кузьо також готувався, наповнивши кишені цукерками й заховавши туди іграшкового пістолета. Коли всі приготування були закінчені, вони вирушили в дорогу.

Око ще на хвилину повернувся і прихопив з собою відра. Він не переставав побоюватись джмелів. А коли закінчатись їхні мандри, Око збирався взяти ці відра додому. Біля його нори також водяться джмелі. Хоч він і присягнувся, що медом тепер не ласуватиме, та джмелі цього ще, мабуть, не знають.

Зразу ж за високою скелею, куди вони повернули, почулось далеке гуркотіння каменярні. Стежинка, по якій пробирались мандрівники, несподівано закінчувалась біля тієї ж фіолетової річки. Річка, огинаючи скелю, мирно дзюркотіла, ховаючись десь у лабіринтах підземних переходів.

Побачивши фіолетову річку, Кузьо розгубився.

«Невже всі під землею повинні бути фіолетовими, навіть оця річка? І тільки я один — сірий, наче якийсь чужинець» — подумав він.

Зупинившись біля річки, друзі розгублено глянули на Лінька. Їм дуже не хотілось ще раз залазити в неї. Тільки незрячий Око спокійно продовжував крокувати до води, і таки заліз би туди, але Лінько його вчасно притримав.

— Постій, Око! Ти що, скупатись захотів?

Тут він побачив у крота відра.

— Який ти молодець, Око, що взяв з собою відра! — Лінько, зв'язавши відра пояском, спустив їх на воду. Вийшло щось подібне на човен-катамаран.

— Ну що, тепер не будете боятись? — звернувся він до товаришів, і першим забрався в одне з відер. Трошки провагавшись, у друге відро забрався Зуб, а за ним розмістились у

відрах й інші мандрівники. Зуб витягнув з-за пояса вила й, ору-
дуючи ними наче веслом, відштовхнувся від берега.

— Я пропоную плисти річкою, не вибираючись на берег.
Може, вона й приведе нас до цілі, — зовсім осмілів Зуб. Йому,
товстому, нелегко було мандрувати підземеллям пішки.

— А якщо ми знову натрапимо на ту ж рибину? — запитав
його Лінько.

— А що нам тепер рибина? У нас є надійний захист, — Зуб
показав на відра.

Але не встиг він закінчити, як повз них під водою промай-
нув плавник тієї ж рибини, а її широкий хвіст ледь не перевер-
нув їхній «надійний захист». Вони якось зуміли втриматись у
відрах, тільки Кузьо з переляку випав у воду.

— Людина за бортом!.. — закричав Зуб .

— Не людина, а тарган, — поправив його Лінько, — та од-
наково треба бідолаху рятувати.

Він зачерпнув картузом воду разом із переляканим до
смерті Кузьо. Зуб підхопив таргана за довгі вуса, опустив на
дно відра і... голосно зареготав. Разом з ним засміялись й усі
інші. Кузьо тепер був таким же фіолетовим, як і вони. Без сміху
спостерігати за переляканим фіолетовим тарганом було не-
можливо.

— Дивіться, дивіться! — прокричав Чучо, показуючи ку-
дись на річку.

І тут усі побачили, що прямо на них, мов торпедний човен,
із широко відкритою зубастою пащею мчить рибина. Усі схопи-
лись за зброю. Але що можна зробити дерев'яними вилами чи
серпом, або іграшковим пістолетом, коли на вас мчить така ма-
шина?

Лінько також вихопив з кишені намисто тітоньки і, без уся-
кої надії на успіх, розмахнув ним наче ланцюгом.

Раптом рибина різко загальмувала, обдавши переляканих
мандрівників фіолетовою хвилею, вирячила на намисто очі, і
наче мертва каменем пішла на дно.

Лінько знову з цікавістю поглянув на свою дивну зброю.

Він згадав, що це намисто вже вдруге виручає його. Раніше отаким чином він відбився від зграї кажанів.

Усі інші, не розуміючи що трапилось, продовжували стояти із приготовленою зброєю та дивуватись раптовому зникненню рибини. Зуб навіть нахилився й поглянув у воду, але нічого там не побачив, окрім великих бульбашок, що підіймались із дна річки.

— Ну що, Зубе, ти не передумав плисти далі річкою? — звернувся Лінько до бобра, ховаючи намисто в кишеню.

— Та ну її, цю річку, — почухав потилицю Зуб. — Давайте краще вибиратись звідсіля, поки не повернулась рибина.

— Тим більше, що вона тут, мабуть, не одна така, — погодився з бобром Лінько, і вони почали енергійно гребти хтотчим, направляючи відра до протилежного берега.

Вибрались мандрівники на берег біля обгорілого стовбура якогось дерева. Стовбур був висотою метра три і без верхівки. Його верхівку, схоже, розстрощила блискавка чи зламав буревій. Гул каменярні став ще голоснішим. Лінько подумав, що мабуть не даремно вони весь час повертаються до неї. Може, саме там, біля каменярні треба шукати господаря підземелля.

Мандрівники посідали біля стовбура перепочити. Око тим часом витягнув на берег відра. Він так звик до їхнього деренчання, що без них не міг уже подорожувати.

Кузьо також не міг усидіти на місці. У нього сил було більше ніж у його товаришів, які вже довго поневіряються в підземеллі. Невідомо, що його примусило видиратись по стовбуру догори, мабуть, природна невгамовність. Таргани, вони такі непосидющі...

— Рятуйте-е-е... — раптом почули всі розпачливий крик таргана. Крик доносився десь із середини стовбура. Схоже, що саме туди впав необачливий тарган.

Що ж, треба було знову його рятувати. Лінько запропонував стати один на одного, створивши піраміду, і таким чином, верхній у цій піраміді зможе заглянути в середину того стовбура. Так вони й зробили. Спочатку склали відра одне на одне,

потім на відра став Зуб, а на нього — Лінько. На Лінька заліз Око, і на самий верх забрались найлегші та найспритніші — Чучо й Гава. Песик заглянув усередину стовбура, який справді виявився пустотілим, і... відчайдушно загавкав, попереджаючи товаришів про небезпеку.

Із середини стовбура з шаленим дзижчанням вилетів рій джмелів. Око, почувши знайоме дзижчання, першим покинув піраміду, розваливши її. Усі попадали на землю й зразу ж, схопившись, кинулись юрбою до річки. Раптом вони почули окрик Лінька, який мчав туди вслід за Оком:

— Назад, назад!..

І тут утікачі побачили знайому рибину, яка винирнула з річки і, роззявивши зубасту пащу, чекала на них. Вони швидко повернули назад, прошмигнувши під роєм джмелів, які наздоганяли їх, і кинулися до дерева. А джмелі з гулом та дзижчанням залетіли у відкриту пащеку рибини. Рибина, закривши пащу, вирячила ще більше очі, підскочила високо над водою й плюхнулась в річку разом із джмелями.

Мандрівники всіх цих подробиць не бачили. Примчавши до стовбура, вони на швидкості забігли на нього і, голосно репетуючи, зникли всередині дупла. Останнім забіг на стовбур Око зі своїми відрами. Він також, вслід за товаришами, заплигнув усередину стовбура. Крики падаючих у безодню втікачів та гуркіт і деренчання порожніх відер поступово стихли.

Зустріч із дивовижним птахом

Десь здалеку, пронизуючи темряву підземелля, долинав яскравий промінь прожектора. Саме він освітив таргана Кузьо, який лежав без свідомості. Кузьо розплющив очі, примруживши їх від яскравого світла, і почав згадувати, як він сюди потрапив. Лежав він на чомусь м'якому, а навкруги стояла суцільна темрява.

Кузьо, мабуть, згадав би все, але в цей час зверху почувся

відчайдушний крик, і зразу ж на нього попадали якісь мішки. Завдяки променю прожектора Кузьо впізнав своїх нових друзів, хоч і без прожектора можна було здогадатись, хто це. Окрім їхнього крику, було чутно ще й деренчання порожніх відер, а його товариші завжди носили відра з собою. Вони чомусь дуже дорожили ними.

Навіть дивно, як Кузьо залишився живим, коли всі на нього попадали. Останнім гепнувся на них товстий Зуб. Після його падіння під ними почувся чийсь стогін. Лінько, зіскочивши на землю, почав придивлятися, хто там так стогне. Він аж скрикнув від несподіванки, упізнавши охоронців-хробаків, за якими тоді погнався рій джмелів.

Грізні охоронці виглядали зараз жалюгідно. Лати з них геть позлітали і валялись поруч, а самі вони лежали розпухлі від укусів. Так, джмелі достатньо познущались над ними. Дивлячись на охоронців, Лінько зрозумів, яка їх очікувала доля, якби вони вчасно не втекли. Мабуть, джмелі загнали охоронців у те ж дупло, у яке попадали й вони.

Світло далекого прожектора підказало Лінькові, що в цьому підземеллі хтось повинен мешкати. Роздивившись трохи, мандрівники побачили над головами довгі коріння дерева. Мабуть, того дерева, через стовбур якого вони й потрапили сюди. Оскільки, ніякої стежки чи дороги тут не було, Лінько вирішив рухатись на світло прожектора.

Поправивши на собі одягу, вони вистроїлись один за одним і, обережно ступаючи, рушили в путь.

Око, звичайно, тягнув за собою відра, тому їхня обережність була зайвою. Відра так гриміли, що їх чутно було, мабуть, по всьому підземеллю.

— Око, може ти залишиш ці відра? — не стерпів Лінько. — Скільки можна гриміти ними!? Ми й так не знаємо, куди потрапили, а ти ще зі своїми відрами...

— А як же нам без відер? І взагалі, ви ж знаєте, що я заберу їх потім додому, — відповів ображений кріт.

— Ой, Око. Краще не згадуй про дім. Нам до нього ще

дуже далеко. А що до відер, то тягай їх, якщо тобі це подобається. Тільки тихіше. Добре? — Лінько пропустив уперед Гава, щоб той показував дорогу.

Гава з радістю взявся винюхувати стежку, по якій було б небезпечно йти іншим. Стежки тут не було, зате каміння і ями траплялись часто. Тому Гава зупинявся біля кожного камінця й голосно гавкав, попереджаючи друзів про небезпеку.

Усе ж небезпека їх підстерегла, і навіть Гава не зміг вчасно попередити про неї. Вони забрались на невисокий пагорб, який раптом зарухався, видавши гучний, подібний на крикання звук.

Мандрівники з жахом побачили, що це встає на ноги якийсь величезний, чудернацький птах. На спині в нього вони й опинились. Птах повернув до них голову, роззявив дзьоба і

ще раз неприємно крякнув, але тепер цей звук був подібний на регіт. Схоже, що він був задоволеним сьогоднішньою здобиччю. Розправивши широкі крила, птах піднявся над землею і поніс переляканих мандрівників у бік прожектора. Коли він підлетів ближче до світла, мандрівники з подивом побачили, що то був не прожектор, а вікно в стіні високої будівлі. Усередині там горіло яскраве світло, що й робило вікно подібним у темряві до прожектора.

— Ліньку, що будемо робити? — звернувся до товариша стурбований Зуб. — Не пропадати ж нам через оцього птаха!

Око тихо grimнув відром, і Лінько знову з вдячністю поглянув на крота. Як добре, що Око не загубив відра. Лінько подумав, що відро якраз повинно налізти на голову птаха, і він змушений буде опуститися донизу.

Але птах навіть з відром на голові не збирався опускаться, а полетів ще швидше. Зрештою, втративши орієнтир, він врізався головою в стіну і... пробив її наскрізь. В результаті, голова птаха опинилась всередині приміщення, а тулуб, разом з пасажирами, залишився назовні. Мандрівники ледь не попадали вниз, але все ж утримались на ньому. Мабуть тому, що птах продовжував махати крилами.

Падати вниз їм ніяк не можна було, бо знаходились вони височенько над землею. Єдиною можливістю залишити цього птаха, була б спроба дібратись до вікна. Але до нього не дотягнутись. Лінько з острахом ще раз поглянув униз, розуміючи, що коли птах перестане махати крилами, то вони не зможуть утриматись на ньому. Цей дивний птах був без пір'я, наче його тільки-но витягнули із жаровні.

І тут нагадав про себе Кузьо. Побачивши зручну щілину в стіні, Кузьо, не довго вагаючись, проліз туди. Лінько з товаришами подумали вже, що новий напарник утік від них. Але невдовзі вони побачили, як відчиняється вікно, а з нього виглядає задоволений Кузьо. До того ж, він кинув їм кінець мотузки. Лінько прив'язав мотузку до шиї птаха, і вони благополучно перебрались з допомогою мотузки до вікна.

Рідкісне вміння Зуба все ламати

Усередині будівлі стояв страшенний гуркіт від якихось механізмів та транспортерів. Вони зі скреготом рухались, вертілись, гуркотіли... Тут мандрівники побачили й голову птаха. Відра на ній уже не було. Воно впало на підмосток, а птах вертів головою, силкуючись звільнитись від полону. Він не міг ні вперед пролізти, ні назад вибратись. Ця обставина дуже розлютила його. Зиркнувши на своїх недавніх полонених і клацнувши величезним дзьобом, він ледь не дотягнувся до Ока, що стояв ближче всіх до нього. Крота знову ж врятувало відро. Птах, ударившись дзьобом об відро, боляче скривився й ще раз видав звук, але вже не регіт, а крик відчаю.

Поки він у розпачі кричав, Лінько дістав те відро, що впало з голови птаха й повернув його вдячному кроту.

— Як будемо вибиратись звідсіля? — запитав Лінько, оглядаючись навколо.

Тут не було жодних дверей. Зате поруч з ними повільно поверталось велике колесо із прикріпленими ковшами, наповненими камінням. Це колесо нагадувало подібне колесо з дитячого атракціону. Чучо, не стримавшись, забрався в один із ковшів, а за ним заплигнув туди й Гава. Вони весело сміялись, і можна було подумати, що діти зараз знаходяться не в похмурій башті, а в міському парку з атракціонами. Дорослі також поспішили забратись в ковші, з надією, що наверху знайдеться вихід із башти.

Невдовзі вони справді побачили широкий отвір, але то був не вихід. Ковші біля отвору перевертались, висипаючи камінці на транспортер, а той доставляв їх до металевих дисків механізму для шліфування. Ця башта була частиною каменярни, яку вони бачили раніше.

«А де ж діти...» — з тривогою подумав Лінько, але в цю хвилину його ківш також перевернувся, і транспортер поніс Лінька разом з камінням униз. Попереду він побачив Зуба.

Бобер судорожно хапався за поручні і щось кричав, тільки не чутно було, що саме. Мабуть, він хотів попередити друзів про небезпеку.

«Невже ми отак і пропадемо в цій каменоломні?» — у відчаї подумав Лінько. Він уже заплющив очі, щоб не бачити, як його дорогого товариша поглинуть гуркочучі диски. Але транспортер несподівано зупинився, а разом — затих і гуркіт каменярі. Лінько відкрив очі і побачив, що Зуб, упершись задніми лапами в колесо механізму, а передніми вхопившись за поручні транспортера, зупинив цю пекельну машину. Всередині механізму щось тріснуло, і все стихло.

«Ні, Зуб так просто не піддасться...» — із задоволенням подумав Лінько.

— Молодець, Зубе! — прокричав він товаришу. — Залишай уже ту пекельну машину. Вона, схоже, зупинилась надовго.

Та Зуб продовжував міцно триматись за поручні. Лінько з великим зусиллям відірвав бобра від поручень.

— Заспокойся, Зубе. Усе вже скінчилось. Ти спас нам життя. Але куди поділись діти?

— Ми ось де, — почувся з-під транспортера голос Чучо.

Вони з Гавою вчасно зіскочили з транспортера, і тепер висіли під ним, тримаючись за якусь залізяку. Лінько разом з Оком і Кузьо, що якраз підоспіли, допомогли малечі вибратись звідтіля.

Зверху їм було добре видно, що робиться внизу каменярі. Там бігали охоронці й нагайками шмагали нещасних хробачків-каменярів, ніби ті винні в тому, що все навколо зупинилось. Це, мабуть, був перший випадок, коли зупинилась каменярня.

Раптом звідкись пролунав громоподібний голос:

— Негайно запустити механізми!

Хробаки-охоронці ще більше заметушилися, хапаючись за колеса механізмів і силкуючись зрушити їх із місця.

— Давайте будемо вибиратися звідсіль, бо вони справді можуть запустити машини, — занепокоївся Лінько.

— Не запускають, — упевнено відповів Зуб. — Я, коли вже

щось ламаю, то роблю цю справу надійно, можна сказати — назавжди. Пам'ятаєш, як я поламав твою хвіртку, коли ненароком зачепив її ліктем? — звернувся він до Лінька. — Вона ж так і залишилась поламаною?..

— Еге ж, — погодився Лінько. Через ту хвіртку він ще донині ображався на Зуба, бо,

будучи непоганим теслею, він міг би давно її відремонтувати.

— Ось бачиш, — продовжував гордитись бобер своєю унікальною здібністю надійно все ламати. — Ні, ця машина вже працювати не буде...

Він, крякчучи, поліз по транспортеру до отвору, з якого вони й потрапили сюди. За Зуба вхопився Лінько, а за нього — усі інші мандрівники. Таким чином, Зуб витягнув їх наверх. Через отвір вони знову повернулись усередину башти. Тут їх зустріла противним кряканням голова птаха, що все ще стирчала зі стіни. Мандрівникам навіть стало шкода його. Але зараз їм було не до птаха. Вони кинулись шукати іншого виходу з башти. Не сидіти ж їм отут довічно й милуватись головою цього дивного представника пернатих?

Тарган Кузьо, будучи вправним розвідником, поліз по всіх шпаринках будівлі, вишукуючи найширшу. Сам він уже давно міг вибратись звідсіля, але не покидати ж йому отут своїх товаришів, зовсім безпомічних. Гава також метушився, принюючись до стіни. Саме він першим щось винюхав і голосно

загавкав.

Стіна, на яку він гавкав, була звичайною. Нічого особливого на ній не було, та Гава продовжував уперто плигати на неї.

— Що з тобою, Гаво? — спробував зупинити його Чучо. — Чого на стіни кидаєшся?

Лінько приклав вухо до стіни, прислуховуючись, а Зуб, відсторонивши його, щосили вдарив по стіні ліктем. Таким чином, він пробив досить широкий лаз, за яким відкрився напівосвітлений коридор.

Цей коридор відрізнявся від інших приміщень чистотою. Гава заплигнув усередину і, обнюхуючи долівку, побіг на світло, що долидало здаля. За ним поспішили й інші. Світло ставало все яскравішим, і невдовзі вони потрапили до великої зали. Саме вона була добре освітлена люстрами. Із зали виходило декілька зачинених дверей.

Зупинившись перед ними, мандрівники на мить розгубились. Ці, ззовні однакові двері їх збили з пантелику. Враховуючи пригоди, які з ними вже трапились, за цими дверима їх також може чекати небезпека. Вони навіть засперечалися, у які двері йти далі. Усі поглянули на Гаву, з надією на його відмінний нюх, але Гава чомусь мовчав.

Зрештою, Зуб потягнув усіх за собою до крайніх дверей, сподіваючись, що там вони знайдуть якусь їжу. Йому давно вже хотілось їсти, а коли Зуб голодний, то з ним краще не сперечатись.

Двері відчинились на диво легко, і вони зайшли до невеликої кімнати. Здивовані мандрівники не побачили тут ні їжі, ні будь-яких меблів. У цій кімнаті нічого не було. Двері зачинились за ними самі, і зачинились так надійно, що навіть Зуб не зміг їх відкрити. Тому повернутись назад вони не могли.

— Зубе, куди ти нас привів? — запитав Лінько в засмученого бобра.

Він підійшов до єдиного в кімнаті вікна і поглянув униз. Від побаченого в Лінька запаморочилась голова. Він взагалі не переносив висоти, а вікно знаходилося дуже високо над землею.

— І зовсім я вас нікуди не приводив, — почав, було, виправдовуватись Зуб, але в цю хвилину підлога наче катапульта підскочила під ними, і викинула їх через вікно на вулицю.

Довго летіли вони донизу, репетуючи та хапаючись один за одного. Окрім їхнього крику ще й деренчали Окові відра.

Попадали мандрівники якраз на величезний мурашник, завдяки чому й залишились неушкодженими. Зате ушкодженими тепер були домівки мурашок. Це примусило їх, виключно в цілях самозахисту, накинутись на своїх кривдників.

Найбільше постраждав від укусів розлючених мурашок Зуб. Він довше за всіх вилазив із мурашника.

— Ой-йо-йой, рятуйте-е-е!.. — закричав Зуб, стріпуючи із себе мурашок. Він навіть почав розмахувати вилами. Але хіба мурашок вилами налякаєш?

Його товариші спочатку, було, розвеселились, спостерігаючи за нерівною боротьбою Зуба з мурашками. Та почувши як він жалібно кричить, кинулись на допомогу. Лінько, витягнувши нарешті Зуба з мурашника, повалив його на землю, і всі взялися плигати по ньому, щоб потолочити злющих комах. Зуб тільки стогнав та зойкав під їхніми ногами, але мусив терпіти. Ця процедура продовжувалась довго, і коли Зуб зовсім притих, усі схаменулись.

— Що з тобою, Зубе? — термосив бобра Лінько, прислухаючись, чи він дихає.

Вкінці-кінців, весь понівечений Зуб розплющив очі.

— Ви могли б і легше на мені плигати, — незадоволено пробурчав він, поправляючи одягу.

— Нічого, Зубе, — Лінько допоміг бобру підвестися на ноги. — Зате ти трошки схуднув, і це тобі личить.

— Вам весело, а я мало не загинув, — Зуб присів, схилившись на дерево й з острахом ще раз поглянув на розвалений ним мурашник. — А схуднув я з іншої причини — дуже їсти хочеться.

Він вивернув порожні кишені, і зовсім посмутнів.

— Не переймайся, Зубе, — Лінько поглянув на верхівку

єдиного тут високого дерева. — Он, погляньте. Це дерево закінчується біля якогось вікна. Може, ми там знайдемо чим пообідати?

І вони почали видиратись нагору по гладкому, наче долоня, стовбуру. Першим енергійно видирався наверх Зуб. Його підганяв голод. Дібравшись до заґратованого вікна, він розігнув ґрати, заліз усередину будівлі і всі почули його радісний крик:

— Тут їжа! Тут багато їжі!

І справді, вони потрапили до якогось приміщення, полиці якого були заповнені консервами, ковбасою, окороками й іншими смачними речами. Схоже, що це запаси з підвалу хом'яка Чума. Ось виявляється куди їх перенесли хробаки-охоронці.

Звичайно, тут негайно розпочався справжній банкет. Зуб так енергійно працював щелепами, що вони аж скрипіли від напруги.

Несподівано почувся ще якийсь скрип, але то вже скрипнули вхідні двері. У дверях спочатку з'явився ящик з продуктами, а потім і хробак-охоронець, який ніс його. На щастя, він не побачив непроханих гостей.

Залишивши ящик, охоронець вийшов, а допитливий Гава прослідкував, куди він попрямував. За дверима знаходився ліфт, яким охоронець піднявся вгору. Коли мандрівники достатньо наситились, вони також вирішили скористатись цим ліфтом.

Двері ліфта були відчиненими, наче він очікував на них. Нумерація кнопок у нього йшла не підряд, а чомусь вперемішку — 1,20,5,11,2,8...

Що б це могло означати? Поки вони роздумували, Зуб сперсердя натиснув на всі кнопки зразу. У нього нило все тіло від укусів мурашок і це змушувало Зуба нервувати.

Ліфт затремтів, навіть затріщав, ніби збирався розвалитись. Зрештою, двері його зачинились, і він... затих. Зо всіх його шпаринок появився їдкий чорний дим.

— Зубе, що ти наробив? — накричав на бобра Лінько.

Але Зуб виглядав зараз так, що образитись на нього було справою даремною.

Дотягнувшись до невеличкого віконця наверху в ліфті, Лінько відкрив його. Усі хутко вибрались через віконце на кабіну ліфта, опинившись у вузькій шахті. Шахта була високою, бо звідсіля кінця їй не було видно.

Лінько запропонував лізти догори. Других варіантів у них однаково не було. Першим спритно поліз уверх Кузьо. Для нього це було звичайним заняттям. Усі інші, чіпляючись за виступи, потягнулись за ним, а Зуб знову завередував. Поглянувши вверх, він злякався навіть думки, що йому доведеться туди видиратися. Усе ж, спробувавши на міцність троса, до якого був прикріплений ліфт, Зуб таки поліз по ньому вверх.

Невдовзі почувся зверху голос Кузі:

— Я знайшов вихід!

І справді, у стіні шахти чорнів невеликий лаз. У нього й забрались мандрівники за допомогою Кузі. Лаз, яким вони продовжили пробиратись вперед, закінчувався біля широкої площадки, а за площадкою височіла ще одна башта.

Коли мандрівники виглянули з лазу, вони побачили двох величезних ящерів, які охороняли двері тієї башти.

— Що ж тепер робити? — у розпачі промовив Лінько, обережно виглядаючи з лазу. — Повертатись назад не хотілося б, а вперед тепер не прорвешся Дуже вже лютими виглядають ці звірі.

Тим часом про себе знову нагадав Кузьо. Він випадково намацав у кишені цукерки, які взяв у дорогу і про які зовсім забув. Виглянувши з лазу, Кузьо шпурнув цукерками в ящерів.

Ящурі на хвилину припишкли, а потім накиннулись на цукерки, видаючи їх один в одного. Яке щастя, що вони також, як і Кузьо, виявились ласунами.

Поки ящурі ласували солоденьким, мандрівники прошмигнули повз них і, відхиливши важкі двері башти, проникли всередину. Там було темно, і Лінько позвав Гаву, щоб песик, як

завжди, показував дорогу. Гава, подаючи голос, побіг уперед, але невдовзі чомусь жалібно заскавучав. Раптом увімкнулось яскраве освітлення, і мандрівники побачили, що потрапили в металеву клітку, навколо якої юрбляться охоронці в латах.

Голосно регочучи, охоронці почали штиркати довгими клинками через щілини клітки з наміром «полоскотати» своїх полонених. Мабуть, це була в них така розвага.

І тут знову пригодились відра Око. Він позвав друзів до

себе під відра, і, таким чином вони були тепер захищені.

— Спасибі, Око, за відра, — ще раз подякував крота Лінько. — Ти молодець, що не послухався нас і не викинув їх. Правда, Зубе?

— Еге ж, — відгукнувся бобер, важко дихаючи від переляку.

А охоронці, схоже, взялися уже відчиняти дверці клітки.

Лінько намацав у кишені намисто тітоньки Мари. Може, воно ще раз виручить їх? Як тільки він показав хробакам намисто, вони спочатку завмерли, а потім покидали клинки й порозбігались геть.

Лінько знову подивувався чарівній силі намиста своєї тітоньки. Якщо чесно, він навіть скучив за тітонькою Марою, і не тільки за нею. Дуже хотілося вже повернутись додому.

Його думки перервав скрегіт металу. Це Зуб, піднявши покинутий охоронцем клинок, відчинив з його допомогою двері клітки, і вони вийшли на волю.

Неподалік вони побачили заґратованого люка, який прикривав отвір у землі. Бобер відчинив і його. Звідтіля почувся гомін багатьох голосів, які просили про допомогу. Звичайно, це була в'язниця. Кмітливий Зуб відірвав кілька коренів дерева, які звисали зі стелі і зв'язав їх. Потім, причепивши цю мотузку до відра, він опустив його в отвір. Невдовзі Зуб відчув, що відро поважчало й витягнув його на поверхню. Відро було заповнене нещасними в'язнями-хробачками. Вони виглядали жалюгідно — в обірваній одежі, брудні й голодні.

Серед них Чучо впізнав і свого батька. Їхня зустріч була дуже зворушливою. Гава також від радості плигав на хазяїна, гавкав та вертів коротким хвостиком.

Зуб знову опустив відро під землю й підняв на поверхню ще одну групу в'язнів, а потім ще й ще, поки під землею не залишилось жодного в'язня. Каменярі зразу ж озброїлись клинками, які, втікаючи, залишили тут охоронці.

Розгадка таємниці Чорної гори

Над каменярнею стояла незвична тиша. Час від часу над цим мовчазним царством десь здалеку лунав моторошний голос:

— Запустити механізми! Наказую негайно запустити механізми-и-и!..

Тарган Кузьо, посланий Ліньком у розвідку, заблукав у великій каменярні. А цей жахливий голос настільки його лякав, що, почувши його в черговий раз, Кузьо мало не втрачав свідомості. Усе ж, не зважаючи ні на що, він уперто пробирався вперед. Він змушений ще й ховатися від охоронців і їхніх нагайок. Одного разу його таки дістав нагайкою охоронець, коли Кузьо замешкався на відкритому місці. Тепер у нього нестерпно боліло крило і безпомічно волочився за ним перебитий нагайкою вус.

— Запустити механізми! — знову прозвучало над каменярнею. Голос звучав уже десь близько. Озирнувшись, Кузьо побачив високу стіну, яка виявилась скляною. Він спробував залізти на те скло, але не втримався й упав на землю. Довелось йому шукати більш придатної дороги.

Така дорога знайшлась. Це були гвинтові сходи, що круто вели догори. Кузьо якраз любив лазити такими сходами, рахуючи сходинки. Цього разу, долічивши до ста, він зупинився перед великими дверима. У дверях із замка стирчав ключ. Кузьо спробував повернути його, але ключ не піддався.

«От сюди б зараз Зуба», — подумав він.

Та хіба Зуб зумів би пробратись тією дорогою, якою пробирався сюди Кузьо? Звичайно, що ні. Тут він побачив над дверима полицю, на яку хтось примостив досить велику каменюку. До каменя була прив'язана мотузка, другий кінець якої хтось прив'язав до ручки дверей.

«Дивись, який хитрий пристрій», — подумав Кузьо. — Якщо хтось із того боку відчинить ці двері, то камінь зірветься з по-

лиці і впаде непроханому гостю прямо на голову».

Він не знав, що якраз від такого хитрого пристрою, тільки в іншому місці, уже постраждав їхній Зуб.

Кузьо забрався на полицю, відв'язав від каменя мотузку, а потім, приклавши немалі зусилля, зіштовхнув його вниз. Камінь, падаючи, повернув у замку ключа. Кузьо швиденько спустився на землю, відхилив важкі двері і побачив за ними своїх товаришів та ватагу озброєних клинками каменярів.

— Допоможіть мені, — позвав він їх.

— О, Кузьо, як ти тут опинився? — здивувався Лінько. — Ми вже зачекались на тебе.

Вони з Зубом допомогли відчинити двері, а відчинивши їх, побачили таке, що навіть завмерли.

Неподалік, за глибокою прірвою височіла скляна башта. На її вершині яскраво горіло світло. З'єднував башту з їхнім берегом вузький місток. Над баштою чорнів широкий отвір, і Лінько здогадався, що це кратер їхньої Чорної гори.

— Схоже, що ми близько до цілі, — промовив Лінько. — Скажіть, ви не лякаєтесь зустрічі з хазяїном цього підземелля?

— А чого нам лякатись? — відгукнувся Зуб. — Хай там буде хоч яке страховисько, я його оцими вилами добряче поло-сочу!

— А я його полосну серпом! — Око вихопив серпа і погро-зив ним невідомому противнику.

— А в мене ось, пістолет!.. — нагадав про себе й Кузьо. Він, пригрозивши скляній споруді іграшковим пістолетом, попра-вив пошкодженого вуса.

Поглянувши на своє доблесне військо, Лінько розсміявся.

— Що ж, якщо ви такі відчайдушні вояки, тоді вперед! На штурм! — скомандував він.

Старенький місток так хитався під ними, що було дивно, як він ще не розсипався. Першими попросились ступити на місток хробачки-каменярі. Вони рвалися до бою, щоб помститись хазяїну каменярні за всі знущання над собою. Лінько їх не стримував, розуміючи цей справедливий гнів. Він з товаришами

ступив на місток, коли каменярі вже перебралися на той бік.

— Ха-ха-ха-ха-а-а!.. — раптом пролунав жакливий сміх, що доносився зі скляної башти. Від цього сміху несподівано розломився посередині місток. Зуб ледве встиг схопитися передніми лапами за дошку іншої половини містка, а задніми він утримував половину, на якій стояли його товариші. Таким чином, Зуб з'єднав собою розірваний міст.

— Тримайся, Зубе, — підбадьорив бобра Лінько, наступаючи на нього, щоб перебраться на другу половину моста. Він навіть трошки підстрибнув на Зубові, щоб упевнитись в надійності цієї переправи.

— Не наступай мені на голову, Ліньку! — простогнав у відповідь Зуб. — Вона й так у мене травмована.

— Пробач, Зубе, я акуратно. Ти, головне, не відпускай ту половину моста.

— Не відпущу! — пообіцяв Зуб.

І справді, не відпустив. Тільки, коли вже перебрались на той берег усі, Зуб, нарешті, зрозумів, що як тільки він відпустить якусь половину моста, то й сам полетить у прірву разом з іншою половиною. Від цієї думки він весь затремтів.

— Допоможі-і-іть!.. — щосили закричав він, але його вже ніхто не чув, бо друзі поспішили на штурм скляної башти. Більш за все Зуб хотів би зараз приєднатись до них.

Вхід у башту виявився заваленим кам'яними брилами. Схоже, що до їхнього штурму тут приготувалися. На щастя брили виявилися великими, тому між ними можна було відшукати й великі щілини. Крізь такі щілини штурмуючі сміливці досить легко проникли всередину башти.

Широкі сходи, покриті доріжкою, вели догори. Нападаючи негайно кинулись сходами вверх, підбадьорюючи один одного гучними викриками. Отак, галасуючи, вони вдерлися до просторої зали, посередині якої височіла схожа на стакан скляна споруда.

У цьому стакані, на троні сиділа... о диво — тітонька Мара, вся обвішана намистами.

Лінько навіть оторопів, побачивши тітоньку. Виходить, це його рідна тітонька заправляє всім отут?..

Нападаючі зупинились, бо нашттовхнулись на стіну озброєних сокирами охоронців, які в декілька рядів вистроїлись навколо скляного стакану. Їхні залізні лати могли зупинити будь-якого противника. Що вже говорити про нещасних, замучених голодом каменярів?

Звичайно, Око із зазубреним серпом і Кузьо з іграшковим пістолетом також мали загрозливий вигляд, але не настільки, щоб налякати це військо.

— Ха-ха-ха-ха-а-а!.. — ще раз прозвучав моторошний сміх тітоньки.

Це послужило сигналом для охоронців. Вони накинулись на принишклих нападаючих, пов'язали їх, зашттовхавши в темний кут приміщення. Самі ж повернулись на свої позиції.

Тітонька була задоволена побаченням. Вона поправила намиста, і знову голосно зареготала:

— Ха-ха-ха-ха-а-а-а-а!..

Засумували в'язні, сидючи на холодній підлозі. Лінько дуже жалкував, що нема серед них Зуба. І як вони могли про нього забути? Це була найбільша їхня помилка. Лінько був упевнений, що разом із Зубом вони обов'язково б упорались з охоронцями.

Засумував і тарган Кузьо. Тільки не так за бобром, як за своєю домівкою. Його пошкоджений вус десь загубився в цій катавасії, і це також засмучувало Кузьо. Який із нього тепер буде тарган із єдиним вусом? Схиливши голову на плече, Кузьо затагнув тужливу, жалісливу пісню. Він так давно не співав, що навіть відвик від цього заняття. Усе ж, його голос поступово кріпнув і, нарешті, зазвучав під склепінням великої зали на повну силу.

Що тут почалося...

Хробаки-охоронці заплакали наче малі діти, а потім покидали сокири й, прикриваючи вуха, кинулися ховатись хто де. Але хіба можна заховатись від голосу Кузі, особливо, коли він

тужить за домівкою? Ні, від цього голосу не заховаєшся. Кузьо, прикривши очі, усе співав і співав, не звертаючи уваги на те, що робилося навколо. Дуже вже він сумував. Мабуть, так сумно йому ще ніколи не було.

Лінько, також потерпаючи від співу побратима, хотів, було, зупинити його. Та, побачивши, як страждають охоронці, вирішив потерпіти.

Зрештою, охоронці попадали на підлогу непритомними, але тепер уже почулось якесь виття наверху, у стакані. Тітонька Мара билася о скляні стінки, також прикриваючи вуха, і нестерпно голосила. Ще не відомо, чий голос тепер звучав гучніше — Кузі, чи тітоньки. Вона зривала з себе намиста й розкидала їх навколо, сподіваючись, що намиста допоможуть їй, та даремно. Коли вже Кузьо заспіває, то ніякі чари не можуть встояти.

Тітонька Мара, не перестаючи голосити, почала рвати на собі одержу й висмикувати розпатлані коси. Тепер вона стала

схожою на таке страхіття, яке могло навести жах на будь-кого. Та тільки не на Кузьо. Він співав із заплющеними очима, тому всі старання тітоньки на нього не діяли.

Урешті-решт, тітонька піднялась по драбині доверху стакана й залізла там у якусь велику тарілку. Тарілка, випустивши клуби гарячого диму, зникла в кратері Чорної гори.

Потім розповідали очевидці, що бачили, як із верхівки Чорної гори вилетіла тарілка, схожа на НЛО, і, покружлявши над містом, полетіла увись.

Треба думати, що тітонька Мара полетіла десь на іншу планету. І це добре. Їй однаково тут, на Землі не було б спокою від хробачків, яких вона дуже образила. Вони могли її відшукати будь-де.

Нарешті, Лінько закрив Кузі рота, і всі з полегшенням зітхнули.

— Досить співати, Кузьо, — Лінько витер сльози, поправив на Кузі краватку й поплескав його по плечу. — Ти молодець! Як, усе-таки, гарно ти співаєш.

— Справді? — зрадів щасливий Кузьо. Лінько вже вдруге похвалив його за спів, а це означало, що він дійсно талант. — Вам справді сподобалося? — перепитав Кузьо в присутніх.

— Звичайно, звичайно, — усі закивали головами, також витираючись від сліз.

Поки вони вели цю розмову, башта тітоньки Мари почала розвалюватись прямо на очах. Стіни потріскались, і затремтіла стеля. Схоже, що навіть такі міцні споруди не могли встояти перед талановитим співом Кузі. Треба було негайно тікати звідсіля, що вони й зробили. Зразу ж за їхніми спинами башта розвалилася повністю, перетворившись на купу сміття.

І тут Лінько згадав про Зуба. Як він там, бідолашний, чи живий ще? Залишивши друзів милуватись розвалинами башти, він хутко помчав до містка.

Зуб, як не дивно, продовжував утримувати міст. Хоч, чому тут дивуватися? Якщо Зуб дав обіцянку, він її обов'язково виконає. Така вже в нього вдача. Відчувши, як по ньому знову хтось

топчеться і побачивши Лінька, Зуб навіть розсердився.

— Ви не могли ще довше десь вештатись? — закричав він хрипким голосом. — Скільки я маю втримувати цей клятий міст?! Я вже їсти хочу, а вас не дочекаєшся!

Лінько нахилився до Зуба й стурбовано запитав:

— Як ти себе почуваєш, Зубе? З тобою все гаразд?

— А що зі мною повинно статись? — уже трошки м'якше відповів бобер. За час відсутності товаришів він заріс щетиною. — Ось тільки все тіло в мене болить, та й поголитись не завадило б. Може, я відпущу моста, га? — Зуб благаючи поглянув на Лінька.

— Що ти, що ти, Зубе! Потерпи ще трошки, — заспокоював його Лінько, напружено роздумуючи як би справді звільнити товариша від цієї важкої повинності. Дійсно ж, якщо Зуб відпустить одну з половинок моста, то й сам може розбитись.

У цей час на місток повернулись решта мандрівників разом із каменярями, і Зуб це зразу ж відчув.

— Ой-йой, втікайте усі звідсіля, бо я вже не витримую! — закричав він.

Усім нічого не залишалось, як швиденько переправитись на другий берег і, на превеликий жаль, залишити свого вірного товариша. Лінько останнім забрався з моста, усе сподіваючись щось зробити для Зуба.

Повернення додому

Розмахуючи жваво крилами, летів над прірвою величезний дивний птах. Схоже, що він був дуже задоволений, звільнившись, нарешті, від полону. Надто вже незручно було йому стирчати в стіні, коли голова знаходилась всередині башти, а все інше — назовні.

Птах не знав усіх подробиць, чому так несподівано розвалилася ота величезна кам'яна будівля. Це вже було неважливо, хоч разом із будівлею зруйнувалось і його велике гніздо. Го-

ловне, що він отримав волю, і міг тепер, заплющивши від задоволення очі, летіти куди забажає, хоч на край світу.

Раптом, ніби з неба, на нього впало щось важке, ледь не переламавши йому хребта. Птах, сердито крякнувши, повернув голову й побачив, що в нього на спині розлігся не хто інший, як один із його недавніх кривдників. Це був якраз найтовстіший з них, і птах згадав, що саме його він тоді хотів першим спробувати на смак.

«Яке щастя, — подумав він. — Сьогодні якийсь дуже вдалий день. Я звільнився з ганебного полону, ще й отримав гарного подарунку на обід».

Він, не роздумуючи, повернув до берега, щоб там, на травичці негайно влаштувати банкет.

Зуб у цей час лежав непритомний на спині птаха, не підозрюючи, що чекає його попереду. Птах обережно опустив свою жертву на травичку, а сам зручно примостився поруч. Але, раптом йому на голову щось наділи та ще й зверху чимось боляче вдарили. В очах у нього потемніло, а у вухах задзвеніли дзві-

ночки.

Те, що в очах у птаха потемніло якраз недивно, бо йому на голову наділи відро, а ось дзвіночки — це вже від удару по відру великою палицею.

Птах відчув, що треба негайно втікати, бо сам потрапить комусь на обід. Він спересердя, загрозовано крякнувши, махнув крилами й полетів геть.

— Зубе, Зубе-е-е!.. — термосив Лінько неприємного бобра

— Та не тряси його, бачиш, він зовсім слабкий, — Око також нахилився над Зубом, прислухаючись, чи той дихає.

— Може зробити йому штучне дихання? — приєднався до них і Кузьо.

— Ти вмієш робити штучне дихання? — недовірливо поцікавився Лінько.

— А що тут уміти? Потрібно взяти його за дві лапи, і спочатку схрестити їх на грудях, а потім розвести в сторони. Зробити таку вправу треба разів десять, тоді він обов'язково почне дихати. Я бачив по телевізору, як це робиться, — відповів Кузьо, стоячи в позі всезнайки.

— Окрім цього ще не завадило б стимулювати дихання постраждалого методом — із рота до рота.

— Як це, із рота до рота? — не зрозумів Лінько.

— Дуже просто. Треба якомога міцніше притулитися своїми губами до його губ, і тоді вдихати повітря та видихати.

— Тобто що, цілуватися з ним? — перепитав спантеличений Лінько. — Ні, я, звичайно, Зуба дуже поважаю, але цілуватися з ним не хочу.

— Та до чого тут цілування? — уже роздратовано продовжував Кузьо. Це звичайна медичинська процедура.

— Ну, якщо ти такий спеціаліст, тоді сам це зроби, — Лінько підвівся, уступивши місце таргану.

— І зроблю, — Кузьо дістав з кишені хустинку, витер нею губи і нахилився над Зубом.

Якраз в цю хвилину Зуб розплющив очі. Побачивши як

Кузьо наближається до його губ, він закричав:

— Що ти робиш, Кузьо? Іди геть! Чого причепився? — Зуб відсторонив від себе здивованого таргана і присів, тримаючись за голову.

— Ой, як у мене голова розболілась. І взагалі, де я знаходжусь? Я що, не помер? Ви — справжні, чи мені все це сниться? — Зуб навіть доторкнувся до Лінька, щоб розвіяти свої сумніви.

— О, Зубе, як добре, що ти живий, — Лінько та всі інші, допомогли Зубу підвестися. — А ми вже подумали, що назавжди втратили тебе.

— Я й сам таке подумав, — Зуб поправив на собі одержу. — У вас чогось поїсти не знайдеться? — він, благаючи, поглянув на друзів. Не отримавши відповіді, Зуб надів картуза. — Пішли знову до тієї будівлі з продуктами, і пообідаємо. Там ще багато чого залишалось...

— Ніякої будівлі вже нема, — зупинив бобра Лінько. І вони розповіли Зубу про всі останні новини.

Він із подивом узнав, що цим підземеллям заправляла саме тітонька Лінька і, що тепер ні тітоньки Марі, ні охоронців уже нема. Усе пропало, розвалилося й десь полетіло. І якщо за тітонькою та охоронцями Зуб не дуже жалкував, то зникнення будівлі з продуктами його по-справжньому засмутило.

— Нічого, Зубе, не переймайся так. Тепер ми можемо повернутись додому, а там їжа знайдеться, — підбадьорив його Лінько.

Звістка, що підземелля звільнилося від рабства, миттю облетіла всі печери. На площі, біля каменярні зібралась велика юрба підземних жителів. Вони, зриваючи з себе ненависні брудні фартушки, топтали їх ногами. Це святкування тривало дуже довго. Лінько з товаришами навіть притомилися від галасу та метушні. Вкінці-кінців, десь аж під ранок усі втихомирились та почали вирішувати, як облаштовувати своє подальше життя.

І тут Лінькові прийшла в голову чудова ідея. Він колись читав, що в подібних каменярнях можна побудувати прекрасні

цілющі печери. Для лікування сюди почнуть приїздити поважні пацієнти, тому можна буде ще й розбагатіти.

Ця ідея з радістю була підхоплена жителями підземелля. Вони запропонували Лінькові і його друзям залишитися тут, враховуючи, що підземелля скоро перетвориться на справжній рай.

Але Зуб рішуче запротестував. Він мріяв якнайшвидше повернутися додому. Треба ж і поїсти щось, і поголитися. Не будуть же вони кожен день пригощатись отут личинками жучка Шуглі?

Тому всі вирішили, що Лінько з друзями сюди ще повернуться, щоб у майбутніх цілющих печерах провести відпустку та поправити здоров'я. А зараз підземні жителі провели їх до виходу з галереї та тепло попрощалися з ними.

Прощалися друзі і з тарганом Кузьо. Усе ж, його домівка знаходиться тут, недалечко. І керувати будівництвом цілющих печер потрібно буде комусь, а Кузьо для цієї ролі дуже навіть годився.

Доцнані східці, якими Лінько з товаришами поверталися до хлівця, поскрипували ще гучніше ніж тоді, коли вони спускались під землю. Першим піднімався наверх Зуб. Його підганяв голод та, звичайно ж, бажання дихнути свіжого повітря і подивитися на голубе небо.

Хлівець був точнісінько таким, яким вони його тоді залишили. Так само скрізь стояли скляні баночки, заповнені фіолетовою рідиною. Цей колір примусив їх згадати, що вони ще й досі залишились фіолетовими. Поглянувши один на одного, друзі навіть розгубилися. Як їм отаким показатись десь?

Лінько пригадав, як його тітонька випила з такої ж баночки, і спочатку стала фіолетовою, а потім повернувся до неї звичайний колір. Він набрався хоробрості, взяв одну з баночок і одним духом випив усю рідину, що в ній була.

Зуб не встиг зупинити його, і тепер стояв з відкритим від здивування ротом, спостерігаючи, як Лінько змінюється в кольорі.

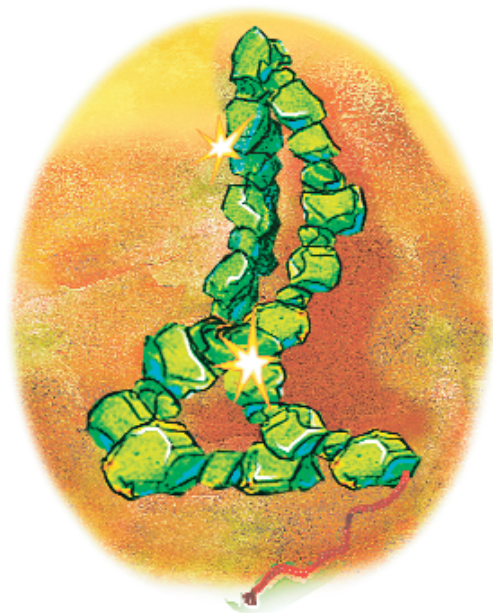
Лінько схопив із полиці потріскане люстерко, поглянув у нього й задоволено засміявся.

— Що, Зубе, перелякався? Не бійся, пий сміливо цю рідину. Вона хоч не дуже смачна, зате бачиш, яка корисна.

Зуб з Оком також попили з баночок. Зуб випив навіть дві для вірності. Тепер вони перетворились з фіолетових бобра й крота на самих звичайнісіньких. Якщо відверто, ще не відомо, що їм більше личило.

Лінько запросив їх до своєї оселі, але вони, подякувавши йому, пообіцяли, що скоро прийдуть у гості, а самі поспішили додому. І хоч у Ока не було тепер домівки, усе ж він пам'ятав обіцянку Зуба поселити його в себе.

Лінько зайшов у свою хатину, дістав з кишені намисто тітоньки Мари та повісив його на гвіздок, поруч із фотографією тітоньки. Усе ж буде пам'ять і про тітоньку, і про їхні дивовижні пригоди в підземеллі Чорної гори.

Зміст

Канікули вовчика Ромика

У гості до дідуся.....	5
Ромика налякати непросто.....	12
Несподівані перешкоди.....	20
Ромик у бджолиному полоні.....	27
Пригоди у млині.....	33
Равлик-забавлик та інші... ..	46

Намісто тітоньки Мари

Про борсука Лінька.....	69
Тітонька Мара приїхала.....	73
У шинкаря Чума виникли нові проблеми.....	80
Дивні події, які розхвилювали містечко.....	82
Таємниця старенького хлівця.....	92
Дива в підземеллі.....	100
Сюрпризи чудернацької башти.....	109
Багатства щурихи Гіди.....	118
Не жартуйте з розлюченими джмелями.....	122
Подальші поневіряння в підземеллі.....	127
Зустріч із дивовижним птахом.....	134
Рідкісне вміння Зуба все ламати.....	138
Розгадка таємниці Чорної гори.....	147
Повернення додому.....	153

Літературно-художнє видання

Для дітей середнього шкільного віку

Іван Будз
Канікули вовчика Ромика

Підписано до друку 19.06.2019.
Формат 60х90/16. Умовн. друк. арк. 10.
Гарнітура «Calibri».

ФОП Будз І. Ф.
02095, м. Київ, вул. Срібнокільська, 4-139
Тел. (044) 573-77-81
budz.ivan@gmail.com
Свідоцтво внесення до державного реєстру:
ДК № 5823 від 29. 11. 2017

Віддруковано в друкарні ПП «Видавництво «Фенікс»
Св-во суб'єкта видавничої справи ДК № 271 від
07.12.2000 р.

Будз Іван Федорович — автор та ілюстратор книжок для дітей,
художник анімаційних фільмів.

У його доробку такі відомі мультфільми, як: «Повертайся, Капітошко»,
«Як козаки інопланетян зустрічали», «Пригоди малюка Гіпопо» та ін.
Член Спілки кінематографістів України.